Dagbladet

Metoderapport
SKUP 2021

Bondevik-millionene

Torgeir P. Krokfjord og Caroline Drefvelin
Dagbladet

Disse leverer rapporten:
Journalister: Torgeir P. Krokfjord og Caroline Drefvelin

Disse har bidratt:
Lars Eivind Bones (foto og video)
Hans Arne Vedlog (foto og video)
Frank Karlsen (foto og video)
Utvikler Ola Strømman (programmering)
Journalist John Rasmussen
Gravesjef Siri Gedde-Dahl (reportasjeledelse)

Forsidebilde:
Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh utenfor Litteraturhuset i juni 2020, under et seminar arrangert av Sheikhs stiftelse Dialog for fred, i samarbeid med den Saudi-baserte organisasjonen Muslim World League. Den saudiarabiske toppdiplomaten Majid Alharazi helt til høyre i bildet. Foto: Hans Arne Vedlog.

Oslo, 11. januar 2021

Kontaktadresse: Torgeir P. Krokfjord, Dagbladet, tpk@db.no, tlf 47 41 49 69

INNHOLD

1 Innledning 1
1.1 Problemstillingen tar form 1
1.2 Dagbladet har avslørt 2
1.3 Tidsbruk 4
2 Metode 4
2.1 Metode: Muntlige kilder 4
2.2 Metode: Dokumenttilgang 5
2.3 Metode: Innsyn i Valutaregisteret 5
2.4 Bildeanalysen 7
2.4.1 Metode: Programmering 8
2.5 Metode: Bildeanalyse - detaljenes tale 10
2.6 Metode: Faktasjekk 12
2.7 Søk på sosiale medier 13
2.8 Metode: Kartla statsrådskontakt og laget tidslinje 13
2.8.1 Innsyn i Sverige: pengeoverføringer 14
2.9 Innsyn i tyske selskaper 15
3 Spesielle erfaringer 15
3.1 Sluttet å svare 15
3.2 Striden om sannheten 16
3.3 Møtte taushet 18
3.4 Norske forskere nektet å snakke 18
4 Sikkerhet og etikk 18
4.1 Sikkerhet 18
4.2 Etikk 19
5 Konsekvenser 20

1 Innledning

«Det mest pikante – og besynderlige – i denne saken er en mildt sagt uforståelig utbetaling på i alt 1,4 millioner kroner til tidligere statsminister Kjell Magne Bondeviks (74) private konto. Pengene ble satt inn av Bondeviks samarbeidspartner Aamir Sheikh.

Men hvem skal innkalle presten Bondevik på teppet for å belære ham om etikk og moral?»

Kommentar av politisk redaktør Eirik Mosveen i Avisa Oslo, 11.10.2021, etter Dagbladets avsløringer

Hva vet vi om totalitære staters påvirkningsarbeid i Norge? Har diktaturer i Midtøsten kanaler helt til topps i det norske regjeringsapparatet?

Etter to perioder som statsminister, er KrF-nestoren Kjell Magne Bondevik en av Norges mest kjente og respekterte politikere. Stiftelsen han etablerte etter at han gikk ut av politikken, Oslosenteret, har de beste formål: Å jobbe for demokrati og menneskerettigheter.

Men informasjonen vi gravde fram i løpet av dette prosjektet, ga et nytt og oppsiktsvekkende bilde av Bondeviks rolle etter at han var ferdig i politikken.

Den viste blant annet hvordan Bondevik hadde innhentet millionhonorar til Oslosenteret som stammet fra en organisasjon som ifølge eksperter er nært knyttet til Saudi-Arabia – og at han personlig beholdt 1,4 millioner kroner av honoraret.

Og mens KrF-nestoren fastholder at han jobber for demokrati og menneskerettigheter, sa forskere og menneskerettighetsaktivister at han gjennom sin virksomhet bidro til det motsatte, nemlig å «hvitvaske» diktaturene Saudi-Arabia og Bahrain. Og vi viste at kontakten til Bondevik og hans samarbeidspartner Aamir Sheikh (H) strakk seg helt inn i regjeringskorridorene.

1.1 Problemstillingen tar form

I Dagbladet hadde vi snakket om å grave i skjult påvirkning fra Midtøsten helt siden 2016. Da ble journalist Torgeir P. Krokfjord og fotograf Tomm W. Christiansen, på reportasjetur i Kuwait i 2016, fristet med et millionbeløp for å lage PR-videoer som skulle lansere emiren av Kuwait som kandidat til Nobels fredspris. Ideen ble realisert i 2020 – da Dagbladet, i graveprosjektet «Midtøsten-pengene», avslørte skjulte pengestrømmer og omfattende forsøk på politisk påvirkning i Norge fra blant andre Saudi-Arabia og Iran.

Norske sikkerhetsmyndigheter har i utgangspunktet tre land de følger spesielt med på: Russland, Kina og Iran. Vi avslørte i 2020 at også Saudi-Arabia hadde vært svært aktive i Norge:

• Saudi-Arabia sendte våren 2018 et 10-mann sterkt sikkerhetsteam til Norge. Samtidig besøkte Jamal Khashoggi en venn og samarbeidspartner i Norge. PST koblet det saudiarabiske sikkerhetsteamet til Khashoggis norske venn, og UD grep inn i saken.

• En saudiarabisk kunstner hadde også blitt truet av diplomater fra kongerikets ambassade i Norge – på norsk jord.

• En kjent norsk journalist var ansatt på Saudi-Arabias ambassade, og skrev en pro-saudiarabisk kronikk i Aftenposten uten å avsløre arbeidsforholdet sitt. En svensk statsborger hadde en sentral rolle i en propagandakampanje på nettet etter Saudi-Arabias hacking av Jeff Bezos – eieren av Khashoggis arbeidsgiver Washington Post. Han hadde også dukket opp i norsk presse.

Artiklene er beskrevet i Dagbladers Skup-rapport Midtøsten-pengene. Jobbingen med prosjektet roet seg ned mot juletider 2020. Torgeir Krokfjord, som var den eneste som jobbet med prosjektet helt fra start til slutt, skulle snart ut i pappaperm. Da kom det et tips.

Tipset gikk ut på at det var grunn til å undersøke forholdet mellom Saudi-Arabia og Kjell Magne Bondevik.

Krokfjord begynte å undersøke dette vinteren 2021 – og ble så kjent med at Caroline Drefvelin hadde fått lignende informasjon fra annet hold. Tipset var for interessant til å ikke undersøke grundig: Hva var kontakten mellom en tidligere statsminister i Norge og kronprins Mohammed bin Salmans autoritære regime?

Gravingen i Midtøsten-pengene – volum 2 – begynte for alvor på seinsommeren 2021.

I løpet av fem måneders intenst arbeid skulle vi avsløre oppsiktsvekkende forhold om Kjell Magne Bondevik og hans samarbeidspartner – Høyre-politiker Aamir J. Sheikh.

De to hadde vært forretningspartnere og reist sammen i utlandet i en årrekke. Bondevik i rollen som arbeidende styreleder for stiftelsen Oslosenteret – stiftelsen som han startet da han forlot politikken i 2006. Mens Aamir J. Sheikh på sin side har vært en synlig Høyre-politiker i Oslo, som tidligere leder av 17. mai-komiteen og leder for Stovner Høyre, samt gjennom sine organisasjoner 14. Augustkomiteen, og Stiftelsen dialog for fred.

Men hvem tidligere statsminister Bondevik og Høyre-politiker Sheikh har samarbeidet med, og hvem som har finansiert deres organisasjoner, har ikke vært utsatt for kritisk søkelys – inntil nå.

Vi gravde i lukkede miljøer som aldri tidligere hadde vært gjenstand for kritisk journalistikk, og som ofte ikke var underlagt norske innsynsregler. Vi begynte et omfattende kildearbeid, etter hvert også tilgang til og undersøkelser av viktige dokumenter og korrespondanse, programmering, undersøkelser av bilder og sosiale medier-innlegg, og innsyn i inn- og utland.

Her lander Muslim World League-leder Mohammad al-Issa i privatfly i nattlig tåke på Gardermoen. Foto: Frank Karlsen

1.2 Dagbladet har avslørt

Vi har dokumentert omfattende og ukjent kontakt mellom tidligere statsminister Bondevik og Høyre-profil Aamir J. Sheikh – og regimene både i Saudi-Arabia og i nabolandet Bahrain.

Vi kunne avdekke at Bondevik og Sheikh og deres stiftelser hadde fått nærmere 13 millioner kroner til sammen fra en organisasjon som verdens fremste eksperter, og norsk og amerikansk UD, knytter til saudiarabiske myndigheter.

Og vi kunne avdekke en lobbyprosess som førte til at en nigeriansk pastor ble nominert til Nobels fredspris, etter at hans stiftelse hadde donert penger til Oslosenteret – hvorpå to av Norges fremste eksperter på feltet ba om endring av hele Nobelprisens nominasjonsprosess.

I artiklene avslører Dagbladet at:

• Høyre-politiker Sheikhs stiftelse fikk 12,8 millioner kroner fra den Saudi-baserte organisasjonen Muslim World League i 2020 og 2021, en organisasjon som ifølge eksperter er sterkt knyttet til det autoritære regimet Saudi-Arabia.

• Av disse pengene ble 5,4 millioner kroner overført til Oslosenteret, og 1,4 millioner kroner gikk til tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik personlig.

• Utenriksdepartementets egne interne vurdering er at Muslim World League har «tette bånd» til Saudi-Arabia, viste dokumentinnsyn.

• Bondevik og Sheikh har skaffet Muslim World Leagues leder kontakt med tre Høyre-statsråder, deriblant daværende statsminister Erna Solberg, samt familieminister og daværende KrF-leder Kjell Ingolf Ropstad.

• Muslim World Leagues leder fikk den årlige «Brobyggerprisen» av Sheikhs forening. Det skjedde etter at stiftelsen hans hadde fått millioner fra Muslim World League.

• Aamir J. Sheikh ba om 704 000 kroner fra diktaturet i Bahrain, en måned før Bondevik overrakte en «ærespris» til Bahrains statsminister på vegne av Sheikhs forening. Kjell Magne Bondevik sto i kopi i eposten der Sheikh ba om pengene.

• Sheikh ba en partifelle, stortingsrepresentant Kristin Ørmen Johnsen (H), om å nominere en nigeriansk pastor til Nobels fredspris. Pastorens stiftelse hadde et halvt år før donert 600 000 kroner til Oslosenteret, stiftelsen til Kjell Magne Bondevik, Sheikhs mangeårige samarbeidspartner. Ørmen Johnsen sa at hun følte seg brukt da Dagbladet la fram omstendighetene for henne.

• Sheikh skaffet også pastoren et møte med Olav Njølstad, direktøren for Nobelinstituttet.

• Etter at nominasjonsprosessen var et faktum, fikk Sheikh så flere hundre tusen inn på konto fra den nigerianske pastoren, via et tysk selskap.

• Mens dette skjedde, satt filosofen Henrik Syse både i Nobelkomiteen og i styret i Sheikhs stiftelse Dialog for fred. Han møtte også pastorens rådgiver ved to anledninger. Jan Fridtjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen, mente at saken var kritikkverdig – selv om Syse ikke var blitt informert om Sheikhs rolle i prosessen.

• Sheikh har hatt tett kontakt over flere år med Saudi-Arabias ambassade i Oslo, og startet virksomheten «Nordic Delight» sammen med kona og sjåføren til den saudiarabiske diplomaten Majid Alharazi.

• Det har foreligget et ønske i det saudiarabiske diplomatiet om at daværende statsminister Erna Solberg skulle plasseres ved siden av Majid Alharazi – Saudi-Arabias daværende høyest rangerte diplomat i Norge - ved middager, møter og liknende. Vi dokumenterte at nettopp det skjedde ved en MWL-sponset konferanse i Oslo i fjor, da nettopp Solberg og Alharazi satt ved siden av hverandre.

Majid Alharazi er også en av tre ansatte ved Saudi-Arabias ambassade som har det til felles at de har hatt med Aamir Sheikh å gjøre – og som nå har sluttet på ambassaden.

Både Kjell Magne Bondevik, Aamir J. Sheikh og MWL-leder Mohammad al-Issa har sagt at MWL er en uavhengig, internasjonal organisasjon som driver humanitær bistand og religiøs brobygging, uten bindinger til Saudi-Arabia.

Bondevik har sagt at «Det er ikke noen politisk binding til noen av de honorarer jeg får. Det samme gjelder all støtte Oslosenteret mottar. Uansett hva andre sier, vil vi aldri sette oss i en situasjon hvor vi ikke kan si det vi vil.» Både Sheikh og MWL-leder al-Issa har avvist på det sterkeste at MWL har betalt seg til Brobyggerprisen, eller kontakt med norske politikere. En MWL-talsperson kalte Dagbladets dekning «bisarr».

Både Sheikh og Bondevik har også avvist enhver kobling mellom pengene fra den nigarianskje pastoren Father Edehs stiftelse til Oslosenteret, og den senere nominasjonen av Father Edeh til Nobels fredspris. Father Edeh har ikke besvart Dagbladets henvendelser.

1.3 Tidsbruk

Torgeir P. Krokfjord og Caroline Drefvelin har jobbet fulltid med prosjektet fra august 2021 til januar 2022. Utvikler Ola Strømman og fotografene Lars Eivind Bones, Hans Arne Vedlog og Frank Karlsen har vært koblet på i deler av perioden. Reportasjeleder Siri Gedde-Dahl har også bistått som reporter på seinhøsten.

2 Metode

2.1 Metode: Muntlige kilder

Helt siden vi begynte å grave i autoritære regimers aktivitet i Norge i begynnelsen av 2020, hadde det vært tydelig for oss at det var viktig å skaffe muntlige kilder med god innsikt i virksomheten til Saudi-Arabia, Iran og regimene og organisasjonene vi undersøkte. Dette var lukkede miljøer, der virksomheten langt på vei ikke var underlagt norsk offentlighetslov.

For å komme på innsiden av disse miljøene og få ut informasjon som ikke var tidligere kjent, måtte vi tenke kreativt rundt innsyn og datastøttede metoder – men vi måtte også snakke med folk og etablere tillit. Derfor hadde vi jobbet målrettet med å komme i kontakt med kilder og etablere tillitsforhold til personer som kjente Saudi-Arabia og Iran – blant annet – sin aktivitet i Norge.

Dessverre er det mye vi ikke kan si, for ikke å sette kildene i fare.

Men i løpet av to år har Dagbladet skaffet seg et omfattende kildenett. Selv i datajournalistikkens tidsalder viser Midtøsten-sakene hvor avgjørende informasjon man – fortsatt – kan få gjennom å kartlegge, oppsøke, skape tillit hos og pleie muntlige kilder. Og ikke minst ved å konsekvent være real, ryddig og pålitelig i kildekontakten, og gjøre alt i vår makt for å opprettholde deres kildevern og sikkerhet.

Spesielt gjaldt dette fordi Jamal Khashoggi-drapet i Tyrkia, og lignende offentlig kjente saker der Saudi-Arabia og Iran har trakassert, truet eller kidnappet opposisjonelle og kritiske røster, har vist at du setter deg selv i stor fare ved å gi journalister informasjon som gjelder Saudi-Arabia eller Irans aktivitet. Når vi ønsket at folk skulle gi oss informasjon, var vi smertelig klar over at vi også satte dem i fare.

Det er også en grunn til at vi må være litt kryptiske i dette avsnittet.

Men selv om vi ønsket å etablere kildeforhold, er det viktig å understreke at vi aldri baserte saker på én anonym kilde alene. At vi gjorde grundige bakgrunnssjekker på kilder for å undersøke deres motivasjon. Og aller viktigst: at alle opplysninger ble dobbelt- og trippelsjekket – enten med andre muntlige kilder eller annen dokumentasjon.

2.2 Metode: Dokumenttilgang

Via vårt omfattende og krevende kildearbeid fikk vi tilgang til et stort antall dokumenter fra forskjellig hold. Dette arbeidet ga oss både unik innsikt og dokumentasjon.

Blant annet hadde vi innsikt i kontakt med Muslim World League – en organisasjon som av eksperter knyttes tett til saudiarabiske myndigheter. Og i forhold som angikk Saudi-Arabia og Saudi-Arabias nære allierte Bahrain.

Vi gikk nøye igjennom materialet og skjønte at vi satt på oppsiktsvekkende informasjon. I tillegg til videre research mot andre spor, var det nå viktig å verifisere og kvalitetssikre det som framkom.

Men kildene ga ikke god nok verifisering alene. Vi måtte også ta andre metoder i bruk.

2.3 Metode: Innsyn i Valutaregisteret

I jobbingen med Midtøsten-pengene hadde vi, etter måneder med krangling med Skattedirektoratet og Finansdepartementet, lyktes med å få fullt innsyn i Valutaregisteret. Det ga en ny inngang til å finne pengeoverføringer over landegrensene – ikke minst mellom norske mottakere og autoritære stater i Midtøsten.

Som tidligere beskrevet hadde vi fått tilgang til en rekke dokumenter som inneholdt informasjon om pengestrømmene til Bondevik, Sheikh, Oslosenteret og Sheikhs stiftelse Dialog for fred.

Vi ønsket å verifisere informasjonen om pengeoverføringene. Det kunne vi gjøre – etter en omfattende innsynsprosess. Den begynte tidlig i 2020, og pågikk helt inn i 2021.

Valutaregisteret inneholder opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge. Dette gjelder blant annet kortbruk i utlandet, og kontanter du tar med deg inn eller ut av Norge som du har deklarert til Tolletaten. Med andre ord må alle beløp som, på lovlig vis, finner veien inn og ut av Norge registreres i Valutaregisteret.

Vi leste med interesse hvordan Adresseavisen hadde brukt Valutaregisteret til å undersøke norske barneovergripere på Filippinene, etter å ha klaget inn et innsynsavslag. At registeret var relevant i vår research, hadde i 2020 kommet fram i en samtale med en religiøs muslimsk leder som selv bekreftet at han hadde vært involvert i å formidle store beløp fra givere i Midtøsten. Pengene hadde ikke framgått av årsrapporter eller årsregnskap. Likevel sa han:

- Alt er rapportert inn til myndighetene.

- *Men pengene sto jo ikke i regnskapene, innvendte vi.*

- Alt står i Valutaregisteret, svarte mannen.

Med referanse til Adressa-saken, ba vi 15. januar 2020 om innsyn hos Skatteetaten i *"alle transaksjoner (anonymisert) fra 2010-2020 mellom Norge og følgende land: - Saudi-Arabia, Syria, Iran, De forente arabiske emirater, Qatar, Kuwait."*

Fem dager seinere fikk vi dialog med en saksbehandler, som sendte oss to Excel-ark med enorme mengder informasjon. Det framgikk at det gikk store beløp mellom landene og Norge, men ikke så mye mer. Det var eksempelvis umulig å se hva som var import og eksport av varer, hva som var

statlige overføringer, penger til nødhjelpsorganisasjoner og så videre. Vi spurte, som en start, om det var mulig å luke ut de statlige overføringene. Saksbehandleren svarte:

> *«Stemmer, dette er totalen av alle overføringene. Jeg har ikke oversikt over organisasjonsnumrene til de statlige, og ser at det kan bli svært tidkrevende hvis en kun skal se på navn for å se hva som er statlig og trekke ut dette. Dvs. at det ikke kan gjøres med enkel fremgangsmåte og offentleglova § 9 kan komme til anvendelse og gi avslag på innsyn. Derimot kan vi enklere ta oversikt over transaksjoner enten på privatpersoner eller foretak.»*

Vi tok saksbehandleren på ordet og begjærte innsyn i nye versjoner som var sortert på om sender og mottaker var privatperson eller foretak. Kunne vi få materialet enda mer spesifikt? Vi holdt kontakten med saksbehandleren, og ba om å også få sortert materialet etter dato. Vi mottok nye Excel-dokumenter – som nå inneholdt alle banktransaksjoner mellom Norge og Saudi-Arabia, Iran, Qatar, Kuwait, Tyrkia og Emiratene, inndelt etter dato og om sender og mottaker var privatperson eller et organisasjonsnummer. Vi hadde lyktes med å få banktransaksjonene sortert på person/foretak og dato. Men vi hadde bare fått råfila, altså Excel-arket uten person/foretak og dato, for transaksjoner med overføringstjenester som Forex og Western Union. Vi ba i tillegg om at den kunne sorteres etter person/foretak og dato.

Da var det stopp. En jurist hos Skatteetaten hadde fått nyss i at vi hadde fått tilgang til langt mer enn det som var inkludert i den opprinnelige innsynsforespørselen. Muntlige innvendinger fra vår side førte ikke fram, selv om vi i praksis bare ba om å få tilsendt siste del av en langt på vei fullført innsynsprosess. I stedet ba Skatteetaten oss om å sende en ny innsynsbegjæring, men gjorde det også klart at de nå hadde snudd og trolig ikke ville gi innsyn. Skatteetaten mente nå at vi ikke nødvendigvis hadde «lov» til å lage journalistikk på dokumentene vi hadde lyktes med å få oversendt, gikk det fram av deres neste avslag. Vi var uenige. Dokumentene vi alt hadde mottatt, kom oss i hende ved ordinær journalistisk metode – innsynsbegjæringer og videre oppfølging av innsynskrav – og inneholdt informasjon av stor offentlig interesse.

I dokumentene Dagbladet satt på, gikk det blant annet fram at det totalt er overført over to milliarder mellom de nevnte autoritære statene og privatpersoner i Norge fra 2015 til våren 2020. Det største enkeltbeløpet overført fra Saudi-Arabia til en norsk privatperson, er på nesten 30 millioner kroner. Drøyt 6,7 millioner ble overført fra bankkontoer i Norge til Iran i 2015, selv om regimet var underlagt strenge handelssanksjoner.

Etter at jurister overtok saksbehandlingen, skrev de til oss at de som hovedregel mener at hele Valutaregisteret er taushetsbelagt. Sivilombudsmannen ba Finansdepartementet (FIN) avklare om Valutaregisteret skulle sortere under offentlighetsloven eller forvaltningsloven, og FIN var, ikke overraskende, enig med Skattedirektoratet i saken. Dagbladet påklaget avslaget til Sivilombudsmannen for å unngå at saken havnet hos Kongen i statsråd.

Hadde direktoratet og FIN fått medhold i denne tolkningen hos Sivilombudsmannen, er det en reell fare for at Valutaregisteret, og med det offentlighetens mulighet for kontroll av internasjonale pengetransaksjoner til og fra Norge, ville bli borte. Det var årsaken til at vi ikke «slapp» innsynsprosessen, selv om vi hadde skaffet oss tilgang til mesteparten av materialet vi ønsket.

Vi argumenterte overfor Sivilombudsmannen med å henvise til den Europeiske Menneskerettighetskommisjonens (EMK) prinsippavgjørelse fra 2009, og gjentok dette da også FIN motsatte seg Dagbladets innsynskrav:

> *«Som vi har vist til, er pressens rett til å motta informasjon fra det offentlige nå forutsatt som vernet av EMK art. 10 nr. 1. Siden 2006 har EMD i økende grad anerkjent dette prinsippet, og Høyesterett har i flere avgjørelser, blant annet Legevaktvideo-saken, lagt*

dette til grunn. I den avgjørelsen viste Høyesterett til EMDs Társaság mot Ungarn fra 2009, som en grunnleggende avgjørelse på feltet. Domstolen konkluderte der slik: «The Court considers that obstacles created in order to hinder access to information of public interest may discourage those working in the media or related fields from pursuing such matters. As a result, they may no longer be able to play their vital role as 'public watchdogs' and their ability to provide accurate and reliable information may be adversely affected».”

Skattedirektoratet syntes å forutsette at all informasjon Dagbladet fikk innsyn i, automatisk ville bli publisert uten noen form for journalistisk bearbeiding. I tillegg mente direktoratet at de anonymiserte opplysningene enkelt kunne kobles til andre identifiserende opplysninger, uten at direktoratet kunne begrunne påstanden.

Den fundamentale mangelen på forståelse for pressens rolle og arbeidsmetoder overrasket oss. Basert på svarene fra Sivilombudsmannen, synes det som om også ombudsmannen ble tatt på senga av de vikarierende argumentene til direktoratets jurister:

Sivilombudsmannen påla nemlig Skattedirektoratet å gjøre en ny vurdering av innsynsavslaget. Da innvilget direktoratet innsynet 8. januar 2021. Vi publiserte i 9. januar 2021 en stor sak med tittelen «De ukjente Midtøsten-milliardene». Der avslørte vi den skjulte pengestrømmen fra diktaturer i Midtøsten til private bankkontoer i Norge, og at milliardbeløp er overført fra land som Saudi-Arabia, Iran og Qatar.

Klagesaken pågikk helt til fredag 8. januar 2021 – da undersøkelsene rundt Kjell Magne Bondevik allerede var i gang. Da snudde Skatteetaten. Den innvilget Dagbladet fullt innsyn i transaksjonene vi ba om. «Under tvil», som de skriver i innvilgelsesbrevet.

Enda viktigere: Valutaregisteret var nå åpnet en gang for alle for innsyn. Det benyttet vi nå til viktige undersøkelser av finansiering fra Muslim World League og Bahrain.

Med henvisning til innsynsprosessen i fjor ba vi om innsyn i alle transaksjoner i Valutaregisteret som gjaldt Saudi-Arabia, Bahrain, Nigeria og Tyskland (se kapittel 3.9) i de respektive periodene. Vi kategoriserte transaksjonene i Excel og søkte på de aktuelle datoene der vi hadde fått opplyst at penger hadde skiftet hender. Vi kunne da se de spesifikke transaksjonene i Valutaregisteret – med avsenderland, beløp, mottaker og dato. Dette stemte overens med informasjonen vi hadde fra før.

Dette var avgjørende verifisering av at vi satt med ekte dokumenter, og førte dermed til at vi kunne publisere avsløringene om pengeoverføringene fra Muslim World League, Bahrain og pastor Edeh i Nigeria.

2.4 Bildeanalysen

Vi hadde bygget opp et bredt kildenett, og vi hadde skaffet oss tilgang til oppsiktsvekkende dokumenter. Via Valutaregisteret hadde vi også mulighet til å verifisere informasjon om pengetransaksjoner.

En annen viktig kilde til informasjon var Aamir J. Sheikhs bruk av sosiale medier.

Vi oppdaget tidlig at Aamir J. Sheikh var, og er, glad i å dokumentere sine aktiviteter med bilder på Facebook. Til sammen hadde han på Facebook-siden sin lagt ut godt over 2800 bilder som hver for seg fortalte en liten historie. I tillegg la han ut bilder på Stiftelsen dialog for fred og 14. Augustkomiteens Facebook- og nettsider.

Bildene hadde ikke bare illustrasjonsverdi, de hadde også en viktig dokumentasjonsverdi, som var en tungtveiende journalistisk begrunnelse for å publisere dem.

Vi ønsket også å samle og kategorisere dem, for å se hvilken informasjon som lå i bildene, utover at de viste spennende møter i eksotiske land, luksushoteller og store smil.

Kategoriseringen viste at bildene var en svært viktig kilde til informasjon. De dokumenterte Sheikh og Bondeviks bevegelser, og ga innsikt i hvem de møtte når. Utfra bildene kunne vi begynne å tegne en tidslinje. Flere kilder hadde også påpekt overfor oss at Aamir Sheikh var en nettverksbygger av rang. Sammenstillingen av bildene ga oss en unik oversikt over Sheikhs enorme nettverk.

2.4.1 Metode: Programmering

Når et bilde lastes opp på Facebook, forsvinner alle metadata (underlagsinformasjon) – som når det er tatt, hvor det er tatt, kamerainnstillinger, hva slags kamera som er brukt og så videre.

Facebook har heller ikke noe grensesnitt (api) slik at man ved hjelp av programvare på en enkel måte kan laste ned venners eller andres bilder. I utgangspunktet må man i egen nettleser velge ett og ett bilde, og selv lagre dem manuelt på sin egen datamaskin.

På Facebook finnes likevel mye informasjon om et bilde – det kan være geotagget med sted, og personene i bildet kan være tagget med navn. Men når bildet lastes ned av andre, er denne informasjonen borte.

Alternativet er da enten å laste ned bilder manuelt, og så notere personnavn, steder, tagginger og så videre manuelt. Eller å ta screenshots der denne informasjonen er med. Nedlastingsprosessen blir da enda mer komplisert, siden bildene gjerne må innom et bildebehandlingsprogram.

Vi spurte oss: Gikk det an å gjøre dette enklere og mer effektivt? Og i samme slengen skaffe oss mer informasjon om hvem som var på bildet?

Vi lagde et unikt verktøy (et javascript) som raskt kunne hente tusenvis av bilder fra Facebook – og så gjøre det lett å kategorisere dem og se hvem som var på dem. Verktøyet er lett å bruke, ekstremt anvendelig til framtidige saker og gjorde at vi sparte utrolig mye tid på å manuelt laste ned og kategorisere bilder.

Fordi redaksjonell virksomhet har et særlig unntak fra personopplysningsloven, mente vi at vi sto fritt til å lage et slikt verktøy. Det bekreftet også jurister vi kontaktet.

Hvis man på Facebook går nedover en side med så mange bilder som Sheikh hadde, vil siden slutte å respondere. Man vil rett og slett ikke få sett alle bildene. Velger man derimot å bla seg fra bilde til bilde, er det ingen hindringer. Sistevalget var derfor åpenbart riktig for vårt formål. Vi ønsket et verktøy som bladde seg fra bilde til bilde for oss – og laste ned bildene.

Ved å installere et egenlaget javascript i nettleseren, kunne vi fra en brukerkonto på Facebook simulere museklikk og automatisk behandle dataene. Programmet «spiser seg inn på nettsiden» og har full tilgang til lesing og skriving av data.

Metadata er, som nevnt innledningsvis i dette kapittelet, ekstra informasjon som er lagret i selve bildefilen. Mobiltelefoner legger til disse dataene for deg, men Facebook fjerner altså alle slike verdier fra bildene som kan lastes ned.

Programmet som ble laget, la til nye metadata:

- Dato for når det var lagt ut
- Lenken til originalbildet
- Bildetekst (med eventuelle taggede navn og steder)

Standardisering i teknologi er ikke alltid standard. Fordi ikke alle tjenester leser alle filer likt, måtte disse metadataene legges inn enda en gang da alt var lastet ned. Rett og slett for at Google Foto, som var neste verktøy, skulle kunne lese informasjonen. Et program ved navn «Exiftool» ble kjørt for å lese ut alle våre data og skrive dem på nytt.

Da alle bildene var ferdig behandlet, ble de lastet opp til en egen konto laget på tjenesten Google Foto.

Tjenesten har innebygget ansiktsgjenkjenning av bilder. Etter en del timer hadde tjenesten "tygget" seg gjennom bildene og gruppert ansikter/bilder med det som ble ansett som en og samme person.

Etter at databehandlingen var ferdig, kom den manuelle jobben: Ansiktene ble navnsatt manuelt, enten fordi personen var kjent, eller fordi en person var tagget med navn.

Da navnene var satt, var det igjen enkelt å søke etter bilder med en eller flere bestemte personer. Bildene var kronologisk lagt inn, slik at man kunne lage en tidslinje.

Man kunne også søke i materialet for å finne konkrete hendelser.

Søk kunne være
`"Aamir Javed Sheikh" "Mette-Marit"` for å finne bilder av både Sheikh og kronprinsessen.

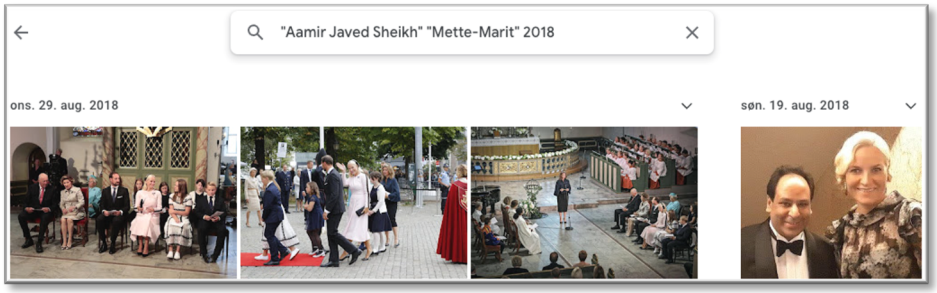

SØK: Søket kunne også spisses ved å legge til årstall.

INFORMASJON: Skjermdump fra Google Foto, presentasjon av et bilde. Personer, dato og originallenke for bildet er med.

TOTALOVERSIKT: Skjermdump av gjenkjente og tilsynelatende unike ansikter i bildematerialet, nærmere 400 personer.

2.5 Metode: Bildeanalyse - detaljenes tale

Ved hjelp av programmeringsverktøyet vårt bygget vi oss raskt opp et kartotek av mange bilder – fra Facebook, fra medieklipp, fra årsrapporter og fra nettsidene til Aamir Sheikh, pastor Edeh og andre. Mange av dem framsto som interessante – de viste Bondevik og Sheikh på reise og i luksuriøse omgivelser.

Sammenstilt med den andre dokumentasjonen vi satt på, ga bildene god informasjon om Sheikh og Bondeviks bevegelser, kontakter og møtevirksomhet.

Men likevel var det mye ved bildene vi ikke visste – eller ikke kunne ta for gitt. Kjell Magne Bondevik er en av Norges mest kjente og respekterte politikere. Det ville slå voldsomt tilbake på oss om vi ikke var pinlig nøyaktige. Ikke minst gjaldt dette bilder. Vi måtte være helt sikre på at det bildene tilsynelatende viste, faktisk var korrekt.

Vi så på bildekartoteket vårt og spurte oss:

- Hva viser bildene?
- Hvor er bildene tatt?
- Hvem er på bildene?
- Når ble bildene tatt?

Det viste seg at det lå mange svar i detaljer i bildene.

En av de fremste aktørene innen moderne gravejournalistikk er det britisk-styrte journalist-kollektivet Bellingcat. I sine fritt tilgjengelige guider for nettresearch, anbefaler de den russiske bildesøkemotoren Yandex.

Bildesøk med Yandex, men også Google Image og vanlige nettsøk, ble viktig for oss både for å skaffe informasjon om Sheikh og Bondeviks reiser, men også for å faktasjekke bilder og avverge publisering av feilinformasjon.

Noen eksempler:

Vi stusset på et bilde vi fant på Aamir Sheikhs Facebook-side, som viste Høyre-politikeren sittende i det som så ut som en lenestol av skinn inne på et fly. Kabinen lignet ikke på noen business- eller førsteklasses kabin vi hadde sett bilder fra. Hvordan skulle vi finne ut hva slags fly Sheikh satt på?

På veggen bak setet var det noe som vekket oppmerksomheten vår: Et slags symbol.

Figur 1
Vi merket oss symbolet på veggen bak Aamir Sheikh.

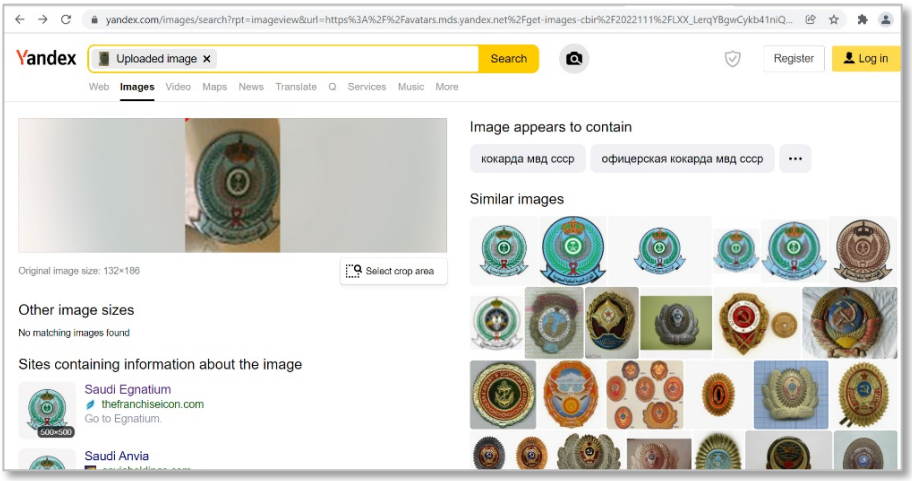

Figur 2 Vi klippet ut symbolet på veggen og søkte på det på Yandex.

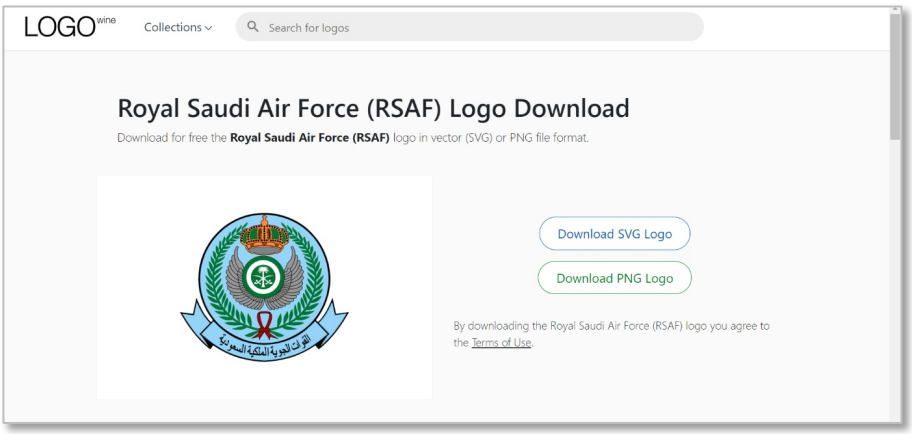

Figur 3 Der fant vi en rekke kilder som alle oppga at symbolet tilhørte Saudi-Arabias flyvåpen.
Dette kunne vi så verifisere med Google-søk på flyvåpenets egne sider.

Dette gjorde at vi kunne skrive saken [Høyre-profil på luksustur: Poserer på saudiarabisk militærfly](#).

Det var ikke alle bildegåter som lot seg løse i Yandex. Da måtte vi saumfare bilder for detaljer som kunne gi oss svar – og så tenke kreativt. Et eksempel er en rekke bilder Sheikh la ut som tilsynelatende var tatt i Midtøsten – det var palmer, sterk sol og mennesker hvis utseende indikerte at de kunne være fra den delen av verden. Men der det ikke var konkret informasjon om hvor Sheikh og Bondevik befant seg.

Vi hadde en hypotese om at bildene var tatt i Bahrain – da annen informasjon indikerte at Sheikh og Bondevik hadde hatt kontakt med det autoritære regimet i landet. Vi merket oss detaljer i bildene som hadde Bahrains farger: rødt og hvitt.

Symbolet på veggen av bygningen så ut som et våpenskjold eller lignende. Vi prøvde en rekke ulike Google-søk for å finne ut hva det kunne være – da vi til slutt googlet «Bahrain national symbol» fant vi beviset på at dette og andre bilder var tatt i Bahrain.

Figur 4 Vi merket oss røde og hvite detaljer i bildene (t.v.). Ved nettsøk fant vi ut hvor bildene var tatt.

2.6 Metode: Faktasjekk

Like viktig som å finne ut hva Facebook-bildene viste, var det å avdekke hva de *ikke* viste. Alle bildene var ikke lagt ut umiddelbart etter at de var blitt tatt, og de nye metadataene var derfor ikke alltid riktige.

Spesielt var denne faktasjekk-prosessen viktig fordi verken Aamir Sheikh, Kjell Magne Bondevik eller andre involverte aktører selv – i særlig grad – ønsket å bekrefte når eller hvor møter skjedde. Vi kommer tilbake til dette seinere i rapporten. Men denne mangelen på dialog i tilsvarsprosessene gjorde at våre egne faktasjekk-runder ble enda viktigere. Vi måtte ikke falle for fristelsen til å skrive ting vi ikke visste sikkert.

Noen eksempler:

Omtrent på samme tidspunkt som Sheikh la ut bildet på Facebook av ham og Bondevik på besøk i Bahrain, og seg selv på et saudiarabisk militærfly, la han ut en rekke bilder som ikke hadde noen bildetekst eller beskrivelse. Men som viste Sheikh og Bondevik sammen med offiserer som så ut som om de kunne komme fra Midtøsten.

Hadde de hatt omgang med Saudi-Arabias eller Bahrains væpnede styrker? Det ville vært oppsiktsvekkende, og det hadde vært en ekstremt god sak.

Noe skurret likevel: Omgivelsene i bildene så ikke ut som gulflandene: Det var gresskledde fjelltopper og løvtrær.

Vi googlet bilder av militæruniformene til Bahrain og Saudi-Arabia, og uniformene på bildet matchet heller ikke. Derimot viste ytterligere søk at bildene var tatt under Bondevik og Sheikhs besøk i Pakistan og Kashmir, og lagt ut på et tilfeldig tidspunkt.

Et annet eksempel er bildet av Hussein al-Daoudi og Aamir Sheikh la ut på Facebook av de to sammen foran Holmenkollbakken.

Bildet kunne godt ha vært publisert i «real time»: Det var ikke snø i Holmenkollen da bildet var tatt, det var det heller ikke da vi fant bildet tidlig på høsten. Klesdrakten til de avbildete personene var heller ikke utypisk for årstiden. Men innreisereglene fra Sverige til Norge var så strenge da al-Daoudi la ut bildet, at et besøk fra Sverige til Norge var bortimot umulig.

Vi kunne ikke skrive at «al-Daoudi er i Norge nå», selv om vi oppdaget bildet samme dag han la det ut. Vi klarte ikke å verifisere nøyaktig når bildet på militærflyet var tatt – eller når al-Daoudi og Sheikh poserte foran Holmenkollbakken. Vi måtte være forsiktige i hvordan vi omtalte bildene og hendelsene. Men vi visste AT det hadde skjedd – som var viktig i seg selv.

2.7 Søk på sosiale medier

Aamir J. Sheikhs store aktivitet og dokumentasjon på Facebook var viktig for å få dokumentert hendelser og samarbeidspartnere. Men også andre sosiale medier hadde viktig informasjon som hjalp oss videre. Vi hadde dokumentasjon på at Sheikh sommeren 2019 ba om en 704 000 kroner fra regimet i Bahrain. Bondevik sto i kopi på eposten, og overrakte senere en "ærespris" til Bahrains myndigheter på vegne av Sheikhs forening.

En facebook-post fra Sheikh, indikerte at Bondevik og Sheikh var på vei til diktaturet Bahrain allerede i desember 2018. Men vi hadde ingen sikker dokumentasjon. Bilder på hjemmesiden til Sheikhs stiftelse, viste at Bondevik og Sheikh besøkte Bahrains statsminister i april 2019. Hvis de også besøkte landet i desember 2018, betød det at de hadde tatt to turer til diktaturet på under fire måneder.

Bekreftelsen fant vi gjennom søk på Twitter. Der skrev The Euro-Gulf Information Centre (EGIC) at Norges tidligere statsminister Bondevik hadde besøkt Bahrains kronprins i desember 2018 – der de hadde "diskutert måter å styrke samarbeidet mellom de to kongedømmene", ifølge EGIC.

Twitter-meldingen både dokumenterte besøket - og viste at denne kanalen fremstilte kontakten mellom Bahrains styre og tidligere statsminister Bondevik, som om Bondevik representerte det offisielle Norge.

Den andre Twitter-posten om Bondeviks besøk, kom fra en konto som er drevet av hoffet til kronprinsen, Bahrain CP News.

2.8 Metode: Kartla statsrådskontakt og laget tidslinje

Vi søkte aktivt på e-innsyn for å få innsyn i offentlige dokumenter. Slik fikk vi et bilde av hvordan Aamir J. Sheikh og Kjell Magne Bondevik hadde tatt kontakt med statsråder for å få dem til å delta i arrangementer og på møter med Muslim World League. Søket gikk på både dokumenter til/fra Sheikh og Bondevik og deres organisasjoner, samt dokumenter som gikk direkte på Muslim World League, Saudi-Arabia og Bahrain.

Vi lagret dokumentene etter dato, og førte alt inn i Excel-arket med tidslinja. I tidslinja førte vi også inn når Sheikh og Bondevik og deres virksomheter hadde mottatt penger fra Muslim World League, og annen informasjon som vi samlet inn.

Denne tidslinjen ble svært viktig. Slik fikk vi en detaljert oversikt over Sheikhs og Bondeviks kontaktpunkter med myndighetene. Gjennom innsynet fikk vi blant annet dokumentert det som fremsto som lobbyvirksomhet: Bare et par uker etter at Muslim World League i 2021 overførte penger til Sheikhs stiftelse, som igjen overførte 4,1 millioner kroner til Bondevik og Oslosenteret,

kontaktet Bondevik sin partifelle, barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad (KrF). Bondevik skaffet da møte med MWLs leder Mohammad al-Issa, under en religionskonferanse der MWL-lederen var hovedtaler.

KrF-nestor Bondevik skrev til departementet at han allerede har snakket med sin partifelle Ropstad, og fått bekreftelse på at ministeren ville komme på konferansen og tale: «Jeg har snakket med han om det. Han er innstilt på å si ja, med forbehold», skrev Bondevik i e-posten til Barne- og familiedepartementet. Dette ble til saken Fikk millioner – kontaktet Ropstad.

I dokumentene fant vi også blant annet at Sheikh kontaktet statsministerens kontor i august i fjor for å arrangere et møte mellom den saudiarabiske utenriksministeren og daværende statsminister Erna Solberg. Dokumentene brukte vi blant annet i saken Slik fikk de Erna på talerstolen.

Gjennom innsyn i Utenriksdepartementet, fant vi også et dokument som ble viktig i saken. Dokumentet viste at UD allerede i november 2019 slo fast at det var «tette bånd» mellom organisasjonen Muslim World League og Saudi Arabia. Dette var samme måned som Sheikh inngikk en avtale med Muslim World League, ifølge Dagbladets dokumentasjon. Vi kontaktet UD, som bekreftet at de sto fast på vurderingen. Dette gjorde at vi kunne skrive saken Notat avslører: «Tette bånd» til Saudi-Arabia. Dokumentet viste at norske myndigheter hadde gjort sine egne vurderinger, som var helt i tråd med det internasjonale eksperter hadde sagt om Bondeviks samarbeidspartner.

2.8.1 Innsyn i Sverige: pengeoverføringer

Da vi gikk igjennom Facebook-bildene til Aamir J. Sheikh fant vi et kjent fjes på flere av dem: Den svenske religiøse lederen Hussein al-Daoudi.

Vi kjente ham godt etter gravingen i utenlandsk moskefinansiering i Norge, da svensken i over ti år hadde vært styreleder i en Saudi-finansiert moské i Tromsø. I hjemlandet Sverige var al-Daoudi en både innflytelsesrik og kontroversiell mann, som hadde bygget opp en populær religiøs skole, vært involvert i flere trossamfunn og en rekke bedrifter. Ikke minst var han kontroversiell fordi han en rekke ganger hadde skaffet millionbeløp fra givere i Saudi-Arabia. Vi hadde tidligere dokumentert at han hadde bygget opp et samarbeid mellom virksomheten i Sverige og moskeen i Tromsø og dennes religiøse skole. Vi så på Facebook-bilder at al-Daoudi var til stede da Sheikh og Bondevik for første gang møtte Mohammed al-Issa – lederen for Muslim World League. Hvorfor var han det? Og hvor tett kunne al-Daoudi egentlig knyttes til saudiarabiske myndigheter?

Innsyn skulle belyse dette spørsmålet. Vi ble via kildearbeid gjort kjent med at den svenske länsstyrelsen – Statsforvalteren i Sverige – fører tett kontroll med svenske stiftelser. Al-Daoudis stiftelse Scandinavian Foundation for Education var registrert i Dalarnas län, og vi ba om innsyn i regnskapene stiftelsen hadde levert. De ga ikke mye interessant informasjon. Vi gikk da nye runder med statsforvalteren og ba om innsyn i alle noter til regnskapene, all korrespondanse og all dokumentasjon som forelå om SSFUs økonomistyring.

I retur fikk vi blant annet hovedbøkene – med alle transaksjoner – inn og ut fra SSFUs kontoer. Vi satt dermed på hundrevis av transaksjoner. Der fant vi en rekke interessante overføringer, blant annet til aktører i Saudi-Arabia, som dokumenterte at al-Daoudi hadde finansielle kontakter i landet og gjorde hans kontakt med Sheikh enda mer interessant.

Sammen med informasjonen fra Valutaregisteret og de oppsiktsvekkende dokumentene vi hadde skaffet, hadde vi nå tre ulike kilder som belyste pengestrømmene inn og ut av Saudi-Arabia.

Saudiarabiske medier skulle på seinhøsten også melde at al-Daoudi hadde en høy stilling i selve Muslim World League – og at han av den grunn hadde fått innvilget saudiarabisk statsborgerskap. Det kunne komme godt med – da både vi og svenske medier samtidig kunne melde at svenske Økokrim hadde innledet etterforskning av al-Daoudis stiftelse. Og Saudi-Arabia i så måte kan være en trygg havn, om det skulle være nødvendig.

2.9 Innsyn i tyske selskaper

Da vi jobbet med Bondevik og Sheikhs rolle i nominasjonen av den nigerianske pastor Edeh til Nobels fredspris, var et sentralt spor at fikk vi tilgang til dokumentasjon som viste pengeoverføringer til Oslosenteret og til Aamir J. Sheikhs forening 14. Augustkomiteen.

En av overføringene var direkte fra pastorens egen organisasjon, og var en sentral opplysning i den første avsløringen om nobelpris-lobbyeringen.

Vi fikk også informasjon om pengeoverføringer fra givere i Tyskland til Sheikhs forening 14. Augustkomiteen – de tyske selskapene Global Ventures og Emiban. Her framsto ikke linken like åpenbar.

Selskapene som sendte penger, drev med salg av henholdsvis bruktbiler og reservedeler til biler og skipsfart. Vi hadde selv observert – da Muslim World League-leder al-Issa kom til Norge – at Muslim World League brukte sjåfører og sikkerhetsfolk fra Tyskland. Med andre ord kunne overføringene gjelde leie av biler – og dermed være ukontroversielle.

Men graving i selskapsdokumenter fra Tyskland indikerte at også disse pengeoverføringene kom fra personer tett knyttet til den nobelpris-nominerte pastoren.

Det tyske selskapsregisteret er lett å søke i og har nettadresse https://www.unternehmensregister.de/ureg/. Der søkte vi på selskapsnavnene, og mot et lite gebyr kunne vi laste ned stiftelses- og regnskapsdokumenter.

I dokumentene gikk det fram at innehaveren av det ene bruktbilselskapet også satt i styret i pastor Edehs stiftelse. I selskapsdokumenter – sammenstilt med Google- og Facebook-undersøkelser - framgikk det også koblinger mellom pastor Edeh og mannen bak det andre bruktbilselskapet. De tilhørte samme diasporamiljø i Hamburg, og på Facebook framgikk det at innehaveren av reservedelsfirmaet selv hadde møtt pastor Edeh i samme tidsperiode som pastoren samarbeidet med Sheikh og Bondevik i Norge.

Da vi ringte mannen bak reservedelsfirmaet bekreftet han selv at pengene stammet fra pastor Edeh, og at han var blitt bedt om å sende dem videre til Aamir Sheikh.

Med denne informasjonen kunne vi skrive saken «Fikk Nigeria-penger etter Nobel-nominasjon».

3 Spesielle erfaringer

3.1 Sluttet å svare

Fra første stund gjorde vi det klart at vi gjerne ville møte Sheikh og Bondevik for å få deres versjon av saken.

Den første artikkelen dreide seg om at Muslim World League hadde overført drøyt 4,1 millioner kroner til Aamir J. Sheikhs organisasjon Stiftelsen dialog for fred i januar 2021. Sheikhs stiftelse overførte dagen etter 2,75 millioner til Oslosenteret og 509 000 kroner til Bondevik personlig.

I arbeidet med artikkelen tok vi kontakt med Bondevik og Sheikh i slutten av august, og ba om et intervju om deres samarbeid med Muslim World League. Begge svarte at de ønsket å svare på spørsmål via epost. Vi sendte en rekke spørsmål med en ukes svarfrist, slik at de skulle få rikelig med tid til å svare.

Samtidig visste vi at Sheikhs stiftelse Dialog for fred skulle arrangere en konferanse i den sveitsiske byen Genève, der Muslim World Leagues leder Mohammed al-Issa skulle delta – og Bondevik skulle lede møtet.

Vi så dette som en god mulighet til å intervjue al-Issa mens han var i Europa, og en journalist og en fotograf reiste ned. Denne turen ble viktig for å danne seg et bilde av samarbeidet mellom Muslim World League og Sheikhs stiftelse, og å få video- og bildemateriale til sakene. Mens vi var der, fikk vi intervjuet al-Issa.

Vi hadde også et håp om at Bondevik og Sheikh ville snakke med oss hvis vi møtte opp på konferansen. Det viste seg å stemme. I et kvarters tid mellom konferansen og middagen, fikk vi stilt noen av de viktigste spørsmålene til Bondevik. Noen dager seinere fikk vi svar på spørsmålene våre fra både Bondevik og Sheikh per epost, og vi hadde også mailkontakt med Muslim World League. Sammen med uttalelsene vi fikk i Genève, var imøtegåelsesretten godt ivaretatt.

Den samtidige imøtegåelsen innebar ikke at Bondevik og Sheihk ga informasjon som gjorde at vi måte revurdere noe av det vi satt på. I prinsippet bekreftet de pengestrømmene, selv om de aldri kommenterte beløpet. Men de hadde sin egen forklaring på hvordan pengeoverføringene var å betrakte.

Seinere ble dette vanskeligere. Da vi stilte Sheikh og Bondevik flere spørsmål, blant annet om flere pengeoverføringer, ønsket de ikke lenger å svare på konkrete spørsmål. Denne gangen dreide det seg om totalt 12,8 millioner kroner fra Muslim World League til Stiftelsen dialog for fred, som igjen hadde overført 5,4 millioner til Oslosenteret og 1,4 millioner til Bondevik personlig.

Sheikh skrev at han følte at «Dagbladet med mange av sine spørsmål ønsker å skade mitt arbeid for dialog og fred» og henviste til advokat John Chr Elden. Bondevik svarte på sin side med en kort mail der han blant annet skrev at han ikke ville svare på Dagbladets spørsmål fordi de «legger opp til å mistenkeliggjøre det interreligiøse arbeidet jeg og flere er engasjerte i».

I denne saken – og i flere etterfølgende saker – svarte Bondevik og Sheikh bare med korte, kritiske kommentarer, og svarte ikke på konkrete spørsmål. Dette førte til krevende runder internt: Hvordan kunne vi ivareta imøtegåelsesretten og sikre at de kom til orde? Og ikke minst, var vi hundre prosent sikre på at vi hadde forstått alle fakta riktig, når de verken ville bekrefte eller avkrefte noe? Løsningen ble å bruke deres nye kommentarer med kritikk av Dagbladet, samt referere romslig til tidligere gitte svar. I tillegg gikk vi mange ekstra runder for å kvalitetssikre det vi satt på.

3.2 Striden om sannheten

Fra første sak skjønte vi at vi måtte svare på dette spørsmålet: Hva slags organisasjon er Muslim World League – og hvorfor er det potensielt problematisk at Norges tidligere statsminister får penger fra denne organisasjonen?

Opprinnelig ble Muslim World League grunnlagt i 1962 i Saudi-Arabia for å spre kongerikets strenge tolkning av islam. Men siden den gang er organisasjonen blitt mer moderat. Og både Bondevik, Sheikh og Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa sa det samme: Muslim World League er i dag en uavhengig, internasjonal organisasjon som driver med humanitær bistand og religiøs brobygging.

Al-Issa sa at organisasjonen ikke hadde mottatt pengestøtte fra noen stat, heller ikke Saudi-Arabia, siden han ble leder fem år tidligere. Bondevik og Sheikh viste til al-Issas uttalelser. Muslim World League ønsket derimot ikke å dele noen regnskap som kunne dokumentere uavhengigheten.

Aamir Sheikh (t.h) i samtale med Muslim World Leagues pressetalsmann utenfor Hotel Continental i Oslo. Foto: Hans Arne Vedlog

Vi kontaktet en rekke internasjonale eksperter. Og de var samstemte: Muslim World League er fortsatt nært knyttet til Saudi-Arabia. Leder al-Issa, som tidligere var justisminister i Saudi-Arabia, er en «religiøs ambassadør» for Saudi-Arabias kronprins Mohammed bin Salman, ifølge Midtøsten-ekspert Kristian Coates Ulrichsen. Han mente at Bondeviks og Sheikhs samarbeid med Muslim World League er med på å «hvitvaske» det saudiarabiske regimet – noe de avviser. Også utenriksdepartementet til Saudi-Arabias nære allierte USA, beskrev Muslim World League som «statsstøttet» i en rapport.

I et intervju Dagbladet gjorde med den saudi-arabiske ambassadøren i Oslo, bekreftet hun at Saudi-Arabia finansierer organisasjonen, noe hun også bekreftet i sitatsjekk.

Få dager før publisering av den første artikkelen, fikk vi derimot kontrabeskjed: Nå sa ambassadøren at Muslim World League ikke hadde fått penger av Saudi-Arabia de siste fem årene – det samme som al-Issa, Bondevik og Sheikh sa. Det kunne fremstå som om dette var koordinert. Hvis dette premisset var riktig, ville det svekke sakene våre. Samtidig sto det i motstrid til det en rekke internasjonale eksperter hadde sagt til oss.

Vi gikk nye runder med ambassaden – som da endte med å justere sitt sitat til at Muslim World League ikke var finansiert av «the government», altså direkte fra regjeringen, men at den var finansiert via et statlig fond. Vi fikk også bekreftet fondets nettside, som hadde det saudiarabiske regjeringsdomenet https://hrsd.gov.sa/en/page/general-authority-awqaf

Dermed var det semantikk– og ikke påpekning av faktafeil – som lå bak henvendelsene, konkluderte vi.

Tre måneder etter at vi hadde publisert første sak om sakskomplekset, fant vi gjennom søk i e-innsyn også de nevnte dokumenter som viste at Utenriksdepartementet allerede i november 2019 – samme måned som Sheikh inngikk avtale med Muslim World League – hadde slått fast at organisasjonen hadde «tette bånd» til Saudi-Arabia. Da Dagbladet tok kontakt, bekreftet Utenriksdepartementet at de i 2021 sto fast på vurderingen.

3.3 Møtte taushet

Dagbladet har flere ganger kontaktet styremedlemmene i Oslosenteret for å få dem i tale – uten å lykkes. Styret består av flere prominente personer, deriblant tidligere utenriksminister Knut Vollebæk (KrF), tidligere forsvarsminister Eldbjørg Løwer (V) og tidligere NUPI-direktør og Midtøstenforsker Sverre Lodgaard.

Før vi publiserte den første saken om tilknytningen mellom Bondevik og Muslim World League, snakket vi med Lodgaard. Da gikk det frem at styret i Bondeviks stiftelse først hadde sagt nei til å finansieres fra Muslim World League direkte. Lodgaard sa at det var «flere varsellamper». Derimot ga han uttrykk for at det var greit å motta penger som Bondevik hadde fått som honorar fra Sheikhs stiftelse – selv om han visste at de pengene kom fra Muslim World League.

Det samme mente ikke økonomiprofessor ved Norges Handelshøyskole, Alexander Cappelen: «Det er vanskelig å se noen god forklaring på hvorfor varsellampene skulle slutte å blinke bare fordi pengene ble kanalisert gjennom Dialog for Fred. Tvert imot kan det framstå som et forsøk på å skjule kilden til pengestøtten», sa han i saken Styret sa nei: - Flere varsellamper.

Samtalen med Lodgaard fant som sagt sted før den første saken ble publisert. Han ønsket ikke å gi ytterligere kommentarer etter det. Heller ingen av de andre styremedlemmene ønsket å snakke med Dagbladet. De viste til styrelederen, Bondevik selv.

3.4 Norske forskere nektet å snakke

Selv om vi hadde gravd i Saudi-Arabias aktivitet i Norge et par år, var vi langt ifra eksperter. Selve organisasjonen Muslim World League hadde vi minimal kunnskap om før vi begynte undersøkelsene rundt Sheikh og Bondevik. Derfor var vi avhengig av å lese oss opp i oppslagsverk og forskningsartikler, og å snakke med eksperter på området.

Det siste skulle vise seg å ikke være lett.

I løpet av det halve året vi har jobbet med disse sakene har vi vært i kontakt med over ti norske forskere som alle har Saudi-Arabia eller islam som fagfelt. Ingen av dem ønsket å bli intervjuet om Saudi-Arabia, Sheikh og Bondevik. Flere var ærlige – om ikke annet – og sa at årsaken til at de ikke ville uttale seg var at de selv skulle på forskningsopphold i Saudi-Arabia og var avhengig av å få visum til landet – og derfor ikke ønsket å kritisere landet eller bistå i kritiske artikler.

Andre hevdet overfor oss at de ikke hadde kunnskap nok om Saudi-Arabia og deres PR- og omdømmebygging til å uttale seg om Kjell Magne Bondevik – for så å dukke opp i en rekke andre artikler i mediene der de uttalte seg rikelig om Saudi-Arabias kjøp av fotballklubben Newcastle United og PR-strategien rundt dette. Da gjaldt det ikke lenger kritikk av en tidligere norsk statsminister, men det mer distanserte saudiarabiske oppkjøpet av en fotballklubb i England.

Når det norske forskningsmiljøet ikke turte å bistå, var det heldigvis en rekke tunge internasjonale navn som gladelig spilte ball med og hjalp oss med research, intervjuer og bakgrunnsinformasjon gjennom hele prosessen. De var heller ikke redd for å kritisere den norske eks-statsministeren Bondevik.

4 Sikkerhet og etikk

4.1 Sikkerhet

Saudi-Arabia har, blant annet ved hjelp av hackerprogramvaren Pegasus, gjort datainnbrudd hos en rekke journalister, som beskrevet blant annet av New York Times og CBC.

Det var fra start av klart for oss at vi måtte operere med høy datasikkerhet når vi behandlet dokumentene. Vi delte aldri dokumentene på Dagbladets vanlige chattesystem. Vi lagret heller aldri dokumentene på Dagbladets vanlige system for å dele filer mellom journalister. Vi printet ut dokumentene, og jobbet i stor grad offline – noe som imidlertid var vrient når reporterne var pålagt hjemmekontor.

Selv om vi ikke oppbevarte kildesensitivt materiale på den felles, passordbelagte, disken, gikk vi uansett igjennom den, og så over at det ikke var informasjon der som kunne sette kilder i fare før vi kontaktet involverte parter for imøtegåelse. Sensitiv informasjon ble lagret på USB-enheter uten tilgang til nett.

Den løpende kommunikasjonen mellom journalistene i saken har foregått på krypterte meldingstjenester. Kommunikasjonssystemet i Dagbladet ble ikke ansett som sikkert nok. I den grad vi skulle dele dokumenter, ble de sendt gjennom dette systemet.

Da vi først kontaktet Saudi-Arabias ambassade med spørsmål, ble vi invitert til et intervju. Før intervjuet hadde vi flere konsultasjoner med kilder som hadde kunnskap om Saudi-Arabias aktivitet i utlandet. På bakgrunn av disse kildesamtalene la vi igjen mobiltelefonen hjemme før intervjuet, og reiste til intervjuet i taxi og uten egen bil.

4.2 Etikk

Å vise hvordan en tidligere statsminister og en synlig Oslo-politiker og deres organisasjoner blir finansiert, og hvordan de bruker sin innflytelse, mener Dagbladet er av stor samfunnsmessig betydning.

Vi var derfor ikke i tvil om at det var viktig informasjon å publisere. Men det var også svært sensitivt, og kunne føre til en stor belastning for Bondevik og Sheikh, både profesjonelt og personlig. Dette førte til ekstra mange og lange runder med faktasjekk og etiske vurderinger før publisering. Sakene ble lest igjen og igjen. Naturligvis med «line by line» av journalistene og sjefen i gravegruppa, men også av andre ledere.

En advokat leste gjennom sakene for å sikre oss mot juridiske fallgruver. Og de journalistiske etiske vurderingene ble nøye diskutert: Fikk Bondevik og Sheikh komme godt nok til orde? Høyt nok oppe i saken? Ble sakene balansert godt nok? Hadde vi dekning for alt? Ikke minst ble rundene krevende fordi vi av kildevernhensyn ikke kunne redegjøre mer nøyaktig for den dokumentasjonen vi satt på. Formuleringer ble pusset, slipt. Kanskje for mye, mente vi som journalister tidvis.

Vi var altså klar over at omtalen og de mange artiklene kunne være en stor personlig belastning for både Bondevik og Sheikh. Dette var noe vi diskuterte mye. Ikke minst hvordan vi kunne balansere saker der den anklagede part ikke vil medvirke.Dette var tidlig en problemstilling internt. Fra første stund var vi klar på at vi gjerne ville møte dem for å få deres versjon av saken. Vi var også opptatt av at de skulle få rikelig med tid til å svare på spørsmål, da de ønsket å svare skriftlig, og hele tiden være åpne for at de kunne ringe. Fortløpende vurderte vi om trykket kunne bli for stort – og droppet enkelte saker av den grunn.

Vi tok også kontakt med kilder som kjente dem, for å forsøke å få et bilde av hvordan de opplevde dekningen. Etter at flere artikler var publisert, spurte vi om de ønsket å la seg intervjue – denne gangen av journalister som ikke var en del av gravegruppa, og som de fra før av hadde et mer fortrolig forhold til. Vi gjorde det samtidig klart at også et slikt intervju ville måtte inneholde kritiske spørsmål. Sheikh ønsket å se spørsmålene på forhånd, noe han fikk tilsendt. Han ønsket til slutt ikke å stille til intervju. Heller ikke Bondevik har foreløpig tatt imot tilbudet om å bli intervjuet av en journalist utenfor gravegruppa/en han selv «stoler på». Odd Petter Magnussen – faren til

avdøde Martine Vik Magnussen – skrøt imidlertid av sin mangeårige samarbeidspartner Bondevik i et intervju med oss.

Både Sheikh og Bondevik har imidlertid tatt imot de gjentatte anmodninger om å skrive leserinnlegg i Dagbladet. De har begge skrevet kronikker der de gir uttrykk for dette. Kronikkene kom på trykk så fort det lot seg gjøre, og ble frontet som oppslag på Dagbladet.no for å gi dem god oppmerksomhet.

Ikke så overraskende var både Bondevik og Sheikh gjennomgående vært svært kritiske til Dagbladets dekning. Bondevik skrev blant annet at journalistikken var uetterrettlig og forutinntatt. Blant annet skrev han at Dagbladet hadde kontaktet kilder uten å lage en sak av det, og hadde stilt spørsmål på feil premisser. Mens Sheikh blant annet skrev at Dagbladet kastet urettferdige mistanker mot hans fredsarbeid og kunne skape fiendskap og fordommer. Verken Bondevik eller Sheikh påpekte noen faktafeil i de publiserte sakene.

5 Konsekvenser

- **KALT INN PÅ TEPPET:** I oktober ble Aamir J. Sheikh kalt inn på teppet av Høyre, etter Dagbladets første avsløringer. Det var Høyres generalsekretær som ba om et møte om Dagbladets artikler.
- **TRAKK SEG SOM LEDER FOR STOVNER HØYRE:** Sheikh trakk seg som leder for Stovner Høyre i desember 2021, under en måned etter at han hadde blitt gjenvalgt i rollen. Han skrev på Facebook at han trakk seg på grunn av «mye arbeid i forhold til aktiviteter i Stiftelsen Dialog for fred og 14. augustkomiteen og med hensyn til min helse». Han ønsket ikke å kommentere saken ytterligere overfor Dagbladet.
- **TRAKK SEG SOM JURYLEDER:** Proffbokser Cecilia Brækhus, som var juryleder for Broyggerprisen, reagerte sterkt da Dagbladet avslørte hvordan Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa fikk «Brobyggerprisen» av Sheikhs forening 14. Augustkomiteen i 2021– etter at Muslim World League hadde betalt millioner til Sheikhs stiftelse Dialog for fred, Oslosenteret og Bondevik. Hun trakk seg som juryleder da Dagbladet kontaktet henne.
- **RETURNERTE PRISER:** Også tidligere prisvinnere reagerte kraftig: De to profilerte norskpakistanerne Aslam Ahsan (Ap) og Mohsan Raja - leder i foreningen Samfunnsengasjerte norskpakistanere - sa de sa de ville returnere priser de hadde fått av Aamir J Sheikh.
- **VARSLET REFORMER:** Oslosenterets direktør Karolina Olofsson ut og kalte Dagbladets artikler «urovekkende». Hun sa i en pressemelding at senteret hadde startet et reformarbeid da hun tiltrådte sommeren 2021, og at reformplanen «inkluderer også evaluering av finansielle prosesser, vurderingsprosesser av partnere, anskaffelse og HR».
- **KREVDE ENDRING:** Saken om fredsprisnominasjonen til Father Edeh Dagbladets avsløringer av omstendighetene da en nigeriansk pastor ble nominert til Nobels fredspris, gjorde at to professorer krevde endring av Nobelkomiteen og dens arbeid.
- **BA OM LOBBYREGISTER:** Rødt-leder Bjørnar Moxnes tok til orde for et lobbyregister og mente avsløringen viste hykleriet til Norges utenrikspolitiske elite når det kommer til menneskerettigheter. Også Anniken Huitfeldt (Ap), som da ledet utenrikskomiteen på Stortinget, sa at hun var åpen for å diskutere tiltak for mer åpenhet og ryddighet rundt hvem som får møte norske statsråder.

Nettsaker

Alle nettsakene finnes også på
https://www.dagbladet.no/midtoesten-pengene

07.sep.21	**AVSLØRING: Bondeviks ukjente Saudi-kontakt**	db.no/74189624
07.sep.21	**REAX: – Viser hykleriet til politiker-eliten**	db.no/74195307
07.sep.21	**Knytter Bondevik-partner til Saudi-Arabia**	db.no/74171527
08.sep.21	**AVSLØRING: Fikk millioner - kontaktet Ropstad**	db.no/74190844
09.sep.21	**REAX: – Stinker av skitne penger**	db.no/74198927
11.sep.21	**AVSLØRING: Slik fikk de Erna på talerstolen**	db.no/74203354
23.sep.21	**Styret sa nei: - Flere varsellamper**	db.no/74203127
25.sep.21	**REAX: Trekker seg fra prestisjepris**	db.no/74264063
25.sep.21	**AVSLØRING: Betalte millioner - fikk prestisjepris**	db.no/74263368
27.sep.21	**REAX: Professorens advarsel etter Bondevik-avsløringer**	db.no/74265454
29.sep.21	**MENINGER: Bisarre påstander fra Dagbladet**	db.no/74281586
05.okt.21	**AVSLØRING: Skal ha fått nesten 13 millioner: - Ba om mer**	db.no/74275848
06.okt.21	**REAX: Ble hedret - gir prisene tilbake**	db.no/74278433
06.okt.21	**MENINGER: Gikk i fella med åpne øyne**	db.no/74319618
07.okt.21	**REAX: Må svare etter Saudi-avsløringer**	db.no/74318117
10.okt.21	**Moskeen sa nei til Saudi-organisasjon**	db.no/74291768
16.nov.21	**AVSLØRING: Ba Saudi-Arabias kronprins om vennetjeneste**	db.no/74292032
17.nov.21	**AVSLØRING: Poserer på saudiarabisk militærfly**	db.no/74477674
24.nov.21	**AVSLØRING: Notat avslører: «Tette bånd» til Saudi-Arabia**	db.no/74460532
24.nov.21	**Får omstridt pris: Her lander privatflyet**	db.no/74688375
25.nov.21	**AVSLØRING: Ba diktatur om 704 000 kroner**	db.no/74658073
25.nov.21	**REAX: – De «hvitvasker» regimet i Bahrain**	db.no/74675535
27.nov.21	**REAX: – Tror knapt det man leser**	db.no/74741470
30.nov.21	**REAX: Bondeviks senter om Dagbladet-artikler: - Urovekkende**	db.no/74777039
05.des.21	**AVSLØRING: Svenskens ukjente maktposisjon: Fikk saudiarabisk pass**	db.no/74661373
05.des.21	**AVSLØRING: Ble nobelpris-nominert etter pengegave**	db.no/74657488
05.des.21	**AVSLØRING: Nominated to the Noble Peace Prize after financial donation**	db.no/74787800
06.des.21	**REAX: Nobel-direktøren møtte nigeriansk pastor**	db.no/74805233
07.des.21	**REAX: – De svarer dårligere og dårligere**	db.no/74826649
09.des.21	**MENINGER: Uredelig av Dagbladet**	db.no/74876590
15.des.21	**AVSLØRING: Pastorens rådgiver møtte Nobelkomité-medlem**	db.no/74834261
17.des.21	**Høyre-profil trekker seg**	db.no/74949784
19.des.21	**REAX: Professorer reagerer: Krever Nobel-endring**	db.no/74916191
28.des.21	**MENINGER: Urettferdige mistanker**	db.no/75034373
16.jan.22	**AVSLØRING: Fikk Nigeria-penger etter Nobel-nominasjon**	db.no/74949298
16.jan.22	**Nøkkelpersoner slutter på Saudi-Arabias ambassade**	db.no/74768494

BONDEVIK-PENGER

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og senteret han etablerte har fått over tre millioner kroner fra det eksperter sier er en regimetilknyttet, muslimsk organisasjon i Saudi-Arabia. Pengene ble formidlet via den profilerte Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh.

-BONDEVIK FIKK SAUDI-MILLIONE

BONDEVIK-PENGER

TIDLIG UTE: Kjell Magne Bondevik fotografert på vei inn på Saudi-Arabias ambassade i Oslo, 4. februar i år. Han var blant de aller første som besøkte landets nye ambassadør, opplyser ambassadøren til Dagbladet.

GENEVE/OSLO (Dagbladet):

Det var 4. februar i år, og tidligere statsminister og KrF-nestor Kjell Magne Bondevik spaserte inn porten til Saudi-Arabias ambassade – i et praktbygg på Skarpsno på Oslos vestkant, få meter fra fjorden.

Bondevik bekrefter overfor Dagbladet at han har hatt flere møter med ambassaden de siste åra.

– Det var en høflighetsvisitt for å ønske landets nye kvinnelige ambassadør velkommen til Norge, sier han, og legger til:

– Møter med ulike lands ambassadører er helt normalt. Så vidt jeg husker var det Aamir Sheikh som foreslo at jeg skulle møte henne og gjorde avtale om møte.

Dagbladet kan nå avsløre at Bondeviks forhold til aktører fra Saudi-Arabia går utover noen besøk på ambassaden.

Fikk penger

Dokumentasjon Dagbladet har fått tilgang til, viser at Norges tidligere statsminister og hans organisasjon Oslosenteret har fått over tre millioner kroner fra organisasjonen Muslim World League (MWL). Pengene til Bondevik ble formidlet via en stiftelse i Oslo, tilhørende Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh.

DOKUMENT

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no

CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@db.no

LARS EIVIND BONES (foto)
lebo@dagbladet.no

Sheikh var fra 1995 til 2011 et synlig og aktivt medlem av Oslo bystyre, og ledet 17. maikomiteen i hovedstaden i to år. Nå er han leder av Stovner Høyre, og driver valgkamp for fire nye år med Erna Solberg.

Bondevik og Sheikh sier til Dagbladet at MWL er en internasjonal organisasjon, uavhengig av saudiarabiske myndigheter. De viser til lederen Alissa, som sier organisasjonen ikke har fått noe statsstøtte de siste fem åra.

Men Saudi-Arabias ambassade i Oslo bekrefter at MWL finansieres via et fond underlagt saudiarabiske myndigheter. Eksperter Dagbladet har snakket med, knytter også MWL direkte til regimet.

Ekspertene kommenterer på generelt grunnlag – uten å ha blitt forelagt Bondevik og Sheikhs navn.

Ina Tin, seniorrådgiver og Saudi-Arabia-ekspert i Amnesty International, sier at norske politikere må være varsomme med å motta penger fra MWL:

– Norske politikere som mottar finansiell støtte fra Muslim World League må være klar over at de risikerer å fungere som en brikke i Saudi-Arabias imagebygging. I seg selv kan det bidra til å svekke deres egen troverdighet når det gjelder menneskerettigheter, sier Tin til Dagbladet.

Hun mener at «Saudi-Arabias grep om Muslim World League er godt kjent» og legger til:

– Det er også godt kjent at Saudi-Arabia har et svært problematisk rulleblad når det gjelder respekt for menneskerettigheter. Det handler om mangel på ytringsfrihet, omfattende bruk av tortur og dødsstraff, urettferdige rettsprosesser, diskriminering av kvinner og knebling av kvinneaktivister, for å nevne noe.

– Jeg har ikke fått penger fra MWL, men honorar fra «Stiftelsen Dialog for fred» for foredrag og møteoppdrag jeg har hatt i sammenhenger hvor også Al Issa (MWLs leder, red.anm.) har deltatt, skriver Bondevik i en e-post.

Overføringene

Den 20. januar i år, drøyt to uker før Bondeviks møte på den saudiarabiske ambassaden i Oslo, ble det overført drøyt 4,1 millioner kroner fra Muslim World League i Saudi-Arabia, til Sheikhs stiftelse, Dialog For Fred.

Det viser dokumentasjon Dagbladet sitter på. Dagbladet har via innsynsbegjæringer også sporet opp en identisk overføring – på samme dato – i Valutaregisteret. Der framgår det at pengene fysisk ble sendt fra en konto i Saudi-Arabia. Eksperter knytter overfor Dagbladet MWL direkte til det saudiarabiske regimet.

Dagen etter, den 21. januar 2021, ble det gjort tre overføringer fra Dialog For Fred, viser dokumentene:

- To overføringer på totalt 509 000,- til Kjell Magne Bondevik personlig.
- 2,75 millioner til Oslosenteret, organisasjonen Kjell Magne Bondevik grunnla i 2006, etter at han gikk av som statsminister.

Bondevik sier det dreier seg om honorar for fem

BONDEVIK-PENGER

I GENEVE: Kjell Magne Bondevik sammen med Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa.

seminarer i Oslo, flere møter, et digitalt seminar, seminar i Genève og to møter i Brussel. Ifølge Bondevik har han fått betalt i underkant av 3,3 millioner for denne jobben, men selv bestemt at 2,75 millioner av beløpet skulle gå til Oslosenteret.

– Jeg har for øvrig ikke hatt lønn fra Oslosenteret på flere år nå, på tross av at jeg fortsatt gjør en god del arbeid der. Derfor synes jeg at det ikke er urimelig at jeg får noe honorar for arbeid jeg gjør i andre sammenhenger. Det hører også med i sammenhengen at jeg har ettergitt et lån til Oslosenteret som jeg ga i en vanskelig økonomisk situasjon for senteret for noen år siden, skriver Bondevik.

Bondevik sier at han har «som politikk å sende mesteparten av større personlige honorarer videre til Oslosenteret». Han er i dag arbeidende styreleder for Oslosenteret.

Knyttes til myndighetene

Dagbladet har snakket med tre eksperter på Saudi-Arabia og Muslim World League, som alle sier organisasjonen er tett knyttet til Saudi-Arabia, og i stor grad finansieres derfra.

En av dem, Reinhard Schulze, er professor emeritus ved Universitetet i Bern. På spørsmål om man kan opptre uavhengig når man får penger fra Muslim World League, sier han følgende:

– Det er svært lite sannsynlig at du kan beholde din uavhengighet. Selv om donasjonene ikke offisielt kommer med noe krav om å underlegge deg regimet, er det naivt å anta at støtten er betalt uten noen baktanke, sier Schultze, og fortsetter:

– Muslim World League hevder å være uavhengig av den saudiarabiske regjeringen. Fakta er imidlertid at MWL opptrer som et semioffisiell fløy av Saudi-Arabia innenfor religionspolitikken. MWLs øverste ledelse er stort sett alle underlagt regimet, som også finansierer driften til en betydelig grad. Det betyr at det også er politisk samarbeid.

Den profilerte, amerikanske forskeren og forfatteren Natana Delong-Bas – som blant annet står bak Oxford Universitys leksikon om kvinner og islam, sier:

– Selv om organisasjonen hevder å være uavhengig, er den finansiert av saudiarabiske myndigheter, og det er den saudiarabiske regjeringen som utnevner lederne i organisasjonen.

Den saudiarabiske ambassaden i Oslo har bekreftet overfor Dagbladet at MWL finansieres fra et fond som administreres av saudiarabiske myndigheter.

CV

AAMIR J. SHEIKH

- Forretningsmann og politiker
- Medlem i Høyre siden 1988, satt i Oslo bystyre fra 1995-2011, og har hatt en rekke andre verv i partiet.
- Leder for Stovner Høyre, og driver valgkamp for partiet før stortingsvalget i år.
- Siden 2006 har Sheikh drevet Stiftelsen Dialog For Fred.
- Stiftelsen driver «Interkulturell og interreligiøs kontakt basert på universelle menneskerettigheter» ifølge Brønnøysundregistrene.

Avviser kobling

Bondevik sier han har fått pengene sine fra Aamir J. Sheikhs stiftelse Dialog for Fred. Dagbladet kan dokumentere at Stiftelsen Dialog for Fred i sin tur har fått pengene fra MWL. Konfrontert med dette, bekrefter Bondevik at han er kjent med at Dialog for Fred fikk pengene fra Muslim World League.

Både Bondevik og Aamir Sheikh framholder at Muslim World League ikke er finansiert av Saudi-Arabia, og viser til Muslim World Leagues leder, Dr. Mohammad Al-Issa.

– Al-Issa har for øvrig understreket at de opererer uavhengig av saudiarabiske og andre lands myndigheter og er en «paraplyorganisasjon» for verdens muslimer. Jeg vil uansett alltid operere uavhengig av saudiarabiske myndigheter. Jeg vil aldri sette meg i en situasjon hvor jeg ikke kan si det jeg vil, skriver Bondevik i en e-post.

Al-Issa sier til Dagbladet at organisasjonen er uavhengig av Saudi-Arabia, og ikke har mottatt støtte fra Saudi-Arabia eller andre stater i hans fem år som generalsekretær (se egen sak).

Al-Issa sier også at han som leder ikke velges av Saudi-Arabia, men av MWLs øverste råd, med 70 muslimske medlemmer fra ulike land. Det rådet ledes for øvrig av stormuftien av Saudi-Arabia, som er den høyest ansette religiøse myndigheten i Saudi-Arabia – og som oppnevnes av den saudiarabiske kongen. Det går fram på MWLs hjemmesider.

– Vi forholder oss til hva MWL sier, at de er uavhengig av alle lands myndigheter, og har ikke sett dokumentasjon på noe annet. Vi har tillit til HE (His Excellency, red. anm.) Dr. Mohammad Bin Abudulkarim Al-Issa som er moderat muslim og en fredsforkjemper mellom muslimer, kristne, jøder og alle verdens religioner, skriver Aamir J. Sheikh i en e-post til Dagbladet.

«Fortrolig avtale»

Sheikh skriver videre at han gjennom stiftelsen sin sam-

PÅ KONFERANSE: Norske Aamir J. Sheikh sammen med Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa.

LUKSUSHOTELL: På dette hotellet i Genève møttes konferansedeltagerne.

GODT FORHOLD: Saudi-Arabias ambassadør til Norge, tok imot Dagbladet til intervju. Hun sier landet har et svært godt forhold til Aamir J. Sheikh.

«DET ER SVÆRT LITE SANNSYNLIG AT DU KAN BEHOLDE DIN UAVHENGIGHET. SELV OM DONASJONENE IKKE OFFISIELT KOMMER MED NOE KRAV OM Å UNDERLEGGE DEG REGIMET, ER DET NAIVT Å ANTA AT STØTTEN ER BETALT UTEN NOEN BAKTANKE.»

REINHARD SCHULZE, professor emeritus ved Universitetet i Bern

arbeider med Muslim World League for «å gjennomføre ulike freds- og dialogmøter og konferanser i Norge og internasjonalt».Han sier dette baseres på «en konfidensiell avtale mellom stiftelsen og MWL, som er to private aktører som samarbeider om flere fredsprosjekter».

– Hvor mye av dette har blitt betalt til Kjell Magne Bondevik, og hvor mye til Oslo-senteret?

– Det er en fortrolig avtale mellom stiftelsen og Kjell Magne Bondevik.

Dagbladet har snakket med MWLs leder, Muhammad al-Issa. Han bekrefter avtalestrukturen: MWL har avtale med Dialog for Fred, som igjen har avtale med Bondevik. Al-Issa sier han personlig har ønsket samarbeidet med Bondevik velkommen.

– Det er viktig for meg at Bondevik har en religiøs bakgrunn. Og han er høyt respektert i skandinaviske land. Da han var statsminister, var ryktet hans veldig godt, sier al-Issa til Dagbladet, om den tidligere statsministeren og presten Bondevik.

Dagbladet ønsket å se hva samarbeidet med Muslim World League går ut på. Det

BONDEVIK-PENGER

«AT JEG NÆRMEST BLIR FRAMSTILT SOM EN SKJULT, BETALT AGENT FOR SAUDI-ARABIA. DET ER EN GROV OG UAKSEPTABEL MISTENKELIGGJØRING.»

KJELL MAGNE BONDEVIK

OPPRØRT: Etter konferansen i Genève, ga Kjell Magne Bondevik tydelig uttrykk for sin misnøye med spørsmålene som ble stilt av Dagbladet.

førte oss til Genève i Sveits i slutten av august.

Svarte Mercedes'er sto parkert utenfor luksushotellet president Wilson da tidligere statsminister og Krf-nestor Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh ønsket velkommen til konferanse i Genève, mandag for ei uke siden.

Rett foran podiet satt hovedtalerne rundt et langbord. I midten satt MWL-leder Mohammad al-Issa.

Rundt femti mennesker var samlet rundt bord med hvite duker, deriblant toppfolk fra internasjonale organisasjoner, sikkerhetsfolk og presse, og hørte på innlegg om globalt samarbeid etter corona. Blant dem som talte var al-Issa, som etterpå ble invitert på podiet til paneldebatt – moderert av Bondevik.

Dagbladet møtte Bondevik i Genève etter konferansen.

– Er det greit for deg som tidligere statsminister å motta penger fra en organisasjon som i stor grad er finansiert av Saudi-Arabia?

– Den er ikke det, etter mine opplysninger. Det må jeg si at går ganske mye inn på meg, at dere gjentar det spørsmålet. Og gjengir noe som han (al-Issa, red.anm.) sier er usant. Og at jeg nærmest blir framstilt som en skjult, betalt agent for Saudi-Arabia. Det er en grov og uakseptabel mistenkeliggjøring, sier Bondevik.

Han sier at han ikke selv har gjort noen egne undersøkelser rundt finansieringen av Muslim World League, men viser til at mange andre respekterte internasjonale organisasjoner, blant annet FN-organisasjoner, samarbeider med dem.

Utenriksdepartementet til Saudi-Arabias nære allierte USA, beskriver MWL som «statsstøttet», mens FN skriver at «Kongeriket Saudi -Arabia er det ledende bidragsytermedlemmet i de muslimske landene som finansierer Muslim World League».

– Hvis Muslim World League i stor grad er finansiert av Saudi-Arabia, er det da greit å motta penger fra dem?

– Nei, det vil jeg ikke svare på, fordi det er et hypotetisk spørsmål. Det er ikke noen problemstilling for meg, fordi jeg har fått honorar fra Dialog for fred, ikke Muslim World League, sier Bondevik.

Bekrefter pengestøtte

Overføringene i januar var ikke første gang Aamir J. Sheikhs stiftelse fikk penger fra Muslim World League. I regnskapet for 2019 bekrefter Sheikh at Dialog For Fred samarbeidet med og fikk pengestøtte fra Muslim World League. Han skriver at Dialog For Fred har «gjennomført dialogkonferanser i Oslo, Danmark, Sverige og Finland i samarbeid med HE Al-Issa, som vi har bidratt med å gi rådgivning og har mottatt økonomisk støtte som gikk til Stiftelsen Dialog for fred».

«HE Al-Issa» er «His Excellence» Mohammad al-Issa, altså lederen for Muslim World League.

I 2019 økte også Stiftelsens inntekter kraftig, fra mellom null til 55 000 kroner de foregående åra, til 600 000 kroner i 2019, i «tilskudd og støtte». 25 000 kroner oppgis å være fra Velferdsetaten i Oslo kommune. Høyre-politikeren Sheikh fortalte videre i årsrapporten at Stiftelsen Dialog For Fred skulle fortsette samarbeidet med den muslimske organisasjonen i 2020. I fjor hadde stiftelsen hele 6,8 millioner kroner i inntekter, viser årsregnskapet for 2020.

Sheikh vil ikke oppgi hvor mye støtte stiftelsen totalt har fått fra MWL.

– Det er som sagt en konfidensiell avtale mellom stiftelsen og MWL, som er private aktører, skriver Sheikh.

– Har du også fått penger personlig?

– Nei, det har jeg ikke.

– Hvorfor fikk Oslo-senteret 2,75 millioner?

– Disse midlene var honorar til Kjell Magne Bondevik, men det var han selv som ville at disse midlene skulle overføres til Oslosenteret, skriver Sheikh til Dagbladet.

Han ønsker ikke å si hvor lenge avtalen med MWL varer, men skriver at «vårt samarbeid er løpende». Arbeidet med denne saken førte til at Dagbladet ble invitert til å møte Amal al-Moallimi, Saudi-Arabias første kvinnelige ambassadør i Europa, i herskapsvillaen på Skarpsno.

– Godt forhold

– Herr Bondevik var en av de første jeg møtte etter at jeg tiltrådte som Saudi-Arabias første kvinnelige ambassadør. Han tok kontakt og ba om en høflighetsvisitt, for å ønske meg velkommen til Norge. Jeg ønsker alle velkommen hit til ambassaden om de ønsker å lære mer om landet mitt, understreker al-Moallimi.

Hun avviser at ambassaden på noe tidspunkt har betalt penger til Kjell Magne Bondevik eller Aamir J. Sheikh, og sier de ikke har noe formelt samarbeid med Stiftelsen Dialog for Fred.

– Aamir Sheikh har et veldig godt forhold til Saudi-Arabia. Han har også besøkt Saudi-Arabia tidligere, sier ambassadøren.

Om overføringene mellom Muslim World League og Stiftelsen Dialog for Fred, sier hun:

– Jeg har ikke noe kommentar til det, siden jeg har ikke innsikt i hva som foregår mellom Muslim World League og andre. Muslim World League er en internasjonal organisasjon, ikke bare saudiarabisk, selv om de har kontoret sitt i Saudi-Arabia.

Under intervjuet stilte Dagbladet spørsmålet:

– Men de får penger fra den saudiarabiske regjeringen?

– Selvsagt. Vi støtter mange religiøse organisasjoner – det religiøse sentrum for islam er jo i Saudi-Arabia, og millioner av muslimer reiser til de hellige stedene i Saudi-Arabia hvert år, svarte ambassadøren.

Dagen etter presiserer hun via sin sekretær at pengene ikke kommer fra «regjeringen», men fra et investeringsfond underlagt myndighetene.

I løpet av den timelange praten gjør hun det flere ganger klart at Saudi-Arabia «nullstilte» seg selv som land i 2017 – og gjennomførte en rekke reformer. Det er nå den kontroversielle kronprinsen Mohammed bin Salman som styrer Saudi-Arabia.

BONDEVIK-PENGER

KNYTTER BONDE TIL SAUDI-ARABIA

Tre av verdens ledende eksperter på Saudi-Arabia er krystallklare: De knytter Muslim World League (MWL) til det saudiarabiske regimet.

CAROLINE DREFVELIN
cdr@dagbladet.no
TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no
LARS EIVIND BONES (foto)
lebo@dagbladet.no

Muslim World League (MWL) er en internasjonal, religiøs organisasjon med hovedsete i Mekka i Saudi-Arabia. Leder Mohammad Al-Issa sier organisasjonen er uavhengig og ikke har mottatt støtte fra Saudi-Arabia eller andre land de siste fem åra.

Internasjonale eksperter med Saudi-Arabia og MWL League som spesialfelt, bestrider derimot at MWL er uavhengig.

Ekspertene kommenterer på generelt grunnlag – uten å ha blitt forelagt Bondevik og Sheikhs navn.

– Underlagt regimet

– Regimet trenger alltid legitimitet, og MWL hjelper til å med å gi dem dette, sier Reinhard Schulze til Dagbladet. Han er professor emeritus ved Universitetet i Bern, og en av verdens mest anerkjente eksperter på MWL og Saudi-Arabia.

At MWL er finansiert av saudiarabiske myndigheter, framgår også i Encyclopedia Britannia. Ifølge The Oxford Dictionary of Islam har organisasjonen «fungert som et talerør for den saudiarabiske regjeringen, som finansierer den».

Utenriksdepartementet i USA, beskriver også MWL som «statsstøttet», mens FN skriver at «Kongeriket Saudi -Arabia er det ledende bidragsytermedlemmet i de muslimske landene som finansierer Muslim World League».

Professor Schulze sier at MWL er sterkt tilknyttet saudiarabisk utenrikspolitikk.

– MWL bruker også ambassadører til å promotere sine egne saker, sier professoren.

Ina Tin, seniorrådgiver i Amnesty, sier at «saudiske myndigheter bruker sine finansielle muskler aktivt for å renvaske sitt image internasjonalt» og «kjøper PR-rådgivning for store summer».

– De håper selvsagt på å påvirke den internasjonale opinionen i favør av det «reformvennlige» Saudi-Arabia under kronprins Muhammed bin Salman, sier Tin.

FAKTA

SAUDI-ARABIA

- Kongedømme i Midtøsten, uten politisk eller religiøs frihet.
- Styres med streng fortolkning av islamsk lov og skikk, basert på sharia-lovgiving med kroppslig avstraffelse, som pisking, amputasjon og dødsstraff ved halshugging.
- Kronprins Mohammed bin Salman leder landet.
- Kronprinsens Vision 2030 sier at Saudi-Arabia vil ha en moderat form for islam, som de vil promotere i verden.
- Samtidig fortsetter staten å fengsle og undertrykke opposisjonelle, samt begå krigsforbrytelser i Jemen, ifølge Amnesty International.

Kilde: Store Norske Leksikon og Amnesty

Statlig fond

Den saudiarabiske ambassadøren til Norge, Amal al-Moallimi, skriver i en e-post til Dagbladet at MWL finansieres fra et fond underlagt saudiarabiske myndigheter.

Fondet omtales som «the Endowment Investment Funds project» og ble lansert av det saudiarabiske statsorganet «The General Authority of Islamic Affairs and Endowments (GAIAE)» i juni 2018, ifølge Arab News.

På organets nettsider hos saudiarabiske myndigheter ledsager bilder av kong Abdullah og kronprins Muhammed bin Salman grafikken med organets ambisjoner. Ambassaden bekrefter i en e-post til Dagbladet at det er dette organet som finansierer MWL.

Liten åpenhet

– Muslim World League var, og er, et statlig organ. Jeg tror ikke Muslim World League kan gjøre mye uten i det minste en taus godkjennelse fra regimet, sier den amerikanske forskeren Dr. Sarah J. Feuer.

Hun er en Midtøsten-ekspert tilknyttet Washington Institute For Near East Policy og Tel Avivs institutt for nasjonale sikkerhetsstudier.

Ifølge Feuer finansieres MWL både av saudiarabiske myndigheter, bidrag fra medlemsland, og private donasjoner. Nøyaktig hvor mye av finansieringen som kommer direkte fra den saudiarabiske regjeringen er vanskelig å stadfeste, fordi det er svært liten åpenhet rundt finansieringen, ifølge Feuer.

Men den tilgjengelig dokumentasjon tyder på en «robust og konsistent» støtte fra Saudi-Arabia til MWL, skriver hun i en omfattende rapport.

Påvirkningskampanjer

Den profilerte, amerikanske islameksperten Natana Delong-Bas sier at MWL har vært finansiert av den saudiarabiske staten siden opprettelsen i 1962.

Hun er førsteamanuensis ved Boston College i USA, og er både forsker, foredragsholder og forfatter.

Natana Delong-Bas har markert seg med å argumentere for at wahhabismen, den erkekonservative statsreligionen i Saudi-Arabia, har fått for hard medfart i Vesten. Selv om hun har søkt å nyansere de-

BONDEVIK-PENGER

VIK-PARTNER

SAMLET: Norske Aamir J. Sheikh (t.h.) i Stiftelsen Dialog For Fred hadde samlet flere toppledere til konferanse i Genève: Fra venstre tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik, Kirkenes Verdensråd-leder Ioan Sauca, Muslim World League-leder Mohammad al-Issa i, WHO-leder Tedros Adhanom Ghebreyesus og Røde Kors-leder Jagan Chapgain.

«MUSLIM WORLD LEAGUE VAR, OG ER ET STATLIG ORGAN. JEG TROR IKKE MUSLIM WORLD LEAGUE KAN GJØRE MYE UTEN I DET MINSTE EN TAUS GODKJENNELSE FRA REGIMET.»

DR. SARAH J. FEUER, forsker

batten, stiller hun spørsmål ved å motta penger fra MWL, og mener organisasjonen forsøker å påvirke.

– Både MWL og Det religiøse universitetet i Medina – som tar inn utenlandske studenter, og underviser dem i saudiarabisk religiøs tenkning – håper å bygge nettverk og drive påvirkning, sier Delong-Bas til Dagbladet.

Mohammad al-Issa, MWLs nåværende leder, var justisminister i Saudi-Arabia fra 2009 til 2015, før han ble leder av MWL i 2016. Han blir ofte omtalt som en islamsk reformator og religiøs brubygger.

Delong-Bas sier at utnevnelsen av al-Issa til MWL-leder er et «oppmuntrende signal». Men understreker:

– Samtidig må vi også huske på at hans profil er ment å gi Saudi-Arabia et bestemt image i Vesten – som mer kosmopolitisk og Europa-vennlig.

Dagbladet har intervjuet Muslim World Leagues leder Dr. Al-Issa, og forelagt organisasjonen flere skriftlige spørsmål.

– Har store verdier

Al-Issa sier Muslim World League er en uavhengig, internasjonal organisasjon som styres av et øverste råd med 60 islamske medlemmer fra ulike land. Han sier at organisasjonen ikke har fått pengestøtte fra verken den saudiarabiske regjeringen eller andre stater siden han ble leder for fem år siden, fordi han ønsket å sikre organisasjonens uavhengighet. Han sier organisasjonen ikke har behov for statlig støtte, og utdyper:

– Muslim World League har verdier i form av store eiendommer og produksjonslinjer i flere land, hvorav det meste går til humanitært arbeid, sier al-Issa, via sin pressekontakt.

– Hvor kommer disse verdiene fra, kommer det fra Saudi-Arabia?

– Tidligere har Muslim World League, som alle andre internasjonale organisasjoner, fått pengestøtte fra flere land, og ikke bare ett land, sier al-Issa.

Muslim World League vil ikke gi Dagbladet tilgang til sine regnskaper, med henvisning til at de er private dokumenter, og at en offentliggjøring må godkjennes av organisasjonens øverste råd.

– Er MWL et verktøy for den saudiske regjeringen for å forbedre sitt image?

– Jeg respekterer synspunktene til eksperter, men de misforstår og trenger mer informasjon. Kanskje de tenker på MWL som det var før. MWL representerer alle islamske land, sier Al-Issa.

– Du var tidligere justisminister. Hvor sterke er båndene dine til Saudi -Arabia og kronprins Mohammed bin Salman?

– Selvfølgelig elsker jeg landet mitt, kongen min og kronprinsen min. Men jeg jobber i en internasjonal organisasjon, som er helt uavhengig og som ikke fungerer politisk, sier al-Issa

BONDEVIK-PENGER

Religiøse sponsorer for Taliban, ihuga tilhengere av sharialovene, kvinneundertrykkere og Saudi-Arabias muslimske spydspiss. Dette er Oslosenterets tvilsomme bidragsytere.

Bondeviks sponsor ga Taliban starthjelp

Det er all grunn til å lure på hvor godt Oslosenterets grunnlegger Kjell Magne Bondevik googlet Den muslimske verdensligaen (MWL) før han gjennom stiftelsen til høyrepolitikeren Aamir J. Sheikh mottok over tre millioner kroner fra denne ligaen som har hovedkontor og styres fra Saudi-Arabia. Bondevik har sagt til Dagbladet at MWLs leder har forsikret ham om at organisasjonen nå er uavhengig – og sier at han selv ikke under noen omstendigheter ville kompromittert sin uavhengighet.

Hadde han tatt et skikkelig Google-søk, ville han blant annet ha funnet ut at Taliban har mye å takke den muslimske verdensligaen for.

DEN MUSLIMSKE VERDENSLIGAEN BLE opprettet av Saudi-Arabia i 1962. Med Sovjetunionens invasjon i Afghanistan ble saudierne ved siden av USA de største økonomiske bidragsyterne til mujahedin, de hellige krigerne som bekjempet de kommunistiske okkupantene. Dette førte også til et oppsving for denne ligaen. I 1988 opplyste ligaens ledere at de hadde åpnet 150 studiesteder og 85 koranskoler for afghanske flyktninger i Peshawar i Pakistan, ikke langt unna grensa til Afghanistan.

Mange av studentene på disse skolene ble på begynnelsen av 1990-tallet med på å danne Taliban. Flere seinere Taliban-statsråder kom fra disse skolene, og det er neppe tvil om at gjennomislamiseringen av Afghanistan på slutten av 1990-tallet, med fullstendig marginalisering av landets kvinner, hadde fått mye av sin inspirasjon fra Saudi-Arabia.

DEN MUSLIMSKE VERDENSLIGAEN BLE grunnlagt som en internasjonal muslimsk organisasjon med hovedsete i den hellige byen Mekka, styrt og finansiert av saudiske oljepenger. En av hovedmålsettingene var å spre den saudiarabiske varianten av islam, wahhabismen, til andre muslimske land. Wahhabittene, som har sin ideologi fra Muhammad Ibn Abd al-Wahhab, har en svært konservativ tolkning av islam. De omtaler seg også som salafister; de som har den eneste rette tolkningen av islam og som vil tilbake til de islamske «fromme forfedre», profeten Mohammed og de tre første generasjonene av muslimer.

Den muslimske verdensligaen har vært med på å distribuere flere hundre millioner eksemplarer av koranen til muslimske land. Ligaen har også vært aktiv i etableringen av til dels store og imponerende saudi-finansierte moskeer som befinner seg over hele verden. Et av målene er å få stater til å bli styrt av sharialover.

ET PAR TING SKAL Den muslimske verdensligaen ha for. Før det første støtter den ikke vold og terror. Derfor er den hatet av grupper som IS og al-Qaida. Men det er liten tvil om at spredningen av den konservative saudiarabiske wahhabismen i Pakistan, Sentral-Asia og andre områder har virket som en inspirator til militant islamisme – og for mange en radikalisering som har ført dem inn i terrorgrupper.

For det andre har Mohammad bin Abdul Karim al-Issa gått hardt ut mot Nazi-Tysklands utryddelse av jødene under 2. verdenskrig. I januar i fjor ledet han den mest høytstående muslimske delegasjonen som noen gang har besøkt utryddelsesleiren Auschwitz-Birkenau i Polen. Dette hadde trolig også å gjøre med at konflikten mellom Saudi-Arabia og Iran har ført saudierne nærmere Israel.

SAUDI-ARABIAS REELLE HERSKER, KRONPRINS Mohammed bin Salman (MBS), bruker Den muslimske verdensligaen for å fremme narrativet om at han vil reformere Saudi-Arabia. Ligaen skal kjempe mot hat, vold, ekstremisme og fremme dialog. Fine ord, men når man vet hvordan MBS fremdeles behandler opposisjonelle – ikke minst kvinner – er det all grunn til skepsis. Og det er ikke mer enn snaue tre år siden den saudiske journalisten og regimekritikeren Jamal Khashoggi ble drept og partert i det saudiarabiske konsulatet i Istanbul – etter ordre fra den saudiske kronprinsen.

Når Kjell Magne Bondevik sier til Dagbladet at Den muslimske verdensligaen ikke har fått økonomisk støtte fra saudiarabiske myndigheter på fem år, kan han heller ikke ha googlet godt nok. Ifølge FN er Saudi-Arabia en av de største økonomiske bidragsyterne til ligaen. Det norske utenriksdepartementet beskriver også ligaen som statsstøttet. Den får også indirekte finansiering gjennom statlige saudiske stiftelser.

DET SUNNIMUSLIMSKE SAUDI-ARABIA KNIVER med det sjiamuslimske Iran om hegemoniet i Midtøsten. Også her spiller Den muslimske verdensligaen en viktig rolle, både politisk og religiøst.

AFGHANISTANS HERSKERE: Talibansoldater patruljerer områdene rundt Kabuls flyplass. Den islamistiske bevegelsen har mye å takke Saudi-Arabia for. Foto: Reuters / NTB

JAN-ERIK SMILDEN
jes@dagbladet.no

KOMMENTAR

«ET AV MÅLENE ER Å FÅ STATER TIL Å BLI STYRT AV SHARIALOVER.»

BONDEVIK-PENGER

Dagbladet i går 8. september.

FIKK MIL
– KONTAKTE

KONTAKT: Kjell Magne Bondevik har to ganger kontaktet barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Mohammad al-Issa, leder i Muslim World League (t.h.). Foto: Lars Eivind Bones

Kort tid etter at Kjell Magne Bondevik og Oslosenteret fikk millionbeløp fra det eksperter sier er en regimetilknyttet organisasjon i Saudi-Arabia, kontaktet han religionsminister Kjell Ingolf Ropstad – som sa ja til å møte organisasjonens leder i Norge.

CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@dagbladet.no
TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no

Det går fram av e-postkorrespondanse Dagbladet har fått innsyn i via Barne- og familiedepartementets postliste.

Dagbladet avslørte denne uka at tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) og hans organisasjon Oslosenteret har fått drøyt 3,2 millioner kroner fra det eksperter mener er en regimetilknyttet organisasjon, Muslim World League (MWL) i Saudi-Arabia. Pengene ble formidlet via Stiftelsen Dialog For Fred, som drives av den profilerte Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh.

Drøyt to uker etter overføringen, sørget Bondevik for at lederen for Muslim World League skulle få møte religionsminister og KrF-leder Kjell Ingolf Ropstad personlig, kan Dagbladet nå avsløre.

– Var ditt nettverk og din mulighet til å kontakte statsråder en av årsakene til at du fikk penger fra MWL, spør vi Bondevik.

– Nei, jeg mottar ikke penger fra MWL, sier Bondevik, og viser til at honoraret hans kommer fra Stiftelsen Dialog For Fred.

Underlagt regimet

Både Bondevik og Aamir Sheikh sier at Muslim World League er en uavhengig, internasjonal organisasjon som ikke er finansiert av Saudi-Arabia.

De viser til Muslim World Leagues leder, Dr. Mohammad Al-Issa, som sier at organisasjonen ikke har blitt støttet av Saudi-Arabia eller andre land de siste fem åra.

Internasjonale eksperter er derimot klare på at Muslim World League er sterkt tilknyttet, og finansiert av, den saudiarabiske staten.

– Regimet trenger alltid legitimitet, og MWL hjelper til å med å gi dem dette, sa Reinhard Schulze – professor emeritus ved Universitetet i Bern – til Dagbladet, og la til:

– Muslim World League (MWL) hevder å være uavhengig av den saudiarabiske regjeringen. Fakta er imidlertid at MWL opptrer som et semioffisiell fløy av Saudi-Arabia innenfor religionspolitikken. MWLs øverste ledelse er stort sett alle underlagt regimet, som også finansierer driften til en betydelig grad. Det betyr at det også er politisk samarbeid.

Det var 20. januar i år at den muslimske organisasjonen Muslim World League overførte drøyt 4,1 millioner kroner til Aamir J. Sheikhs Stiftelse Dialog for Fred. Det viser dokumenter Dagbladet har fått tilgang til.

Dagen etter, altså 21. januar, overførte stiftelsen så 2,75 millioner til Oslosenteret – og drøyt en halv million til Bondevik privat.

PÅ KONFERANSE: Norske Aamir J. Sheikh sammen med Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa. Foto: NTB

SA JA: Barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad takket ja til Kjell Magne Bondeviks forespørsel. Foto: NTB

Kontaktet Ropstad

Omkring to uker etter pengeoverføringene, torsdag 4. februar, observerte Dagbladet selv at Bondevik spaserte inn på Saudi-Arabias ambassade i Oslo. Han sier til Dagbladet at det var en høflighetsvisitt til den nye kvinnelige ambassadøren.

Få dager seinere, den 8. februar, sendte Bondevik så e-posten til Barne- og fami-

BONDEVIK-PENGER

LIONER T ROPSTAD

GARDERMOEN 2018: Kjell Magne Bondevik og Kjell Ingolf Ropstad på KrF sitt ekstraordinære landsmøte på Gardermoen.
Foto: Vidar Ruud / NTB

liedepartementet om Ropstads deltakelse på en religionskonferanse i Oslo.

Av programmet framgår det at konferansen var et samarbeid mellom Muslim World League og Aamir J. Sheikhs Stiftelsen Dialog For Fred. Hovedtalere skulle være Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa og minister Kjell Ingolf Ropstad.

KrF-nestor Bondevik skriver til departementet at han allerede har snakket med sin partifelle Ropstad, og fått bekreftelse på at ministeren ville komme på konferansen og tale:

«Jeg har snakket med han om det. Han er innstilt på å si ja, med forbehold. Det er jo regjeringskonferanse-dag, men dette begynner ikke før kl. 17. Viktigst at han kommer innom», skriver Bondevik i e-posten til Barne- og familiedepartementet.

Med andre ord var det først etter at ministeren hadde bekreftet sin deltakelse overfor Bondevik, at Bondevik sendte e-posten som ble loggført i departementets postjournal.

Ønsket møte

– Det er ikke unaturlig at Bondevik, som er tilknyttet Oslosenteret for fred og menneskerettigheter, har tatt kontakt med meg som trosminister om tema som interreligiøs dialog, trosfrihet og menneskerettigheter, skriver Ropstad til Dagbladet, via kommunikasjonssjef Line Torvik i Barne- og familiedepartementet.

Bondevik skriver i en e-post til Dagbladet at det var Muslim World Leagues leder al-Issa som ønsket et møte med Ropstad.

– Ropstad hadde møtt al-Issa tidligere (2019) – uten at jeg var der – og al-Issa ville gjerne igjen møte Norges religionsminister, skriver Bondevik i en e-post.

Bondevik bekrefter imidlertid at også møtet i 2019 var satt opp av ham og Aamir Sheikh, selv om Bondevik selv ikke var til stede.

– *Hvorfor kontaktet du Ropstad selv først, før du kontaktet departementet formelt?*

– Det hender flere ganger at jeg muntlig eller via sms sonderer med politikere om de kan delta på møter før jeg tar formell kontrakt, skriver Bondevik til Dagbladet.

– *Ekspertene sier at det å få penger fra MWL er å få penger fra det saudiarabiske regimet. Hva tenker du om det?*

– Det jeg har mottatt av honorar har jeg fått fra Stiftelsen «Dialog for fred» og jeg kjenner overhodet ingen binding til det saudiarabiske regimet.

– *Opplyste du til Ropstad at du hadde fått penger fra MWL?*

«JEG HAR IKKE FÅTT PENGER FRA MWL, MEN FRA STIFTELSEN DIALOG FOR FRED.»
KJELL MAGNE BONDEVIK.

– Irrelevant spørsmål. Jeg har ikke fått penger fra MWL, men fra Stiftelsen Dialog for fred, svarer Bondevik.

Han har imidlertid innrømmet i et intervju med Dagbladet at han var kjent med at Dialog for fred fikk penger fra MWL.

«Kjære Kjell Ingolf»

Dette var ikke første gang Kjell Magne Bondevik sørget for at religionsminister og partifelle Kjell Ingolf Ropstad kom i kontakt med lederen for Muslim World League.

Også 7. november 2019 skrev Bondevik en e-post til Barne- og familiedepartementet, som åpnet med «Kjære Kjell Ingolf». Der fortalte han at generalsekretær Al-Issa skulle til Norge i den 19 til 22. november samme år.

– Vedlagt hans CV og skisse til program. Han ønsker å ha et møte med deg, sikkert i din rolle som «religionsminister», skrev Bondevik og foreslo mulige tidspunkt.

Han ønsket også at ministeren skulle bli med på et seminar med vekt på betydningen av interreligiøs dialog, og ba om at svar ble sendt til Aamir Sheikh i Stiftelsen Dialog for Fred. Selv undertegnet Bondevik med «Arbeidende styreleder Oslosenteret».

Også denne gangen takket Ropstad ja til forespørselen.

– Husker ikke

Dagbladet har stilt Ropstad flere spørsmål om hvordan han ble kontaktet av Bondevik i februar 2021, og om hvorvidt Bondevik opplyste om at han og Oslosenteret hadde fått penger fra Muslim World League, via Stiftelsen Dialog For Fred.

Ropstad velger å svare med en uttalelse, formidlet gjennom kommunikasjonssjef Line Torvik i Barne- og familiedepartementet.

– Jeg husker ikke innholdet i telefonsamtalen med Bondevik. Jeg har tidligere takket ja til et møte med generalsekretæren i Muslim World League, Al-Issa. Da tok jeg opp viktigheten av at menneskerettighetene må ligge til grunn for all religionspolitikk, skriver Ropstad og fortsetter:

– Jeg takket også ja til å holde innlegg på en religionskonferanse for å snakke om trosfrihet og menneskerettigheter. Men ble forhindret fra å delta.

Spørsmålene om hva han tenker om at Bondevik har kontaktet ham to ganger på vegne av MWL, og om han føler han seg brukt, svarer ikke Ropstad direkte på.

Dagbladet spør også Kjell Magne Bondevik hvordan møtet i 2019 kom i stand.

– Aamir Sheikh formidlet til meg et spørsmål fra al-Issa om et møte med «religionsminister» Ropstad, noe jeg fulgte opp.

Bondevik sier han ikke fikk betalt for å formidle kontakt mellom al-Issa og Ropstad i 2019.

Her er Rødt og Ap enige – og slår alarm om samme sak.

– STINKER AV SKITNE PENGER

KRITISK: – Ingen skal kunne betale seg til møter med norske statsråder, sier Anniken Huitfeldt (Ap). Foto: Cornelius Poppe / NTB

MÅ TA GREP: Bjørnar Moxnes mener avsløringen viser at det er «altfor lett å drive påvirkningsarbeid og skjule hvor millionene kommer fra i Norge i dag». Foto: Jørn H Moen

Rødt og Ap mener det nå må vurderes sterkere kontroll etter Dagbladets avsløring av hvordan Muslim World League, en organisasjon eksperter knytter til regimet i Saudi-Arabia, har drevet lobbyvirksomhet i Norge.

Tekst: TORGEIR PEDERSEN KROKFJORD
tpk@db.no

CAROLINE DREFVELIN
cdr@db.no

Ingen skal kunne betale seg til møter med norske statsråder, sier Anniken Huitfeldt (Ap) til Dagbladet.

– Nå må vi få klarhet i hvor langt inn i maktens korridorer den saudiarabiske dollar-lobbyismen har kommet, hvem som kan ha blitt påvirket og til hva. Rødt vil ha alle fakta på bordet, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes til Dagbladet.

Begge partier tar nå til orde for å se på om det kan brukes sterkere midler for å kontrollere hvem som kan påvirke norske politikere – eller statsråder, som i dette tilfellet:

– Vi er absolutt åpne for å diskutere tiltak for mer åpenhet og ryddighet, sier Huitfeldt.

Fikk millioner

Dagbladet har avslørt at tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) og hans organisasjon Oslosenteret har fått drøyt 3,2 millioner kroner fra det eksperter mener er en regimetilknyttet organisasjon, Muslim World League (MWL) i Saudi-Arabia. Pengene ble formidlet via Stiftelsen Dialog For Fred, som drives av den profilerte Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh.

Drøyt to uker etter overføringen, sørget Bondevik for at lederen for Muslim World League skulle få møte religionsminister og KrF-leder Kjell Ingolf Ropstad personlig.

Både Bondevik og Aamir Sheikh sier at Muslim World League er en uavhengig, internasjonal organisasjon som ikke er finansiert av Saudi-Arabia. Saudi-Arabias ambassade i Oslo har bekreftet at finansieringen av MWL skjer via et fond underlagt myndighetene.

– Tillit i fare

Sheikh og Bondevik har ikke besvart kritikken, som nå kommer fra store deler av det politiske landskapet. Anniken Huitfeldt utdyper:

– Denne organisasjonen er i praksis en representant for myndighetene i Saudi-Arabia. Det er et regime en bør være meget varsom med å motta finansiering fra.

Bjørnar Moxnes sier:

– Vi har en regjering som har gått helt i feil retning. I denne stortingsperioden varslet regjeringa et forslag om å endre loven sånn at regjeringsmedlemmer kan hemmeligholde hvem de møter – ved et forslag om å nekte innsyn i elektronisk kalenderoppføringer. Rødt sa et rungende nei til dette, fordi det vil gjøre det lettere å skjule lobbyister – enten der er finanseliten eller MWL fra Saudi-Arabia.

Lobbyregister

– Rødt har også foreslått å innføre lobbyregister. Denne regjeringa har allerede vist at den gir etter for lobbypress, sier Moxnes.

«DENNE REGJERINGA HAR ALLEREDE VIST AT DEN GIR ETTER FOR LOBBYPRESS.»

BJØRNAR MOXNES, Rødt

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og senteret han etablerte har fått over tre millioner kroner fra det eksperter sier er en regimetilknyttet, muslimsk organisasjon i Saudi-Arabia. Pengene ble formidlet via den profilerte Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh.

– BONDEVIK FIKK SAUDI-MILLIONER

Faksimile fra Dagbladet 8. september 2021.

Han mener demokratiets tillit er i fare.

– Stanken av skitne penger ligger tungt over denne skandalen, det er på tide å åpne og sikre langt større innsyn og offentlighet, før dette brer seg og gjør enda større skade på tilliten til det norske demokratiet, sier Moxnes.

– Historisk rekord i eksport av krigsutstyr til diktaturene som fører krig mot Jemens befolkning, Norges bombing av Libya, krigsdeltakelsen i Syria og den påfallende favoriseringen av Saudi-Arabia i norsk utenrikspolitikk: alt dette har tjent det saudiske regimets agenda. Da gir selvsagt avsløringen om skjult lobbyvirksomhet finansiert fra Saudi-Arabia ekstra stor grunn til bekymring.

Frp-kritikk

Også Jon Helgheim (Frp går hardt ut mot Bondeviks omgang med den regime-linkede organisasjonen i Saudi-Arabia.

– Det er kritikkverdig at man mottar den typen støtte fra ufrie regimer. VI har snakket mye om at trossamfunn mottar den typen støtte. Det er en uting som vi har forsøkt å forby. Men da bør jo norske ledere gå foran som et godt eksempel – og det har de ikke gjort her.

Pengestøtten til Oslosenteret

SA FØRST NEI – TOK LI

Styret i Kjell Magne Bondeviks Oslosenteret sa først nei til millioner fra en Saudi-basert organisasjon, fordi flere varsellamper lyste. Så tok de imot de samme pengene likevel.

CAROLINE DREFVELIN
cdr@dagbladet.no
TORGEIR KROKFJORD
tpk@db.no

Dagbladet har avslørt hvordan tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik i år mottok drøyt 3,2 millioner kroner fra den religiøse organisasjonen Muslim World League (MWL). Pengene til Bondevik fra MWL, ble overført via en stiftelse tilhørende Høyre-politiker Aamir Javed Sheikh.

2,75 millioner kroner av Bondeviks honorar ble overført til Oslosenteret, hvor Bondevik er styreleder.

Muslim World League er sterkt tilknyttet, og i stor grad finansiert av, det saudiarabiske regimet, ifølge eksperter Dagbladet har snakket med.

Saudi-Arabias ambassadør til Norge har bekreftet overfor Dagbladet at Muslim Wold League finansieres via et fond som er underlagt Saudi-Arabias regjering.

Bondevik og Sheikh viser til MWLs leder Mohammad al-Issa, som sier det er en uavhengig, internasjonal organisasjon som ikke finansieres av noen stat.

Nå kan Dagbladet avsløre at styret i Oslosenteret først sa nei til å få penger fra Muslim World League.

– Forsøk på å skjule

Sverre Lodgaard, tidligere direktør for Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) og fortsatt NUPI-forsker med blant annet Midtøsten som spesiale, er styremedlem i Oslosenteret. Han sier til Dagbladet at styret først sa nei til avtale med Muslim World League fordi det var flere «varsellamper» som lyste.

Men så tok styret imot millionbeløp til senteret likevel, da pengene kom via Sheikhs Stiftelsen Dialog For Fred. Lodgaard uttrykker overfor Dagbladet at det er greit.

– Det er Stiftelsen Dialog For Fred vi forholder oss til, sier Lodgaard.

Det reagerer økonomiprofessor ved Norges Handelshøyskole (NHH), Alexander Cappelen, på:

– Det er vanskelig å se noen god forklaring på hvorfor varsellampene skulle slutte å blinke bare fordi pengene ble kanalisert gjennom Dialog for Fred. Tvert imot kan det framstå som et forsøk på å skjule kilden til pengestøtten, sier Cappelen til Dagbladet.

Verken Lodgaard eller Kjell Magne Bondevik ønsker å kommentere påstanden om at det er et forsøk på å skjule pengestøtten.

Bondevik sier til Dagbladet at pengene er et honorar fra Stiftelsen Dialog For Fred, som han har samarbeidet med i flere år, særlig i sammenheng med «interreligiøse dialoger».

– Dette er av personlig interesse for meg og ikke en del av Oslosenterets demokratiarbeid, og derfor heller ikke en «omgåelse» av vedtak i Oslosenterets styre, skriver Bondevik i en e-post.

Han sier at styret i Oslosenteret ikke inngikk samarbeid med MWL fordi deres «programinteresser er ulike Oslosenterets, som arbeider primært med demokratistøtte hovedsakelig i Øst-Afrika».

Dagbladet 8. september

Sa nei til avtale

Styremedlem Sverre Lodgaard, som er en svært anerkjent Midtøsten-forsker, bekrefter at styret sa nei til en avtale med Muslim World League. Det er en organisasjon som knyttes tett til Saudi-Arabias autoritære regime av eksperter Dagbladet har snakket med.

– Vi vedtok å ikke inngå noen avtale med Muslim World League, i fjor, så vidt jeg husker, sier Lodgaard til Dagbladet.

Han sier følgende om hvorfor styret Oslosenteret ikke ville samarbeide med Muslim World League:

– Oslosenteret arbeider først og fremst med demokratistøtte, og samarbeid med MWL var ikke naturlig, sier Lodgaard og fortsetter:

– Vi må alltid sikre oss at det ikke er noen uønskede bindinger knyttet til aktiviteten vi blir med på, og der er vi veldig strenge. Vi tar ikke lett på slike spørsmål. I denne diskusjonen var det flere varsellamper som ble nevnt av forskjellige styremedlemmer, sier Lodgaard.

Styret visste

Lodgaard sier til Dagbladet at de 2,75 millionene Oslosenteret har mottatt, kom fra Aamir J. Sheikhs Stiftelsen Dialog For Fred, og at styret forholder seg til stiftelsen.

Samtidig bekrefter Lodgaard at styret visste at pengene egentlig kommer fra Muslim World League.

– Ja, og vi visste at MWL hadde fått penger fra Saudi-Arabia og andre land, men det var før. Nå mottar de ikke penger fra regjeringer lenger, sier Lodgaard.

Den forklaringen er identisk med det Aamir J. Sheikh og Kjell Magne Bondevik har gitt i sine tilsvar til Dagbladet. De viser til MWLs leder Mohammad al-Issa, som sier at MWL er en internasjonal, uavhengig organisasjon som ikke har mottatt støtte fra noen stat de siste fem åra.

Tre framtredende internasjonale eksperter på temaet hevder derimot noe annet, de sier organisasjonen i stor grad er finansiert av, og tilknyttet, Saudi-Arabias autoritære regime.

Saudi-Arabias ambassadør til Norge, Amal al-Moallimi, har også bekreftet overfor Dagbladet at MWL fortsatt finansieres via et fond som er underlagt Saudi-Arabias regjering.

Til dette svarer Lodgaard:

– MWL er en paraplyorganisasjon for den

IKEVEL MILLIONENE

FIKK PENGER: Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) og senteret han etablerte har fått over tre millioner kroner fra Muslim World League og dens leder Mohammad al-Issa (til høyre). Pengene ble formidlet via den profilerte Høyre-politikeren Aamir J. Sheikh. Her på en konferanse i Genève i august. Foto: Lars Eivind Bones

I GENÈVE: Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (til venstre) var moderator da Aamir J. Sheikh (til høyre) og hans stiftelse holdt konferanse i slutten av august. Der var også Kirkenes Verdensråd-leder Ioan Sauca, Muslim World League-leder Mohammad al-Issa, WHO-leder Tedros Adhanom Ghebreyesus og Røde Kors-leder Jagan Chapgain. Foto: Lars Eivind Bones

muslimske verden og har i de seinere åra redusert sin avhengighet av andre. Men Saudi-Arabia har sikkert mange veier til innflytelse.

– Styret har sviktet

Økonomiprofessor Alexander Cappelen er mangeårig leder, og nå styreleder, for Senter for etikk og økonomi ved NHH. Han mener at pengene som Oslosenteret har fått, kan føre til uønskede bindinger.

– En fare er at det oppstår bindinger til saudiarabiske myndigheter – noe som vil være svært problematisk for en organisasjon som Oslosenteret. Dessuten vil samarbeidet med Oslosenteret kunne bidra til å gi legitimitet til et autoritært regime, sier Cappelen.

Han sier at styret har et ansvar for å undersøke hvor donasjoner kommer fra, spesielt vesentlige donasjoner.

– Men man må ikke bare undersøke hvor pengene kommer fra – man må også ta konsekvensene av slike undersøkelser og avvise uønskede donasjoner. På det punktet virker det som om styret har sviktet, sier Cappelen.

Dagbladet har tidligere skrevet at det er inngått avtaler mellom henholdsvis MWL og Dialog for Fred, og så mellom Dialog for Fred og Bondevik. Disse avtalene har ikke Sheikh og Bondevik gitt innsyn i. Cappelen mener at Oslosenterets styre burde ha satt seg inn i disse avtalene.

– Dette er opplagt informasjon som er relevant for styret og som de burde vært gjort kjent med.

Cappelen legger til:

– Slik saken framstår, virker det klart at Oslo-senteret må få bedre kontroll med hvem de mottar donasjoner fra. Det undergraver senterets legitimitet og mulighet til å jobbe for en mer demokratisk verdensorden, dersom de mottar støtte fra et autoritært regime.

– Piggene ute

Dagbladet har spurt styremedlem Lodgaard om hvorfor det var greit å motta penger fra Muslim World League gjennom Stiftelsen Dialog For Fred, når styret sa nei til avtale med Muslim World League.

– MWL var ingen naturlig partner for Oslosenteret, som har demokratistøtte som sitt primære arbeidsområde. Med Dialog for Fred stilte det seg annerledes, sier Lodgaard.

– Har dere i styret gjort jobben deres med å undersøke hvor støtten kommer fra, og sikre at den ikke gir uønskede bindinger til Saudi-Arabia?

I STYRET: Forsker Sverre Lodgaard.

KRITISK: Økonomiprofessor Alexander Cappelen. Foto: NHH

– I tilfellet Saudi-Arabia er piggene ute med det samme. I mange andre tilfeller kan støtte og innflytelse være mer fordekt og derfor vanskeligere å forholde seg til. Oslosenteret skal være fritt for bindinger til alle sine samarbeidspartnere.

– Du er en svært anerkjent Midtøsten-forsker. Mener du det er greit å motta penger som stammer fra Saudi-Arabia?

– Svaret er det samme for Saudi-Arabia som for andre land og kilder: Bare hvis bindinger unngås. Uavhengigheten må stå i høysetet, sier Lodgaard.

Vil ikke kommentere

Dagbladet har stilt spørsmål til alle styremedlemmene i Oslosenteret om hvorfor styret sa nei til en avtale med Muslim World League, og hva de synes om at senteret likevel tok imot de samme pengene – da de ikke kom direkte fra Muslim World League i Saudi-Arabia.

I styret sitter flere mennesker med god kjennskap til internasjonale forhold og lang erfaring med å uttale seg i mediene. De ønsker ikke å kommentere saken.

I tillegg til tidligere NUPI-direktør Lodgaard, sitter både tidligere utenriksminister Knut Vollebæk (KrF) og tidligere forsvarsminister Eldbjørg Løwer (V) i styret. Sistnevnte har blant annet ledet EOS-utvalget som overvåker de hemmelige tjenestene.

Vollebæk har ikke besvart gjentatte henvendelser fra Dagbladet. Løwer vil ikke kommentere saken før den blir behandlet i styret seinere i måneden. Hun ble styremedlem i juni i år, og var ikke i styret da det sa nei til samarbeid med MWL.

Styremedlem Turid Leirvoll, tidligere mangeårig partisekretær i SV, henviser til styreleder Bondevik for kommentarer. Styremedlem Julie Christiansen, tidligere stortingsrepresentant for Høyre, ønsker ikke å kommentere saken og henviser til styreleder og Oslosenterets leder.

– Ingen bindinger

Dette sier tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik om hvorfor han inngikk et samarbeid med Stiftelsen Dialog For Fred, etter at styret i Oslosenteret sa nei til å samarbeide med Muslim World League:

– Mange ulike organisasjoner ønsker å samarbeide med Oslosenteret, og styret gjennomgår da en bedømmelse av hvorvidt de passer til organisasjonens programinteresse. Demokrati-assistanse er Oslosenterets hovedprogram, og MWL passet derfor ikke for organisasjonen. Da MWL uttrykte ønske om en samarbeidsavtale, sa derfor styret enstemmig nei til dette, skriver Bondevik.

Han sier han har samarbeidet med Stiftelsen Dialog For Fred lenge.

– Jeg finner det naturlig å delta på arrangementer i sammenheng med muslimske representanter som blant annet MWLs generalsekretær. På disse arrangementene deltar også andre religiøse representanter.

Bondevik sier at det ikke er knyttet noen politiske bindinger til noen av dem som gir støtte til Oslosenteret, og at senteret alltid vil forbeholde seg retten til å uttale seg fritt.

Styreleder Bondevik vil ikke gi Dagbladet styrevedtaket fra Oslosenteret, eller si hvor mye han totalt har fått betalt fra Stiftelsen Dialog For Fred.

Oslosenterets daglige leder Karolina Olofsson sier til Dagbladet at Oslosenteret ikke har noen avtale med, eller mottar penger fra, MWL. Hun bekrefter at senteret er kjent med at pengene fra Stiftelsen Dialog For Fred kommer fra MWL.

– Dialog for Fred er en av våre sponsorer og vi vet at de får penger fra MWL til å arrangere seminarer og konferanser, men vi har ingen innsikt i deres interne økonomi, skriver Olafsson.

Hun sier at Oslosenteret er en upartisk organisasjon som ikke bindes av noen politisk agenda.

DEBATT

KRONIKK: 5500 tegn inkl. mellomrom.
HOVEDINNLEGG: 3500 tegn inkl. mellomrom.
UNDERINNLEGG: 2800 tegn inkl. mellomrom.

Send innlegg til debatt@dagbladet.no

ERIK EGELAND
Debatt- og kronikkansvarlig
erik.egeland@db.no

GRETE FURU
gfu@dagbladet.no

■ BONDEVIK-AVSLØRINGEN

Bisarre påstander fra Dagbladet

Muslim World League (MWL) er ikke finansiert av den Saudiarabiske regjeringen slik Dagbladet gjentatte ganger har hevdet uten å kunne dokumentere dette på noe vis.

■ KRONIKK

ABDUL WAHAB
Talsperson i Muslim World League

The Muslim World League (MWL) avviser enhver antydning om gjentjenester som følge av å ha blitt tildelt en pris som en norsk institusjon står bak.

Den som eventuelt måtte sveve i den villfarelse om at det er mulig «kjøpe» seg en pris vil umiddelbart bli skuffet: Det skjer ikke i Norge. Det har selvsagt heller aldri på noe tidspunkt blitt så mye som antydet fra noen av MWLs representanter at dette enten var ønskelig eller oppnåelig.

DESSUTEN, OG I MOTSETNING TIL en lang rekke ubegrunnede påstander framsatt av Dagbladet, søker ikke MWL å oppnå noen form for innflytelse i Norge. Videre er MWL ikke finansiert av den Saudiarabiske regjeringen slik Dagbladet gjentatte ganger har hevdet uten å kunne dokumentere dette på noe vis.

BEKLAGELIGVIS HAR DAGBLADET publisert en rekke ensidige og tungt vektede artikler som i sterk grad er egnet til å svekke det gode omdømmet til interreligiøse ledere som nyter stor anerkjennelse for sitt arbeid som kulturelle brobyggere.

Dagbladet har gjentatte ganger mislyktes med – og heller ikke forsøkt – å presentere et mer balansert bilde av MWL. Eksempelvis har Dagbladet nektet å nevne at MWL rutinemessig støtter arbeidet til lokale frivillige og veldedige organisasjoner i mange land over hele verden i et forsøk på å bidra til å redusere kulturelle skiller.

DETTE KAN SYNES SOM et trivielt eksempel, men ikke i lys av at Dagbladet har framstått desperate etter å antyde at MWLs økonomiske bidrag til lokale norske organisasjoner er utidige eller et resultat av en gitt agenda. For vår del framstår denne insinuasjonen både bisarr og som et resultat av slett journalistikk gitt det betydelige offentlig tilgjengelige kildemateriellet om MWLs aktiviteter som Dagbladet med vitende og vilje har avvist.

SOM FØLGE AV DET TOTALE FRAVÆRET av objektiv dekning, er det kanskje ikke urimelig å anta at Dagbladet følger en politisk agenda som har til hensikt å svekke omdømmet både til MWL og til de personene og organisasjonene det er inngått et samarbeid med hvis felles formål er å fremme dialog, toleranse, fred og forståelse.

Vi ser med stor bekymring på de potensielle konsekvensene en slik uansvarlig politisk kampanje kan medføre. Altfor ofte har vi sett hvordan negative stereotype oppfatninger om «de andre» – da gjerne regelmessig ledsaget av rasistiske undertoner – kan føre til hat og voldshandlinger.

DET ER FARLIG HVIS MAN likestiller enhver muslim – uavhengig av hvor moderat man måtte være – med ekstremister som Taliban. MWL har eksempelvis offentlig oppfordret Taliban til å respektere kvinners og minoriteters rettigheter. Våre partnerskap med organisasjoner innen kristendommen, jødedommen samt andre trosretninger motbeviser med all tydelighet en så absurd sammenlikning. Igjen: Dette er offentlig tilgjengelige fakta som Dagbladet ikke har inkludert i sin dekning, muligens fordi det ikke passer inn i det bildet man ønsker å tegne.

Dagbladet

Besøksadresse: Allerhuset, Karvesvingen 1, 0579 Oslo.

Postadresse: Pb 1184, Sentrum, 0107 Oslo.
Sentralbord: **24 00 10 00**
Åpent man.–fre. 08.00–16.00

Stengt lør., søn. og helligdager.
Redaksjonen direkte: **24 00 13 10**
Vaktsjef direkte: **24 00 03 60**
Fotodesk direkte: **24 00 09 00**

E-post: **pictures@dagbladet.no**
Dagbladet.no direkte: **24 00 00 07**
E-post: **nettred@dagbladet.no**
Telefax: Dagbladet: **24 00 00 01**

Dagbladet.no: **24 00 01 01**
E-post: **sentralbord@dagbladet.no**
Tips og digitalfoto: **2400@db.no**
Kundeservice: **800 30 100**

UBEGRUNNET: I motsetning til en lang rekke ubegrunnede påstander framsatt av Dagbladet, søker ikke MWL å oppnå noen form for innflytelse i Norge, skriver kronikkforfatteren. Her er Aamir Javed Sheikh (t.v) og Kjell Magne Bondevik under konferansen om hvordan bekjempe hat og diskriminering i fjor. Konferansen ble arrangert av Stiftelsen Dialog for fred i samarbeid med Muslim World League. Foto: Tore Meek / NTB

SUMMEN AV DEN AGGRESSIVE, kampanjeliknende dekningen får oss til å undres hva Dagbladets overordnede ambisjon egentlig er. Flere av våre samarbeidspartnere har måttet utarbeide til dels inngående og omfattende svar som følge av Dagbladets krav om informasjon og innsyn bare for å oppleve at ingenting ble inkludert i artiklene avisa har publisert.

Vel er det et redaksjonelt privilegium, men basert på summen av dekningen er vår vurdering at Dagbladet, framfor å formidle det sanne og faktiske bildet på ulike måter, har forsøkt å splitte både enkeltindivider og organisasjoner som er fast bestemt på å skape en mer tolerant framtid preget av samarbeid og gjensidig forståelse.

«VI SER MED STOR BEKYMRING PÅ DE POTENSIELLE KONSEKVENSENE EN SLIK UANSVARLIG POLITISK KAMPANJE KAN MEDFØRE.»

SOM FØLGE AV AT Dagbladet ved gjentatte anledninger har mislyktes i å inkludere relevante fakta og kontekst i sine artikler, i tillegg til å rutinemessig ha innlemmet unøyaktige påstander om MWL som enkelt lar seg avkrefte, krever vi at dette tilsvaret publiseres i sin helhet.

Det ville vært i samsvar med Dagbladets påstand om at redaksjonen verdsetter journalistisk integritet og en balansert skildring.

■ UNDERINNLEGG

SATTE NED FOTEN

Riksrevisjonen skal også kontrollere at Stortingets administrasjon etterlever lover og regler.

■ STORTINGET:

PER-KRISTIAN FOSS
Riksrevisor og daglig leder i Riksrevisjonen

Riksrevisjonen valgte selv å utsette en påbegynt etterlevelsesrevisjon av sikkerheten på Stortinget, skriver stortingspresident Tone W. Trøen i Dagbladet mandag 27. september. Det er fortsatt ikke korrekt.

I ET BREV FRA 5. desember 2017 – to tredjedeler inn i sikkerhetsundersøkelsen – skriver det daværende presidentskapet: «Den pågående etterlevelsesrevisjonen gir imidlertid grunnlag for å reise spørsmål ved hvilke former for revisjon Riksrevisjonen som Stortingets kontrollorgan skal føre med Stortingets egen virksomhet, og på hvilket grunnlag revisjonen skal gjennomføres.»

De skriver også: «Utviklingen av etterlevelsesrevisjon som egen revisjonsform gjør at presidentskapet mener at det er nødvendig at Stortinget foretar en prinsipiell vurdering av hvordan denne revisjonsformen bør innrettes hva angår Stortingets egen virksomhet.»

PRESIDENTSKAPET NEVNER også sikkerhetsloven i brevet. Det er riktig at det var usikkerhet rundt hvordan loven skulle gjelde for Stortinget, men det var ikke presidentskapets hovedbegrunnelse. Den var prinsipiell. Presidentskapet ba oss derfor om å redegjøre for hjemmelsgrunnlaget for etterlevelsesrevisjon. To dager senere, 7. desember 2017, sendte vi en grundig redegjørelse. Vi forklarte hva etterlevelsesrevisjon er, grunnlaget for å gjennomføre slike undersøkelser og ikke minst hvorfor det er viktig.

VI FIKK ALDRI NOE BREV tilbake, men vi hadde et møte med presidentskapet på Stortinget 18. desember. Der gjentok daværende stortingspresident Olemic Thommessen budskapet i brevet – Riksrevisjonen har ikke mandat og lovgrunnlag til å gjennomføre etterlevelsesrevisjoner av Stortingets administrasjon.

Thommesen bekreftet også dette i Aftenposten 21. september i år: «Vi mente den gangen at Riksrevisjonen ikke hadde hjemmel for å granske Stortinget, og at det var et prinsipielt spørsmål man måtte avklare».

TONE W. TRØEN SKRIVER i Dagbladet at Stortinget er revidert av Riksrevisjonen hvert eneste år, også siden 2017. Ja, det stemmer, vi har sjekket og godkjent Stortingets regnskaper, men det er ikke det denne saken handler om. For vi skal også kontrollere at Stortingets administrasjon etterlever lover og regler, og det har vi altså ikke kunnet gjøre siden 2017 fordi presidentskapet satte foten ned.

Si din mening på Dagbladet.no
Dagbladet forbeholder seg retten til å distribuere innsendte innlegg på trykk og i elektroniske formater.
Epost: **2400@dagbladet.no.**
Tipstelefon: **24 00 00 00**

PRESSENS FAGLIGE UTVALG
Dagbladet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. **Pressens Faglige Utvalg** (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.
Adr.: Rådhusgt. 17, 3. etg., pb 46 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. **22 40 50 40**. Faks.: **22 40 50 55**
E-post: **pfu@presse.no**

HANSENs ONSDAGSKRYSS SIDE 44

MATEN SOM SENKER KOLESTEROLET

SIDE 24, 25 OG 26

Foto: Shutterstock/NTB

Dagbladet

Onsdag 6. oktober 2021 Nr. 227. Uke 40. 153. årgang. Løssalg kr 40,00

MIDTØSTEN-PENGENE

Kjell Magne Bondevik

DAGBLADET AVSLØRER

SIDE 12, 13, 14, 15 OG 16

NYE DETALJER OM HEMMELIG MILLION-AVTALE

Aamir Javed Sheikh

Foto: Ole Berg-Rusten / NTB

SIDE 19

Nytt hytte-håp for Bettan

Foto: Nina Hansen

NYE RÅD:

Disse vil få TREDJE VAKSINE-DOSE

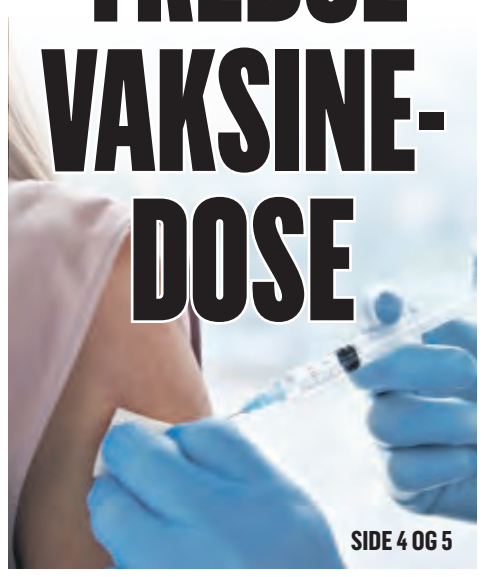

SIDE 4 OG 5

Foto: Shutterstock/NTB

7 022070 000110

MIDTØSTEN-PENGENE

Dagbladet avslører:

Nye detaljer om den hemmelige avtalen – BA OM

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh skal ha fått 12,8 millioner kroner fra organisasjonen Muslim World League – som eksperter knytter til Saudi-Arabias autoritære regime. Et brev avslører detaljer fra avtalen.

CAROLINE DREFVELIN
cdr@dagbladet.no
TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no

Dagbladet har i høst avslørt at den Saudi-baserte organisasjonen Muslim World League (MWL) har betalt drøyt 4,1 millioner til Høyre-politiker Aamir J. Sheikhs stiftelse Dialog for fred – og at Sheikh overførte drøyt tre millioner til tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og hans organisasjon Oslosenteret.

Dagbladet har vist hvordan Bondevik og Sheikh har skaffet MWLs leder kontakt med norske statsråder – blant annet statsminister Erna Solberg og daværende barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad.

Nå har Dagbladet grunn til å tro at beløpet som Sheikh, Bondevik og deres organisasjoner har mottatt, skal være tre ganger så høyt som tidligere antatt.

12,8 MILLIONER

Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh skal ha fått totalt 12,8 millioner kroner fra organisasjonen Muslim World League i Saudi-Arabia. Det går fram av dokumentasjon Dagbladet har fått tilgang til.

Dagbladets dokumentasjon viser at Bondevik personlig skal ha fått 1,4 millioner kroner, og at

MIDTØSTEN-PENGENE

PÅ SCENA: Kjell Magne Bondevik (t.v), Muslim World League-leder Mohammad al-Issa (i midten) og Høyre-politiker Aamir Sheikh (helt til høyre) på scena i Genève, der Sheikh arrangerte konferanse med Muslim World League. Nå kan Dagbladet avsløre nye detaljer om samarbeidet. Foto: Lars Eivind Bones

MER PENGER

Bondeviks organisasjon – Oslosenteret – skal ha fått 5,4 millioner. Pengene skal ha blitt overført fra Muslim World League til Sheikhs stiftelse Dialog for fred, og så videre til Bondevik og Oslosenteret.

– Avtaler med enkeltgivere er, med mindre annet framkommer av regnskapene, en sak mellom giver, mottaker og norske skattemyndigheter, kommenterer Aamir J. Sheikhs advokat, John Christian Elden, i en e-post til Dagbladet.

Bondevik skriver i en e-post til Dagbladet følgende om summen på 1,4 millioner:

– Dette er honorar fra Dialog for fred for foredrag, møteledelse og arbeid for (del av) 2019, 2020 og 2021.

Bondevik vektlegger også:

– Det er ikke noen politisk binding til noen av de honorarer jeg får. Det samme gjelder all støtte Oslosenteret mottar. Uansett hva andre sier, vil vi aldri sette oss i en situasjon hvor vi ikke kan si det vi vil.

For øvrig ønsker han ikke å kommentere saken, og viser til at han har svart på en rekke spørsmål fra Dagbladet tidligere. Bondevik har forklart at han «har som politikk å gi det meste av det jeg får av større personlige honorarer videre til Oslosenteret». Bondevik har vært tydelig på at hans honorar kom fra Sheikhs stiftelse Dialog for fred – men har bekreftet at han visste at Sheikh i sin tur fikk penger fra Muslim World League.

Sheikh har ikke ønsket å kommentere summene som kommer fram i denne artikkelen.

FEM OVERFØRINGER

Muslim World League skal ifølge Dagbladets dokumentasjon ha overført pengene i fem porsjoner: Fire overføringer på to dager i mars 2020, og ytterligere en overføring i januar i år.

Via innsynsbegjæringer i Valutaregisteret har Dagbladet sporet opp overføringer som samsvarer med den øvrige dokumentasjonen – når det gjelder både dato, sum og avsenderlandet Saudi-Arabia.

Dagbladets dokumentasjon viser at Sheikhs stiftelse, Dialog for fred, både i 2020 og 2021 skal ha ha overført pengene til Bondevik og Oslosenteret dagen etter at stiftelsen selv fikk penger fra Muslim World League.

MIDTØSTEN-PENGENE

PÅ MWL-KONFERANSE: Kjell Magne Bondevik og Aamir Sheikh på konferanse arrangert sammen med Muslim World League i Oslo i fjor.
Foto: Hans Arne Vedlog

Bondevik har tidligere skrevet i en e-post til Dagbladet at han ikke har hatt lønn fra Oslosenteret på flere år:

- (...) Det på tross av at jeg fortsatt gjør en god del arbeid der. Derfor synes jeg at det ikke er urimelig at jeg får noe honorar for arbeid jeg gjør i andre sammenhenger.

KNYTTES TIL REGIMET

Bondevik og Sheikh har vært tydelige på at de mener at MWL er en internasjonal, uavhengig organisasjon. De viser til MWLs leder Mohammad al-Issa, som sier at MWL ikke har fått støtte fra noen stat de siste fem åra.

Men flere eksperter knytter Muslim World League (MWL) tett til det autoritære regimet i Saudi-Arabia. Og Saudi-Arabias ambassadør til Norge har bekreftet overfor Dagbladet at MWL finansieres via et fond underlagt saudiarabiske myndigheter.

Amnesty Internationals seniorrådgiver og Saudi-Arabia-ekspert Ina Tin har tidligere advart på generelt grunnlag om at «norske politikere som mottar finansiell støtte fra Muslim World League må være klar over at de risikerer å fungere som en brikke i Saudi-Arabias imagebygging».

Sheikhs advokat John Christian Elden skriver i en e-post:

– Stiftelsen håper på et langvarig og fruktbart samarbeid med alle de religiøse grupperingene som deltar i dens arbeide, herunder Muslim World League, jødiske trossamfunn, kristne menigheter, myndigheter i ulike land og alle andre samarbeidspartnere.

Både Bondevik og Sheikh er pr. e-post kritiske til Dagbladets dekning:

– Flere av Dagbladets spørsmål legger opp til å mistenkeliggjøre det interreligiøse arbeidet jeg og flere er engasjerte i, skriver Bondevik.

– Jeg føler at Dagbladet med mange av sine spørsmål ønsker å skade mitt arbeid for dialog og fred, skriver Sheikh.

Etter at Dagbladet sendte dem spørsmål til denne artikkelen, svarte Muslim World League med et leserinnlegg, der de skriver at Dagbladet har «publisert en rekke ensidige og tungt vektede artikler som i sterk grad er egnet til å svekke det gode omdømmet til interreligiøse ledere som nyter stor anerkjennelse for sitt arbeid som kulturelle brobyggere».

> **«Derfor synes jeg at det ikke er urimelig at jeg får noe honorar for arbeid jeg gjør i andre sammenhenger.»**
>
> **KJELL MAGNE BONDEVIK,**
> i e-post til Dagbladet, der han skriver at han ikke har hatt lønn fra Oslosenteret på flere år.

AVTALEN I OSLO

Vi spoler tilbake til 21. november 2019. På et hotell i Nydalen i Oslo sto Kjell Magne Bondevik på talerstolen under et symposium for menneskelig forbrødring.

På scenen satt flere menn. I midten satt lederen for Muslim World League, Mohammad al-Issa, som tidligere var justisminister i Saudi-Arabia.

– Den tidligere norske statsministeren Bondevik understreket kjerneverdiene som forener menneskeheten og er til stede i alle religioner, tvitret Muslim World Le-

ague til sine følgere.

Samme dag signerte Muslim World League og Stiftelsen dialog for fred en samarbeidsavtale seg imellom. Det går fram av et brev som Dagbladet kjenner innholdet i.

Brevet skal ha blitt skrevet av Aamir J. Sheikh i februar i år, og er adressert til Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa. Brevet avslører det som framstår som hittil ukjente detaljer om samarbeidsavtalen mellom Sheikhs stiftelse og Muslim World League – og Bondeviks rolle i samarbeidet.

BA OM MER PENGER

Brevet er datert etter at de 12,8 millionene skal ha kommet inn på konto. I brevet står det at Aamir J. Sheikh ber Muslim World League om ytterligere 3,5 millioner:

«Vi ber MWL om å overføre 350 000 euro til Stiftelsen dialog for fred for 2021-programmer som er planlagt i Norge, Frankrike, Belgia, Sveits, Danmark, Finland og Sverige i henhold til vedlagte programliste. I henhold til avtalen vil kostnader for alle programmer, logistikk, reiser, ombordstigning og logging etc. dekkes av The Muslim World League».

I brevet står det videre at:

- Samarbeidet dreier seg om å «holde periodiske møter som inkluderer MWLs generalsekretær Mohammad al-Issa, tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og en jødisk leder.
- Avtalen er planlagt å vare i fem år. Det vises til en «foreslått» «femårsplan for samarbeide mellom Stiftelsen dialog for fred og Muslim World League».
- At statsminister Erna Solbergs deltakelse på to konferanser i 2020, der Muslim World Leagues leder deltok via videolink, bidro til at konferansene ble en suksess.

Den jødiske lederen ønsker ikke å kommentere saken.

I brevet, som er signert Aamir J. Sheikh, står det videre: «Kjell Magne Bondevik vil, sammen med meg når det er mulig, delta i og bidra til workshops og konferanser hvor relevante temaer som interreligiøs dialog, forsoning, fred, menneskerettigheter og kamp mot ekstremisme og terror er på agendaen».

Verken Bondevik eller Sheikh har ønsket å svare på Dagbladets spørsmål om brevet.

Sheikhs advokat, John Christian Elden, skriver i en e-post at Aamir J. Sheikh har en fastlønn på 65 000 kroner i måneden før skatt.

– Dette er uavhengig av hvem som gir støtte eller hvor mye som gis, men er selvsagt avhen-

FAKTA

MUSLIM WORLD LEAGUE (MWL)

- Internasjonal organisasjon basert i Mekka i Saudi-Arabia.
- Stiftet i 1962 i Saudi-Arabia for å spre kongedømmets strenge, konservative islamtolkning, kjent som salafisme eller wahhabisme. Står for en mer moderat islam i dag.
- Har «fungert som et talerør for den saudiarabiske regjeringen, som finansierer den», ifølge The Oxford Dictionary of Islam.
- Styres av MWLs øverste råd, «The Supreme Council» med 60 medlemmer fra flere land.
- Generalsekretær Mohammad al-Issa, tidligere justisminister i Saudi-Arabia, har vært leder siden 2016.

Kilder: Britannica, The Oxford Dictionary of Islam

ADVOKAT: John Christian Elden representerer Aamir J. Sheikh. Foto: Christian Roth Christensen

PÅ TALERSTOLEN: Statsminister Erna Solberg (H) på talerstolen på Litteraturhuset sommeren 2020, i en konferanse arrangert av Stiftelsen dialog for fred i samarbeid med Muslim World League. Foto: Hans Arne Vedlog

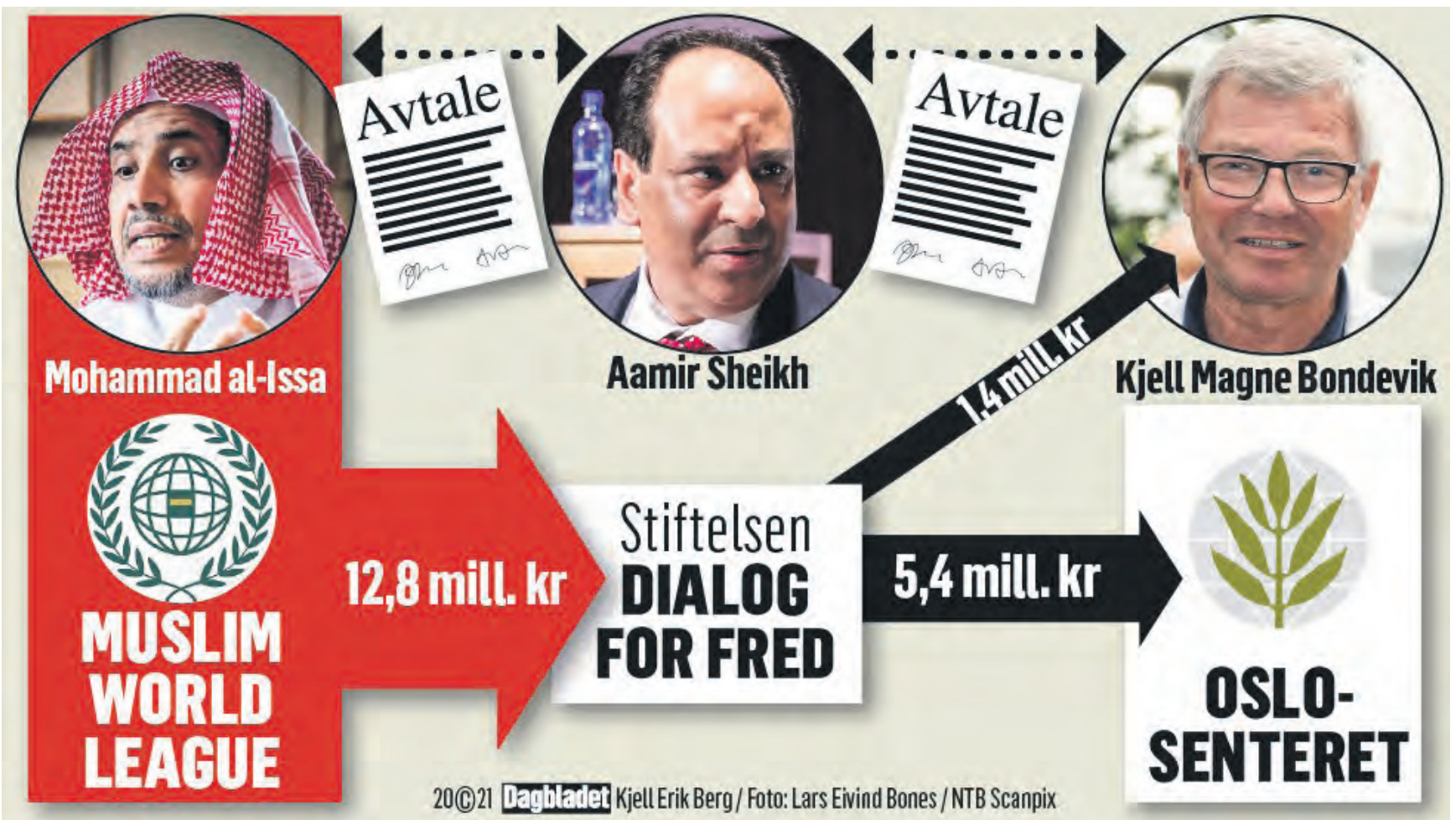

PENGESTRØMMEN: Aamir Sheiks stiftelse, Dialog for fred, skal ha mottatt 12,8 millioner kroner fra Muslim World League (MWL) på under et år. Av dette skal 1,4 millioner ha gått til Kjell Magne Bondevik personlig og 5,4 millioner til senteret han etablerte, Oslosenteret. Det foreligger en avtale mellom MWL og Sheikh, og en avtale mellom Sheikh og Bondevik. De to holder innholdet i disse avtalene hemmelig. Grafikk: Kjell Erik Berg

MIDTØSTEN-PENGENE

I GENÈVE: Aamir J. Sheikh (til venstre) sammen med MWL-leder Mohammad al-Issa på en konferanse i regi av Sheikhs stiftelse i Sveits i slutten av august i år. Foto: Lars Eivind Bones

«Vi ber MWL om å overføre 350 000 euro til Stiftelsen dialog for fred for 2021-programmer som er planlagt i Norge, Frankrike, Belgia, Sveits, Danmark, Finland og Sverige i henhold til vedlagte programliste.»

BREV SKREVET AV AAMIR J. SHEIKH, adressert til Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa.

gig av at stiftelsen har midler til å lønne han som daglig leder. Stiftelsens øvrige inntekter håndteres og fordeles i samsvar med stiftelsens formål innenfor rammen av stiftelsesloven og stiftelsestilsynets regler, og etter ordinær regnskapsmessig revisjon. Stiftelsens regnskaper er offentlig tilgjengelige etter at de er avlagt.

TREKKER FRAM ERNA

I brevet trekkes det fram at stiftelsen Dialog for fred hans har lyktes med å få Norges statsminister på talerstolen på arrangementer sammen med al-Issa:

«Vi er glade for å ha holdt tre konferanser i 2020 og dialogmøter på høyt nivå som var svært suksessrike, der hans eksellense Dr. Mohammad Bin Abdulkarim Al-Issa sendte videohilsener som ble spilt på konferanser, der statsministeren i Norge Erna Solberg også deltok».

Dagbladet har avslørt at Bondevik og Sheikh har introdusert Muslim World Leagues leder for fire norske statsråder. Det har utløst sterk kritikk fra både Ap, Frp, SV og Rødt.

– Det er ikke mottatt noe økonomisk støtte til kontakt eller innflytelse hos noen konkrete myndighetspersoner, skriver Aamir J. Sheikhs advokat John Christian Elden i en e-post til Dagbladet.

– En stiftelse som bygger på dialogmodellen for å skape og oppnå fred i ulike regioner i verden, vil selvsagt alltid fremholde kontakt med sentrale myndighetspersoner som kan bidra til å oppnå stiftelsens formål. Stiftelsen dialog for freds formål er å virke for fred og forsoning i konfliktområder og fremme respekten for menneskerettigheter internasjonalt, skriver Elden.

– KONFIDENSIELT

Bondevik og Sheikh har ikke ønsket å gi Dagbladet innsyn i avtalen de har seg imellom. Sheikh har heller ikke ønsket å gi Dagbladet innsyn i avtalen mellom hans stiftelse og Muslim World League: «Både stiftelsen og MWL er to private aktører. Stiftelsen har konfidensielle avtaler som bygger på gjensidig tillit,» har Sheikh skrevet i en e-post.

Sheikh har tidligere sagt til Dagbladet at han alltid inviterer statsministeren, aktuelle statsråder, politikere og andre viktige personer til fredsarrangementer, og at det ikke er noen hemmelighet at stiftelsen Dialog for Fred har fått støtte fra MWL.

Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa har tidligere sagt til Dagbladet at MWL har liknende avtaler med rundt hundre organisasjoner i land over hele verden, inkludert FN-organisasjoner, for å bygge broer mellom mennesker når det gjelder kultur og religion.

Al-Issa har avvist overfor Dagbladet at organisasjonen søker politisk innflytelse.

OSLOSENTERET: – UPARTISK

Daglig leder for Oslosenteret Karolina Olofsson ønsker ikke å kommentere denne saken, men viser til sin tidligere kommentar.

– Oslosenteret har ingen avtale, og mottar ingen penger, fra MWL. Dialog for Fred er en av våre sponsorer, og vi vet at de mottar penger fra MWL for å arrangere seminarer og konferanser, men vi har ingen innsikt i deres interne økonomi, skrev Olofsson.

Hun sier at Oslosenteret jobber innen demokratiutvikling, og er en upartisk organisasjon uten noen politisk agenda.

SVINDLERE I PARADIS

Mens vi i Norge diskuterer om de aller rikeste skal betale litt mer i skatt, er det en utfordring å få verdens rikeste til å skatte i det hele tatt. Denne uka publiserte Aftenposten/E24 de første sakene i «Pandora papers», en internasjonal dokumentlekkasje som viser hvordan verdens rikeste og mektigste gjemmer bort enorme formuer i skatteparadis. Det er ikke bare privatpersoner på lista, men også flere statsoverhoder og personer som kan knyttes til dem, blant andre Russlands president Vladimir Putin.

Skatteparadis er for såvidt en utdatert betegnelse på virksomheten. Hemmeligholdet er mulig gjennom intrikate selskapskonstruksjoner verden over, ikke bare på paradisiske sydhavsøyer som Cayman Island, øya som ble kjent for folk flest da skipsreder Herbjørn Hansson belærte SVs nestleder Kari Elisabeth Kaski på Dagsnytt 18 om det famøse skatteparadisets fortreffelighet. Han inviterte henne til å besøke øya for å se selv hvilket velorganisert samfunn det er, noe hun takket høflig nei til. Du trenger ikke fly jorda rundt for å vite hva som foregår, eller skjønne at den lysskye virksomheten er godt organisert. Hansson er for ordens skyld ikke nevnt i Aftenposten / E24s saker.

> En Ap/Sp-regjering bør føle et særlig ansvar for å lede an i kampen mot skattesvindel.

De omfattende lekkasjene er et nyttig verktøy for skattemyndigheter, også i Norge. I forrige runde, som ble kalt «Panama papers», var det 200 nordmenn på lista. Ytterligere 1500 nordmenn meldte seg til Skatteetaten i kjølvannet av avsløringene, og skattedirektør Nina Schanke Funnemark sier til E24 at lekkasjene dermed har en preventiv virkning i seg selv. Når risikoen for å bli tatt øker, er det færre som tar sjansen.

Omfanget tyder likevel på at gevinsten langt overstiger risikoen fortsatt, og det virker heller ikke som nordmenn har latt seg skremme. I denne siste runden av lekkasjer har Aftenposten/E24 avdekket 300 nordmenn, noe som ikke burde overraske. Norge bokser over sin vektklasse også når det gjelder antall dollarmilliardærer, og det er ikke lenger bare skipsredere som benytter muligheten til å gjemme unna penger fra fellesskapet.

Den politiske fordømmelsen sitter løst i spørsmål om skattemoral. Men den må følges opp med handling, skal den være noe verdt. Pressen har gjort en formidabel jobb over flere år gjennom internasjonalt samarbeid. Nå må politikere og myndigheter følge opp på samme vis. En regjering med Ap/Sp bør føle et særlig ansvar for å lede an i kampen mot skattesvindel.

Dagbladet

Grunnlagt 1869 av Hagbard Emanuel Berner

«Uavhengig og riksdekkende venstreorgan for frisinnet og framskrittsvennlig politikk i nasjonalt, sosialt og økonomisk henseende.»

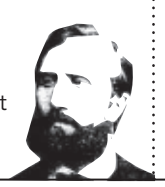

ANSVARLIG REDAKTØR/ADMINISTRERENDE DIREKTØR:
ALEXANDRA BEVERFJORD
abe@dagbladet.no

Nyhetsredaktør: **Frode Hansen** *fha@dagbladet.no*
Direktør TV: **Mads A. Andersen** *mads@aller.com*
Redaktør Pluss: **Hilde Schjerve** *hks@dagbladet.no*
Politisk redaktør: **Geir Ramnefjell** *ger@dagbladet.no*
Kulturredaktør: **Sigrid Hvidsten** *shv@dagbladet.no*

Utgitt av AS Dagbladet, Pb. 1184 Sentrum, 0107 Oslo. Sentralbord: 24 00 10 00. Trykkes i Oslo, Bergen, Trondheim og Harstad.
Fotografering av Dagbladets stoff og annonser for videreproduksjon er ikke tillatt uten etter avtale.

De farlige pengene

Det er en av de eldste fortellingene vi har. Autoritære herskere bruker penger på å hvitvaske seg selv. Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik gikk inn i fella med åpne øyne, skriver John O. Egeland.

Alle politikere mener - i det minste håper - at de har bidratt til å endre verden til det bedre. Kanskje bare en flik, men også at den biten har hatt betydning. Det er derfor så mange skriver biografier der alle andre er bifigurer. Noen politikere kan gjøre dette med en slags rett. Einar Gerhardsens verk i fem bind om sitt politiske liv er verken helt sannferdig eller helt komplett. Men det gjenspeiler hva landsfaderen sto for. Det var nok.

VERRE ER DET når amerikanske ideer om udødelighet slår ned i våre fremste politikere. Det har rammet Kjell Magne Bondevik. Han vil uansett bli stående som en betydelig politiker i sin tid. Kirke- og undervisningsminister 1983 - 1986, utenriksminister 1989 - 1990, statsminister 1997 - 2000 og igjen i perioden 2001 - 2005. Det er verdt en bauta i Romsdal der Bondevik kommer fra.

MEN KJELL MAGNE Bondevik ville ha et mer synlig og mer langtvirkende ettermæle. I 2006 fikk han med seg et imponerende kobbel av politikere og norske kapitaleiere til å etablere Oslosenteret. Stiftelsen skulle være et nav der personer med erfaring og kompetanse i internasjonale spørsmål samarbeidet for dialog, fred og menneskerettigheter. Som styreleder fikk Bondevik med seg daværende stortingspresident Thorbjørn Jagland. Finlands tidligere president Tarja Halonen var også med i styret. Stiftelsen råd glitret av personer med høy internasjonal status.

NÆRINGSLIVET STILTE OPP, ikke minst hans gamle medspillere fra hjembyen Molde. Stig O. Jacobsen, Erik Berg og Stein Erik Hagen kjøpte Indonesias gamle ambassadebygg på Skarpsno som hovedkvarter for Oslosenteret. Det kostet 28 millioner. I 2011 ville ikke Aker ASA (Røkke), DnB, Statoil, Orkla og Gjelsten Holding forlenge leieavtalen. Kjell Magne Bondevik og Oslosenteret ga ikke lenger tilfredstillende politisk avkastning for investorene.

SVARET PÅ KRISEN ble NORAD. Over ti år mottok Oslosenteret rundt 50 millioner kroner fra staten. Støtten ble utfaset rundt 2017, og siden har Bondevik og Oslosenteret vært avhengig av andre inntekter. Det er i dette perspektivet vi må se Dagbladets avsløringer av hvordan Oslosenteret og Dialog for fred har mottatt nesten 13 millioner fra Saudi-Arabia.

Å DRIVE PRIVAT utenrikspolitikk koster penger. For Bondeviks Oslosenter og Høyre-politikeren Aamir J. Sheikhs Dialog for fred har organisasjonen Muslim World League vært en rik kilde. Dagbladets dokumentasjon viser at Bondevik personlig skal ha fått 1,4 millioner kroner i ulike former for honorar, og Oslosenteret 5,4 millioner. En sentral del av fortellingen er at Bondevik og Sheikh har skaffet den muslimske organisasjonen kontakt med statsminister Erna Solberg og tre andre statsråder.

KORT I SVARENE: Bondevik er så kort i svarene at det etterlater spørsmål om helheten i Oslosenterets forhold til Muslim World League og Dialog for fred. Foto: Lars Eivind Bones

> Kjernen i Dagbladets reportasjer om Bondevik og World Muslim League er hvitvasking av det brutale regimet i Saudi-Arabia.

DETTE HAR NEPPE vært særlig skadelig. Vi har tjenester som advarer statråder og sentrale politikere mot uønsket politisk innflytelse. Kjell Magne Bondevik avviser tydelig at han har latt seg påvirke av pengene som er kanalisert fra World Muslim League gjennom Dialog for fred til Oslosenteret.

BONDEVIK ER SÅ kort i svarene at det etterlater spørsmål om helheten i Oslosenterets forhold til Muslim World League og Dialog for fred. Det er påfallende at styret vegrer seg for å si noe som helst, enda det består av høyst taleføre folk som er vant med offentlighet. F. eks. de tidligere statsrådene Eldbjørg Løwer og Knut Vollebæk, forskeren Sverre Lodgaard og SVs tidligere partisekretær Turid Leirvoll. Styret bør kreve innsyn i alle avtaler med Dialog for Fred og Muslim World League, og legge disse fram for offentligheten.

DET ER SAMTIDIG en sak Oslo Høyre bør interessere seg for. Aamir J. Sheikh var leder av Oslos 17. maikomite´ og har drevet valgkamp for Erna Solberg.

KJERNEN I DAGBLADETS reportasjer om Bondevik og World Muslim League er hvitvasking av det brutale regimet i Saudi-Arabia. Det har de kongelige makthaverne i landet god bruk for. Ikke minst etter at regimekritikeren Jamal Kashoggi ble drept og partert i Saudi-Arabias generalkonsulat i Istanbul.

HELE IDEEN OM dialog om tro og menneskerettigheter med Saudi-Arabia er ytterst tvilsom, utover at den gir millioner i kassa. Landet er et religiøst diktatur som fengsler alle dissidenter. Pisking praktiseres ved brudd på sharialovene. Alle innbyggere er ved lov påbudt å være muslimer, og ateisme straffes med opptil 20 års fengsel.

OSLOSENTERETS SEMINARER OG dialog på dyre hoteller har ingen innflytelse på den totalitære strukturen i Saudi-Arabia. Det gir i stedet diktaturets representanter litt englestøv de ikke fortjener. Bare de blinde eller grådige unngår å se dette.

KOMMENTAREN

John O. Egeland joe@dagbladet.no

MIDTØSTEN-PENGENE

Fikk millioner fra Muslim World League:

MÅ SVARE ETTER SAUDI-AVSLØRINGER

KALLES INN PÅ TEPPET: Genève, Dialogue for peace-møte med Aamir Javed Sheikh, Kjell Magne Bondevik og Mohammed bin Abdul Karim Al-Issa. Foto: Lars Eivind Bones

Høyre kaller Aamir J. Sheikh inn på teppet etter Dagbladets avsløringer om den profilerte politikerens kontakt med organisasjonen Muslim World League og Saudi-Arabias ambassade.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no
SIRI GEDDE-DAHL
sgd@dagbladet.no
CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@dagbladet.no

Dagbladet får bekreftet at Aamir J. Sheikh kalles inn på teppet i Høyre.

Han vil få spørsmål om det som har kommet fram i en rekke artikler i Dagbladet, om hans kontakt med Muslim World League og Saudi-Arabias ambassade i Oslo. Sheikh er i dag leder av Stovner Høyre, og har vært en profilert politiker i en årrekke. Blant annet har han ledet 17. maikomiteen i Oslo. Sheikhs advokat John Christian Elden skriver i en e-post til Dagbladet:

– Høyres generalsekretær har bedt om et møte. «Hensikten med møtet vil være å få litt mer informasjon og å ha dialog omkring de temaene som er berørt i artiklene».

Han legger til:

– Sheikh vil med glede informere Høyre og diskutere Dagbladets artikler.

Som Dagbladet skrev tirsdag skal tidligere Krf-statsminister Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir Javed Sheikh ha mottatt i alt 12,8 millioner kroner fra Muslim World League i 2020 og 2021.

– Tydelige retningslinjer

Generalsekretær Tom Erlend Skaug i Høyre skriver i en e-post til Dagbladet:

– Vi uttaler oss prinsipielt ikke om enkeltsaker. På generell basis kan jeg imidlertid si at Høyre har tydelige etiske retningslinjer, som er godt forankret i organisasjonen.

Han fortsetter:

– Mistanke om brudd på disse følges opp internt. I Høyres etiske retningslinjer står det også hvilke reaksjonsmuligheter som finnes dersom det konstateres brudd på våre etiske retningslinjer.

Organisasjonen Muslim World League knyttes av eksperter tett til Saudi-Arabias autoritære regime.

Pengene er overført via Sheiks stiftelse Dialog for fred. 1,4 millioner gikk videre til Bondevik personlig, mens 5,4 millioner ble kanalisert til hans organisasjon Oslosenteret.

Dagbladet har også avslørt at Bondevik og Sheikh har skaffet kontakt mellom MWLs leder og totalt fire statsråder – deriblant Sheikhs partifeller Erna Solberg, Tina Bru og Bent Høie, og at han har startet virksomhet sammen med kona til en saudiarabisk diplomat.

MWLs leder ble også tildelt en prestisjefylt pris av Sheikhs stiftelse 14. augustkomiteen, etter at MWLs leder hadde betalt Sheikh penger. Selv om 14. augustkomiteens juryleder Cecilia Brækhus trakk seg umiddelbart og sa hun ikke hadde fått nok informasjon, var Sheikh selv tydelig på at 14. augustkomiteens jury opptrådte uavhengig.

Kritikk

Samtidig kommer det skarp kritikk fra Høyres tidligere regjeringspartner Frp:

– Slik jeg ser dette, så har denne saken flere uheldige og uakseptable sider. Det er mangel på åpenhet, halvsannheter og en uakseptabel bidragsyter som er basert på brudd på menneskerettigheter, sier Christian Tybring-Gjedde (Frp), medlem av Utenriks- og forsvarskomitéen på Stortinget.

Han fortsetter sin kommentar til saken slik:

– Oslosenteret og Bondevik personlig kommer veldig uheldig ut av dette, og hans motivasjon ser ut til å være vel så mye økonomisk vinning som «dialog».

Bondevik og Sheikh framholder at de driver med interreligiøs dialog og fremmer demokrati. De to er forelagt kritikken fra Tybring-Gjedde, men har foreløpig ikke svart.

- Budbringer

Tybring-Gjedde ser det slik:

– Dialog er et begrep man ikke kan måle verdien av eller motivasjonen for, og nettopp derfor blir så flittig brukt. Men til syvende og sist ser det ut til å være økonomien i det hele som har vært avgjørende. Aamir Sheikhs rolle kan oppfattes som en mellommann og budbringer.

Saudi-Arabias egen ambassadør i Oslo sier Muslim World League er finansiert av et fond kontrollert av landets myndigheter. Internasjonale eksperter mener organisasjonen er en arm av det autoritære regimets utenrikspolitikk.

Mens aktører som Amnesty International på generell basis har advart mot at å motta penger fra Muslim World League skaper avhengighet og hvitvasker brudd på menneskerettighetene.

- Uavhengig

Bondevik og Sheikh mener Muslim World League er helt uavhengig av staten Saudi-Arabia. Bondevik understreker at han får sine honorarer fra Dialog for fred, og ikke fra Muslim World League.

Leder av Utenriks- og forsvarskomitéen, Anniken Huitfeldt (Ap), har tidligere uttalt til Dagbladet at ingen skal kunne kjøpe seg adgang til statsråder i Norge.

Dagbladet har avdekket at hele fire statsråder hadde takket ja til å delta på Muslim World League-arrangementer der Bondevik og Sheikh hadde regi.

Den muligens påtroppende statsråden ønsker ikke å kommentere saken ytterligere nå.

MIDTØSTEN-PENGENE

Da lederen for organisasjonen Muslim World League skulle på fredsturné i Skandinavia, sto Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh og tok imot ham. I kulissene finner vi en omstridt, religiøs leder – med gode kontakter og en brokete forhistorie.

GOD STEMNING: Aamir J. Sheikh (t.v.) og Hussein al-Daoudi i Holmenkollen. Dagbladet forteller i dag historien om den kontroversielle religiøse lederen Hussein al-Daoudi, og hans kontakt med Sheikh og Kjell Magne Bondevik. Foto: Fra Hussein al-Daoudis Facebook-side

MANNEN I KU

MIDTØSTEN-PENGENE

LISSENE

Med Holmenkollbakken i bakgrunnen sto tre menn og smilte. Foran i bildet, med kameraet i selfiemodus, sto Høyre-politiker Aamir Sheikh.

Bak ham sto den svenske religiøse lederen Hussein al-Daoudi – som svenske forskere knytter til et konservativt islamsk miljø med saudiarabiske penger i ryggen. Han har drevet en religiøs skole som tre ganger er bøtelagt av svenske skolemyndigheter.

I Holmenkollen var stemningen meget god.

«Oslo with my AMIR (...)», meldte al-Daoudi på Facebook da han la ut bildet.

PRIVATFLYET

November 2019: Under en høstgrå himmel sto en velkomstkomité på fire menn og så et privatfly lande på norsk jord.

Nå skulle Muslim World League, som eksperter knytter til det det autoritære regimet i Saudi-Arabia, på fredsturné i Skandinavia.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no

CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@db.no

HANS ARNE VEDLOG (foto)
hav@dagbladet.no

LARS EIVIND BONES (FOTO)
lebo@dagbladet.no

To av de fire mennene i velkomstkomiteen på flystripa var kjente norske politikere: tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) og tidligere bystyremedlem og leder av 17. maikomiteen i Oslo, Aamir J. Sheikh (H).

Sheikhs stiftelse dokumenterte seansen på nettsidene sine.

Tredjemann på flyplassen representerte Saudi-Arabia: Diplomaten Majid Alharazi var på det tidspunktet kongedømmets høyest rangerte diplomat i Norge. Dagbladet har dokumentert at han har hatt tett kontakt med Aamir J. Sheikh.

Fjerdemann på flystripa var Hussein al-Daoudi.

Al-Daoudi har ikke svart på gjentatte henvendelser og spørsmål fra Dagbladet til denne saken. Sheikh skriver i en e-post at al-Daoudi kontaktet ham fordi han ønsket «assistanse for planlegging og gjennomføring av konferanser om interreligiøst samarbeid i Norden» – og at de ikke har samarbeidet utover det. Kjell Magne Bondevik skriver i en e-post at han aldri har samarbeidet med al-Daoudi, og at Dagbladet mistenkeliggjør ham uten grunn.

Hvem er Hussein al-Daoudi? Og hvorfor sto han på flystripa da Muslim World Leagues leder landet i Norge?

– SENTRAL ROLLE

– Det er tydelig at Hussein al-Daoudi fyller en sentral rolle i kontakten mellom Saudi-Arabia og Skandinavia.

Det sier Magnus Normark, senioranalytiker ved Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i Stockholm, til Dagbladet.

– Han har også hatt hyppig kontakt med andre organisasjoner og stiftelser med bånd til Saudi-Arabia, sier Normark.

Normark er en av forskerne bak en omfattende kartlegging av svensk ekstremisme publisert i fjor av Forsvarshögskolan i Stockholm. I rapporten plasseres Hussein al-Daoudi i en sentral rolle i kontakten mellom Saudi-Arabia og skandinaviske muslimske miljøer. Han har også hatt tett kontakt med den religiøse organisasjonen Muslim World League (MWL) i Saudi-Arabia, ifølge rapporten.

HENVISER TIL ADVOKAT

Nå kan Dagbladet fortelle at:

Hussein al-Daoudi var sentral i kulissene da Mohammad al-Issa og MWL hadde møter med Sheikh og Bondevik i 2019.

Al-Daoudi ble invitert da Sheikh arrangerte konferanse med MWL på Litteraturhuset i Oslo i fjor sommer, der Erna Solberg deltok.

Hussein al-Daoudi var også til stede i Aamir J. Sheikhs bursdagsfeiring i mars i fjor.

Sheikh henviser til advokat John Christian Elden for videre spørsmål – men bekrefter på e-post at Hussein al-Daoudi var med på å arrangere turneen med MWL i 2019:

– Når det gjelder al-Daoudi så ble jeg kontaktet fordi han ønsket assistanse for planlegging og

MIDTØSTEN-PENGENE

VELKOMMEN: Ut av flyet steg Mohammad al-Issa, leder for den religiøse organisasjonen Muslim World League (MWL) og tidligere justisminister i oljediktaturet ved Rødehavet. Velkomstkomiteen besto av tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (Krf) og tidligere bystyremedlem og leder av 17. maikomiteen i Oslo, Aamir J. Sheikh (H). Tredjemann på flyplassen representerte Saudi-Arabia: Diplomaten Majid Alharazi. Foto fra Aamir J. Sheikhs nettside.

gjennomføring av konferanser om interreligiøst samarbeid i Norden. Utover dette har jeg ikke hatt noe samarbeid med al-Daoudi, skriver Aamir J. Sheikh.

Al-Daoudi har ikke besvart Dagbladets spørsmål til denne saken. Ei heller ville han i 2020 svare på spørsmål da Dagbladet skrev om hans tidligere kontakt med saudiarabiske interesser. Dagbladet har forsøkt å nå ham på telefon, e-post, via hans kone og via hans arbeidsgiver – uten hell.

Kjell Magne Bondevik skriver i en e-post at han mener seg utsatt for mistenkeliggjøring:

– Jeg har ikke samarbeidet med Hussein al-Daoudi. I 2019 møtte jeg ham et par ganger i Oslo, blant annet på en konferanse med mange deltakere med ulik bakgrunn. Vi inngikk ikke noe samarbeid, jeg har ikke møtt han siden og jeg samarbeider altså ikke med han, skriver Bondevik.

Han skriver videre:

– Jeg har svart på flere liknende spørsmål fra Dagbladet tidligere. Flere av dem legger opp til å mistenkeliggjøre det interreligiøse arbeidet jeg og flere er engasjerte i.

Bondevik slår fast:

– Hovedpoenget mitt er at det ikke er noen politisk binding til noen av de honorarer jeg får. Det samme gjelder all støtte Oslosenteret mottar. Uansett hva andre sier vil vi aldri sette oss i en situasjon hvor vi ikke kan si det vi vil.

– MISTENKELIGGJØRING

Dagbladet har avslørt at Bondevik og Sheikh skal ha fått totalt 12,8 millioner fra Muslim World League. Av dette fikk Bondevik 1,4 millioner kroner personlig, og 5,4 millioner kroner gikk til Oslosenteret. Pengene skal ha gått via Sheikhs stiftelse Dialog for fred. Bondevik og Sheikh mener MWL opererer uavhengig av saudiarabiske myndigheter, mens eksperter knytter MWL tett til regimet i den autoritære oljestaten.

Bondevik og Sheikh har fastslått overfor Dagbladet at de jobber for fred og dialog mellom religionene – og at de mener kontakten med Muslim World League er uproblematisk.

«DET ER TYDELIG AT HUSSEIN AL-DAOUDI FYLLER EN SENTRAL ROLLE I KONTAKTEN MELLOM SAUDI-ARABIA OG SKANDINAVIA.»

MAGNUS NORMARK, senioranalytiker ved FOI i Stockholm

Bondevik og Sheikh har introdusert Muslim World Leagues leder for fire norske statsråder – blant dem statsminister Erna Solberg (H). De to har fått sterk kritikk fra både Ap, Frp, SV og Rødt.

Amnesty International advarte i Dagbladet mot at politikeres kontakt med MWL kunne bidra til å hvitvaske menneskerettighetsbruddene til regimet i Riyadh. Bondevik og Sheikh har vært tydelige på at de mener de ikke jobber for det saudiarabiske regimet.

Majid Alharazi, den saudiarabiske diplomaten på flystripa, har ikke villet svare på spørsmål fra Dagbladet. Saudi-Arabias nåværende ambassadør, Amal al-Moallimi, har sagt til Dagbladet at hun ikke kjenner til Hussein al-Daoudi.

Da Dagbladet konfronterte Kjell Magne Bondevik med betalingene fra Muslim World League, under en storstilt MWL-konferanse i Genéve, sa Bondevik at det gikk inn på ham at det ble reist kritiske spørsmål ved pengeoverføringene:

– At jeg nærmest blir framstilt som en skjult, betalt agent for Saudi-Arabia. Det er en grov og uakseptabel mistenkeliggjøring.

SVENSKEN

Hussein al-Daoudi har i en årrekke vært leder for den svenske stiftelsen Scandinavian Foundation for Education (SFFE).

Organisasjonen het tidligere al-Risalah, ble etablert i 2003, og har ifølge Svenska Dagbladet fått flere millioner kroner direkte fra det saudiarabiske kongehuset. Al-Daoudi har bekreftet finansieringen.

Ifølge rapporten fra Forsvarshögskolan fikk al-Risalah også støtte fra den saudiarabiske organisasjonen al-Ha-

ramain. Organisasjonen hadde base i Riyadh og en rekke avdelinger – men er i dag totalforbudt av FN fordi dens indonesiske og pakistanske fløyer har støttet al-Qaida og Osama bin Laden med penger.

Med de saudiarabiske pengene i ryggen begynte al-Risalah utdanning av imamer og oppbygging av koranundervisning i Sverige.

I rapporten fra Forsvarshögskolen framgår det også at al-Daoudi har vært involvert i ulike stiftelser med bånd til Saudi-Arabia. Og at han har en tett relasjon til Muslim World League.

Dagbladet har stilt Muslim World League spørsmål om kontakten med Hussein al-Daoudi. De skriver i et leserinnlegg at Dagbladet har «publisert en rekke ensidige og tungt vektede artikler som i sterk grad er egnet til å svekke det gode omdømmet til interreligiøse ledere som nyter stor anerkjennelse for sitt arbeid som kulturelle brubyggere».

PENGEOVERFØRINGER

På Muslim World Leagues hjemmesider går det fram at en svensk stiftelse ved navn Scandinavian Council for Relations var involvert i gjennomføringen av MWLs fredsturné i 2019.

Scandinavian Council for Relations er ifølge sin egen hjemmeside «en uavhengig institusjon uten noen politiske eller økonomiske tilknytninger». Det er ikke oppgitt hvem som styrer organisasjonen. Men søker du på telefonnummeret som oppgis på nettsidene, får du opp Hussein al-Daoudis navn.

Hos Länsstyrelsen i Dalarna i Sverige har Dagbladet fått innsyn i samtlige transaksjoner inn og ut av bankkontoen til al-Daoudis organisasjon – Scandinavian Foundation For Education – i 2019 og 2020.

Der framgår det flere transaksjoner til nettopp Scandinavian Council For Relations, organisasjonen som var involvert i Muslim World Leagues fredsturné i Skandinavia i 2019. Det er også betaling av flere opphold i Saudi-Arabia.

– Al-Daoudis stiftelse Scandinavian Foundation For Education i Örebro er en av flere stiftelser jeg har undersøkt. Den er interessant, sier seniorforsker Magnus Normark ved Forsvarshögskolan.

SALAFISME

Han forsker på utenlandsk finansiering av salafistiske miljøer i Sverige. Salafismen er en streng, konservativ og «ren» form for islam. De troende skal vende tilbake til «islams opprinnelige budskap». Saudi-Arabias statsreligion, wahhabismen, anses å være en form for salafisme.

– Al-Daoudi har i alle fall hatt personer ansatt som helt åpenbart representerer den salafistiske retningen av islam. De granskninger som er gjort av skolevirksomheten han har, viser at den også er preget av salafisme, sier Normark og utdyper:

– Al-Risalah-stiftelsen som al-Daoudi står bak, ble opprettet for å forme den muslimske befolkningen i Sverige og Skandinavia etter det tradisjonelle synet på religion. Det gjelder fra barn opp til voksne, helt opp til imamutdanning. Den formelle koblingen til Saudi-Arabia ble brutt i 2017. Da gikk de saudiarabiske styremedlemmene ut. Men al-Daoudi hadde da opprettet et annet firma med et av styremedlemmene, som drives fortsatt.

Vi går tilbake til Muslim World Leagues Skandinavia-besøk i 2019.

I sosiale medier framgår det at Hussein al-Daoudi var med i en rekke møter og middager under turneen.

Hussein al-Daoudi har selv dokumentert på Facebook at han hadde et møte med Bondevik på tomannshånd, et møte al-Daoudi i etterkant omtalte som «fruktbart».

– Jeg møtte al-Daoudi i Oslo, men innledet ikke noe samarbeid med ham og var ikke med på denne turneen, skriver Bondevik i en e-post.

Den 25. november 2019 sto al-Daoudi på scenen i Stockholm. MWL bejublet talen hans:

– Hussein al-Daoudi, leder av Scandinavian Council for Relations delte sin takknemlighet for His Excellency Mohammad al-Issa og Muslim World League kaster lys over kritiske spørsmål som samfunnet står overfor, skrev Muslim World League på Twitter etter talen.

Sheikh er i 2019-regnskapene til Dialog For Fred åpen om at de fikk pengestøtte fra MWL – og at de var involvert i fredsturneen i 2019. Sheikh skriver at Dialog for fred har «gjennomført dialogkonferanser i Oslo, Danmark, Sverige og Finland i samarbeid med HE Al-Issa, som vi har bidratt med å gi rådgivning og har mottatt økonomisk støtte som gikk til Stiftelsen Dialog for fred».

– HAN VAR INVITERT

Aamir J. Sheikh bekrefter overfor Dagbladet at Hussein al-Daoudi ble invitert da Dialog for fred og Muslim World League i juni i fjor arrangerte konferanse på Litteraturhuset i Oslo i fjor sommer – statsminister Erna Solberg på talerstolen. – Jeg kan bekrefte at han var invitert, men han ble forhindret til å delta, skriver Sheikh i en e-post.

I Norge har Aamir J. Sheikhs stiftelse, Dialog for fred, vært mellomledd for pengene fra MWL i Saudi-Arabia.

KRITISK: Kjell Magne Bondevik blir intervjuet av Dagbladet i Genève. Der forsvarte han støtten fra Muslim World League. Foto: Lars Eivind Bones

KONFERANSE: Aamir J. Sheikh skriver i en e-post til Dagbladet at han «føler at Dagbladet med mange av sine spørsmål ønsker å skade mitt arbeid for dialog og fred». Bildet er hentet fra al-Daoudis Facebook-side, og viser de to på konferanse i København.

FORBUDT: Et bilde tatt på pressekonferansen der den saudiarabiske organisasjonen al-Haramain ble vedtatt lagt ned etter at amerikanske myndigheter anklaget den for terrorfinansiering. Foto: AP / NTB

MØTTES: Hussein al-Daoudi har selv dokumentert på Facebook at han hadde et møte med Bondevik på tomannshånd, et møte al-Daoudi i etterkant omtalte som «fruktbart». Foto: Privat

MIDTØSTEN-PENGENE

VARSLET: I 2015 anklaget tidligere lærere ved Alsalam-skolen skolens ledelse – ved Hussein al-Daoudi – for overvåkning og diskriminering.
Foto: Tomas Oneborg / SvD / TT

«UANSETT HVA ANDRE SIER VIL VI ALDRI SETTE OSS I EN SITUASJON HVOR VI IKKE KAN SI DET VI VIL.»

KJELL MAGNE BONDEVIK, styreleder Oslosenteret

I 2019 hadde Dialog for fred totale inntekter på 600 000,-. Ifølge regnskapene kom 25 000,- fra velferdsetaten i Oslo kommune. I regnskapet står det at de resterende 575 000,- kom fra noe som heter «European Business & Legal». I det svenske selskapsregisteret finner vi et selskap med det navnet.

Selskapet ble registrert i 2019, og oppgir i årsregnskapet for 2019 at det skal bedrive «konsulenttjenester innen selskapsetablering, bygging av kontaktnett i Midtøsten og Sverige, juridisk og skatterettslig utdanning og rådgivning».

Videre viser Dagbladets dokumentasjon at Stiftelsen dialog for fred fakturerte European Business & Legal Consulting rundt 32 000 euro (omkring 323 000 kroner) i november 2019.

FACEBOOK-VENNELISTA

Kostnadene var knyttet til MWL-leder al-Issas besøk i Norge, Sverige og Finland, viser dokumentasjonen.

Forretningsmannen Mikael Laulaja, som driver European Business & Legal, dukker også opp på Facebook-vennelista til Hussein al-Daoudi.

Laulaja bekrefter overfor Dagbladet at «European Business & Legal» overførte penger til Dialog for fred i 2019.

– Vi hadde en event høsten 2019, så vidt jeg husker. Men jeg må sjekke med de andre før jeg svarer på spørsmålene dine.

– Var dette relatert til Muslim World League?

– Du kan ringe meg i morgen eller i overmorgen. Da kan jeg svare på spørsmålene dine, sier Mikael Laulaja og legger på.

Siden har han ikke tatt telefonen.

MOSKEEN I TROMSØ

Hussein al-Daoudi har vært i medienes søkelys i Norge før.

I 2006 tiltrådte han som styreleder i moskeen Alnor i Tromsø. Kort tid etter fikk den norske moskeen millioninntilskudd fra Saudi-Arabia, gjennom at den saudiarabiske forretningsmannen Sulaiman al-Shiddi kjøpte et flunkende nytt lokale til moskeen i Storgata i Tromsø. I fjor avslørte Dagbladet at Alnor fikk penger fra al-Risalah, Hussein al-Daoudis stiftelse i Sverige, så seint som 2016.

Alnor ønsker ikke å kommentere saken.

Al-Daoudi har ikke besvart Dagbladets henvendelser. Til Nordlys sa han i 2010 at det var uproblematisk å få finansiering fra Saudi-Arabia:

– Det er ingen problemer. Hva skulle det være? Vi er svenske muslimer. I Tromsø er de norske muslimer. Hva er problemet? Hva er problemet?

– At det følger krav om styring og innflytelse i etterkant av gavene, spurte lokalavisa.

– Nei, nei, nei, det er ikke noe sånt. Vi muslimer gir når vi har noe å gi. Det blir vi belønnet for av Allah, svarte al-Daoudi.

Til Sveriges Radio sa al-Daoudi dette om at saudiarabiske myndigheter sponset en moské i Göteborg:

– Vi takker dem.

Norske politikere – fra SV til FrP – har overfor Dagbladet vært kritiske til slik pengestøtte. Frykten er at pengestøtte fra autoritære regimer bringer med seg konservativt religiøst tankesett.

LÆRERNE SLO ALARM

I en årrekke samarbeidet Alnor i Tromsø også med Alsalam-skolen i Örebro, som Hussein al-Daoudi sto bak.

I 2015 anklaget tidligere lærere ved Alsalam-skolen skolens ledelse – ved Hussein al-Daoudi – for overvåkning og diskriminering.

Lærerne varslet om både diskriminering til fordel for arabisk-ættede elever, sensur av pensum i seksualundervisningen og i undervisning om ikke-muslimske høytider, om overvåking av ansattes e-post og avlytting av personalrom.

I 2017 fikk Alsalam-skolen to ganger forelagt 30 forbedringspunkter fra Skolinspektionen – svenske myndigheters tilsynsorgan for skoler, og i 2017 og 2018 ble skolen bøtelagt tre ganger. Siden har skolen endret praksis, ifølge Skolinspektionen, som seinere ikke har uttalt seg kritisk om virksomheten.

Etter avsløringene trakk al-Daoudi seg helt ut av Tromsø-moskeen, som i dag ikke har formelle bindinger til al-Risalah.

DEBATT

KRONIKK: 5000 tegn inkl. mellomrom.
SIDEINNLEGG: 2000 tegn inkl. mellomrom.
Send innlegg til debatt@dagbladet.no

ERIK EGELAND
Debatt- og kronikkansvarlig
erik.egeland@db.no

GRETE FURU
gfu@dagbladet.no

■ MUSLIM WORLD LEAGUE

DEN AL-ISSA JEG KJENNER

Gjennom en serie artikler publisert i Dagbladet har det blitt hevdet at Muslim World League (MWL) er en tilsynelatende forlengelse av Saudi Arabias regjering. Dette er ganske enkelt ikke sant.

■ KRONIKK

MICHAEL MELCHIOR
Sjefsrabbiner

Religion på sitt beste skal bringe menneskeheten lykke, fred og liv. Misbrukt kan den bli en oppskrift på vold og provokasjon. På en viss måte er dette også tilfelle med journalistikk. På sitt beste er den en søyle i vår sivilisasjons fundament verdig Nobelpriser. Misbrukt, er den falsk, manipulativ og destruktiv.

DESSVERRE ER JEG svært bekymret over at det er dette Dagbladet tilsynelatende gjør, med eller uten intensjon, gjennom en serie av artikler om lederen for Muslim World League (MWL), sjeik Mohammad Al-Issa.

Som en rabbiner som gjennom mange år har arbeidet for å fremme religiøs fred og toleranse, har jeg også blitt kjent med Al-Issa. Jeg føler derfor et personlig ansvar for å fremme mitt perspektiv og forklare i korthet hvorfor jeg mener Al-Issa har blitt feilaktig framstilt gjennom denne artikkelserien.

FOR DET FØRSTE har ingen av de mange artiklene publisert i Dagbladet om Al-Issa så mye som antydet hans eksepsjonelle arbeid med å fremme religiøs fred og toleranse. Al-Issa har på kort tid omskapt The Muslim World League til å bli den ledende muslimske forkjemper for toleranse og moderasjon i verden.

Sjeiken var den første og mest prominente muslimske leder, som ikke bare besøkte utryddelsesleiren Auschwitz, men som også gjennom artikler og kronikker i den arabiske presse gjorde det klart at holocaust- fornektelse også er en fornektelse av Islams essens.

Han innledet religiøse fredsinitiativ med kristne og jødiske ledere og andre og påvirket effektivt og uten sidestykke en endring i forholdene mellom land og folkeslag. Han forfattet Makkah-deklarasjonen, som fremmer religiøst mangfold, miljøtiltak, kvinners rettigheter, sosial rettferd og fred og som ble signert av 1200 av de mest prominente muslimske lærde.

HAN HAR TATT initiativet til freds- og humanitære prosjekter som har påvirket livene til titalls millioner mennesker i Afrika og Asia. Flere av disse prosjektene er gjennomført og finansiert i samarbeid med ulike FN-avdelinger og vestlige regjeringer. Ingen av disse har hatt det minste problem med å samarbeide med MWL.

Jeg har hatt privilegiet av å møte og å arbeide for fred og toleranse sammen med noen av de mest betydningsfulle personer i vår generasjon. Personer som har utgjort virkelig en forskjell i vår verden. Jeg kan med hånda på hjertet si at svært få har hatt så stor betydning som Mohammed Al-Issa.

Gjennom en serie artikler publisert i Dagbladet har det blitt hevdet at Muslim World League er en tilsynelatende forlengelse av Saudi Arabias regjering. Dette er ganske enkelt ikke sant.

DA AL-ISSA tok over som generalsekretær i MWL for mer enn fem år siden, ønsket han å sikre organisasjonens fullstendige uavhengighet. Han sørget for at organisasjonens vedtekter slår fast at den ikke kan motta økonomisk støtte fra regjeringer, organisasjoner eller individer. MWL har økonomiske midler, bygninger og investeringsprosjekter som er tilstrekkelig for å drive organisasjonen og alle dens prosjekter. Mange andre retningslinjer sikrer organisasjonens uavhengighet.

Medlemmer i MWL kan ikke engang henvende seg til en Saudi Arabisk tjenesteperson uten å gå gjennom det Saudi Arabiske UD.

EN YTTERLIGERE PÅSTAND framsatt i artiklene om at Al-Issa, ved betaling og til og med bestikkelser, skulle få møte norske ministere, er patetisk. Dette er langt fra sannheten. Al-Issa blir mottatt av statsledere og utenriksministre over hele verden på deres oppfordring.

I ett av tilfellene nevnt i Dagbladet, satt jeg sammen med ham i Oslo. Vi hadde sittet sammen i mange timer i forsøket på å løse en stor trussel i Midtøsten da en i Al-Issas stab kontinuerlig avbrøt med be-

Dagbladet
Besøksadresse: Allerhuset, Karvesvingen 1, 0579 Oslo.
Postadresse: Pb 1184, Sentrum, 0107 Oslo. Sentralbord: **24 00 10 00** Åpent man.–fre. 08.00–16.00
Stengt lør., søn. og helligdager. Redaksjonen direkte: **24 00 13 10** Vaktsjef direkte: **24 00 03 60** Fotodesk direkte: **24 00 09 00**
E-post: **pictures@dagbladet.no** Dagbladet.no direkte: **24 00 00 07** E-post: **nettred@dagbladet.no** Telefax: Dagbladet: **24 00 00 01**
Dagbladet.no: **24 00 01 01** E-post: **sentralbord@dagbladet.no** Tips og digitalfoto: **2400@db.no** Kundeservice: **800 30 100**

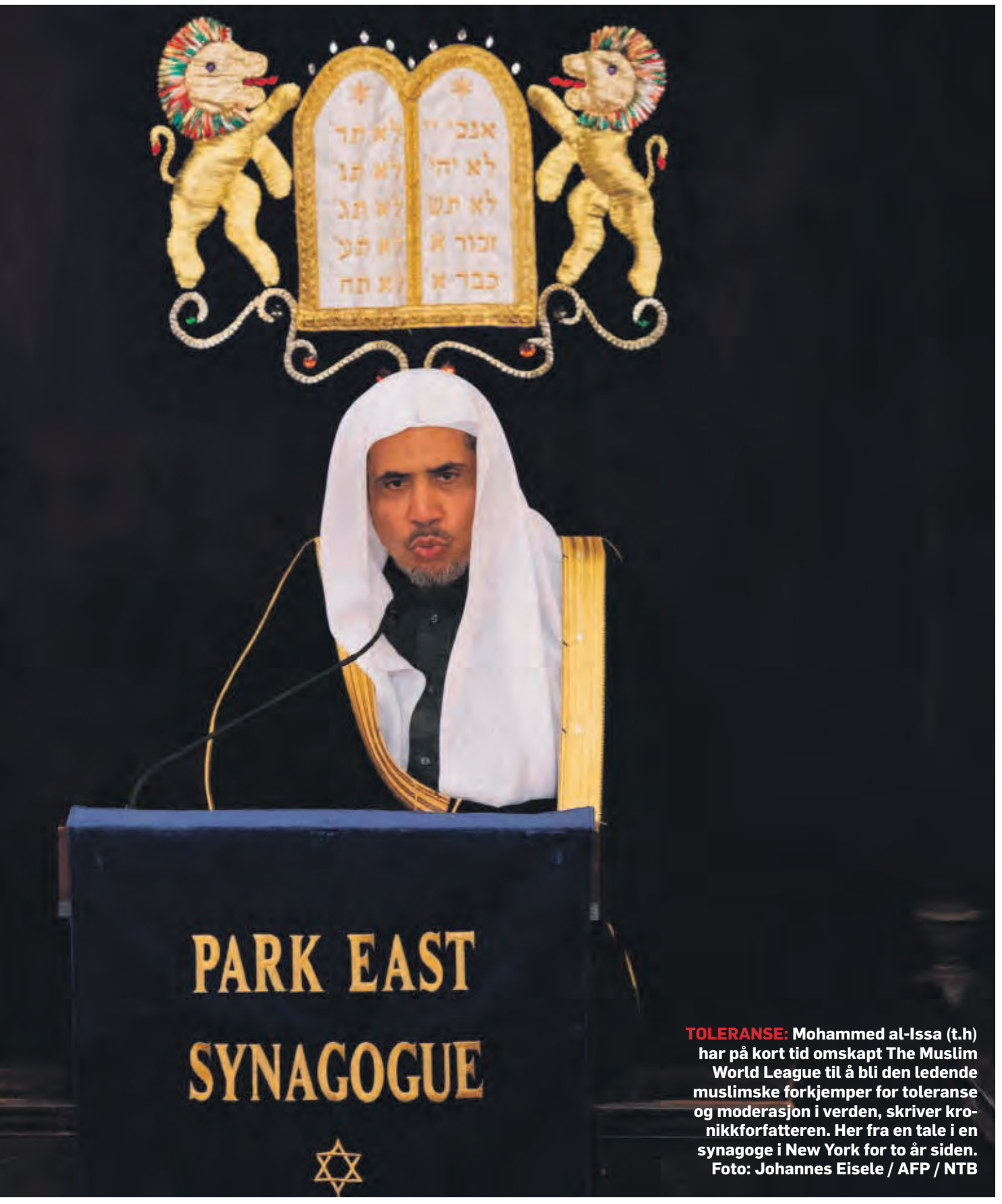

TOLERANSE: Mohammed al-Issa (t.h) har på kort tid omskapt The Muslim World League til å bli den ledende muslimske forkjemper for toleranse og moderasjon i verden, skriver kronikkforfatteren. Her fra en tale i en synagoge i New York for to år siden. Foto: Johannes Eisele / AFP / NTB

skjed fra muslimske samfunn i Norge som ønsket at han skulle tale deres sak i samtale med den relevante norske minister. Al-Issa ønsket ikke på noen måte å avbryte møtet, men følte det var hans plikt å møte den aktuelle minister.

DERSOM NOEN HADDE fortalt ham at Dagbladet ville antyde at han ønsket å betale Kjell Magne Bondevik for å få dette møtet, hadde han oppfattet dette som svært latterlig.

Som leder av flere NGOer i Israel, kan jeg ikke motta, og mottar heller ikke, noe økonomisk støtte fra Al-Issas MWL og jeg har derfor ikke blitt innblandet i Dagbladets skriverier.

Jeg har likevel følt det nødvendig å ta til pennen fordi jeg har følt at Dagbladet kjører en kampanje mot en av de veldig få

«AL-ISSA BLIR MOTTATT AV STATSLEDERE OG UTENRIKSMINISTRE OVER HELE VERDEN PÅ DERES OPPFORDRING»

som virkelig frambringer et paradigmeskifte og et håp om verdighet og fred for millioner av mennesker.

DET ER MULIG dette ikke er viktig for Dagbladet, men det er vesentlig for den store skare av samarbeidspartnere som Al-Issa har rundt om i verden og i Norge, og i all beskjedenhet er dette også viktig for meg.

I ei tid da så mange krefter blåser liv i hatets og den religiøse voldens flammer, kjenner jeg Al-Issa som en som er står trygt på «den rette siden av historien». Min bønn er at Dagbladet også står der.

Michael Melchior er den jødiske lederen tidligere nevnt i Dagbladets artikler. Han har mottatt Brobyggerprisen av 14. august-komiteen sammen med generalsekretæren for Kirkenes Verdensråd og generalsekretæren i Muslim World League.

UNDERINNLEGG

DERFOR PROTESTERTE VI

Dagbladet hadde mandag en reportasje om protester mot bygging av omsorgsboliger i Ullensaker. Vi i Nordbyhagen Velforening har behov for å utdype bakgrunnen for protestene.

OMSORGSBOLIGER

THORLEIF SJØLIE
Styreleder i Nordbyhagen Velforening

Vi i Nordbyhagen Velforening kjenner oss ikke igjen i framstillingen som ble gitt i Dagbladet torsdag 25. oktober og ser derfor behov for å utdype saken. Vi beklager sterkt at det kan oppfattes som at Nordbyhagen Velforening er imot bygging av omsorgsboliger for utviklingshemmede.

BAKGRUNNEN FOR vår reaksjon er at Velforeningen har følt seg forbigått i saken om en omregulering av friområdet. Det var allerede tatt beslutning om omregulering før Velforeningen fikk informasjon av en tredjepart.

Det at området hadde blitt framstilt som nærmest ubenyttet, var noe Velforeningen ble nødt til å imøtekomme og oppklare for kommunen før saken gikk lenger. Velforeningen har deretter samlet inn beboeres syn i saken.

BEBOERE UTTRYKTE bekymring for at omreguleringen ville øke trafikken i området og at økt trafikk kunne øke risikoen for ulykker med barn. Det ville med andre ord bli mindre trygt for barna å ferdes. Det er viktig å legge til at veinettet på området vårt ikke er dimensjonert for trafikken i dag og at økning av denne ville være svært uheldig.

I TILLEGG KOM det tilbakemeldinger på at området var regulert som friområde og at det blant annet ble brukt til turer, skiturer og lekeplass for barna. Dette grøntarealet ville drastisk minke ved en eventuell utbygging. I tillegg kom det tilbakemelding om at friområdet for noen var årsaken til å bo der.

Vi ser at vi kunne formulert oss på en bedre måte for å forhindre den misforståelse som er oppstått, og ønsker å beklage dette på det sterkeste. Det er utbygging generelt på dette området som bekymrer oss.

VI HÅPER OG TROR at kommunen vil finne et egnet sted for boligene i Ullensaker og håper prosessen kommer raskt i gang.

Si din mening på Dagbladet.no
Dagbladet forbeholder seg retten til å distribuere innsendte innlegg på trykk og i elektroniske formater.
Epost: **2400@dagbladet.no.**
Tipstelefon: **24 00 00 00**

PRESSENS FAGLIGE UTVALG

Dagbladet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. **Pressens Faglige Utvalg** (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.
Adr.: Rådhusgt. 17, 3. etg., pb 46 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. **22 40 50 40**.
Faks.: **22 40 50 55**
E-post: **pfu@presse.no**

MIDTØSTEN-PENGENE

«BROBYGGERPRISEN»: Mohammed al-Issa – nå leder for den religiøse organisasjonen Muslim World League, tidligere justisminister i Saudi-Arabia og verdig benevnelsen His Excellency i hjemlandet, kunne mandag kveld motta «Brobyggerprisen» under et arrangement i Operaen i Oslo. Foto: Hans Arne Vedlog

FIKK OMSTRID

MIDTØSTEN-PENGENE

T PRIS

HENTET PÅ FLYSTRIPA: Tyske livvaktbiler og en bil fra den saudiarabiske ambassaden sto klare for å ta ham imot, da Muslim World League-leder Mohammed al-Issa landet i Norge seint torsdag kveld. wFoto: Frank Karlsen

Her lander privatflyet til Muslim World Leagues leder i Norge. Saudi-Arabias ambassade og tyske livvaktbiler sto klare til å ta ham imot. I Oslo ventet Høyre-profilen Aamir J. Sheikh.

GARDERMOEN, NATT TIL FREDAG:

Klokka nærmer seg midnatt. VIP-terminalen på Gardermoen er dekket av tykk tåke. Utenfor hovedinngangen på terminalbygget står en svart Mercedes S-klasse, tilhørende Saudi-Arabias ambassade i Oslo.

Gjennom tåka skjærer først de skarpe frontlysene til to tyskregistrerte, svarte Mercedeser. Bilene har kjørt fra Tyskland til Norge. Nå ruller de rolig ut på flystripa.

Den kraftige motoren til et Bombardier 5000 privatfly bryter stillheten. Flyet lander raskt, og Mercedesene ruller opp i posisjon.

Ut stiger Mohammed al-Issa – nå leder for den religiøse organisasjonen Muslim World League, tidligere justisminister i Saudi-Arabia og verdig benevnelsen His Excellency i hjemlandet. Noen måneder forsinket på grunn av coronapandemien, har Mohammed al-Issa nå ankommet Norge for å motta «Brobyggerprisen».

Millionoverføringene

Prisen deles ut av Høyre-politiker Aamir J. Sheikh og organisasjonen «14. August-komiteen» hvert år. Årets utdeling, som fant sted i Operaen i Bjørvika i Oslo mandag kveld, er omstridt:

Dagbladet har avslørt at Sheikh, hans samarbeidspartner Kjell Magne Bondevik og deres respektive organisasjoner skal ha fått nesten 13 millioner fra Muslim World League – før Sheikhs organisasjon 14. August-komiteen utropte al-Issa til vinner av «Brobyggerprisen», sammen med en kristen og en jødisk leder. Avsløringen utløste kraftig kritikk.

Både Sheikh og MWL-leder al-Issa har tidligere avvist på det sterkeste at noen kan kjøpe seg til Brobyggerprisen.

«The Muslim World League (MWL) avviser enhver antydning om gjentjenester som følge av å ha blitt tildelt en pris som en norsk institusjon står bak,» skrev en MWL-talsmann.

Sheikh på sin side har overfor Dagbladet vært tydelig på at ingen kan «kjøpe seg» til å få «Brobyggerprisen»:

– Ingen kan eller har noen gang «bestilt» prisen. Det har alltid vært verdige prisvinnere, har han skrevet i en e-post.

Aamir J. Sheikh ønsker ikke å kommentere denne saken videre nå:

– Som jeg har sagt til Dagbladet tidligere, vil jeg ikke svare på flere av avisas spørsmål i disse sakene fordi dere er ute etter å skade mitt dialogarbeid, skriver han i en e-post.

MIDTØSTEN-PENGENE

ØNSKET VELKOMMEN: Bondevik introduserte Mohammed al-Issa som en ledende stemme for islam. Foto: Hans Arne Vedlog

«DET ER VIKTIG Å HA RESPEKT FOR ULIKHET, DELE KJÆRLIGHET, HA TOLERANSE FOR HVERANDRE.»

HØYRE-POLITIKER AAMIR J. SHEIKH

Trakk seg om juryleder

I begrunnelsen for hvorfor al-Issa blir tildelt «Brobyggerprisen» heter det at juryen mener al-Issa er en ledende global stemme for moderat islam og en nøkkelperson i å bekjempe ekstremistisk ideologi.

Som Sheikh, vil heller ikke Bondevik gi kommentarer:

– Med den erfaring jeg har med Dagbladets journalister i disse sakene, hvor jeg blir presentert for uetterretteligheter og en forutinntatt agenda, kommer jeg ikke til å svare på flere spørsmål. Flere av dem bygger på feil premisser og er uakseptabelt mistenkeliggjørende.

Proffbokser Cecilia Brækhus, som var juryleder i «Brobyggerprisen», reagerte kraftig på avsløringen: Hun trakk seg etter at Dagbladet tok kontakt.

På Gardermoen er al-Issa snart fraktet ut av flyplassområdet. Køer, bagasjelogistikk og venting eksisterer ikke i VIP-enes verden.

Selv om det ikke er en bil på veien, i det øde flyplassområdet midt på natta, kjører den fremste Mercedesen med nødblinklysene på.

Verken Saudi-Arabias ambassade eller Muslim World Leagues pressetalsmann har besvart Dagbladets henvendelser. Men MWL har tidligere gått hardt ut mot Dagbladets journalistikk i kronikkform.

Hotellet

Vi går snaue tre timer tilbake i tid. Og flytter oss til fasjonable Hotel Continental i Oslo sentrum.

Utenfor hotellet står de tyske sikkerhetsvaktene, og den saudiarabiske ambassadebilen med sjåfør. Der står også Høyre-politiker Aamir J. Sheikh. Og Muslim World Leagues pressekontakt Abdulwahab al-Sheri.

Sheikh samtaler engasjert – delvis med Muslim World Leagues mann, delvis med de langreiste sikkerhetsfolkene og sjåføren fra Saudi-Arabias ambassade.

Sjåførene kjører noen rolige runder rundt kvartalet. Som et skoleeksempel i såkalt «taktisk kjøring», plasserer de bilene smidig tilbake i posisjon.

Etter noen minutter til med venting, forsvinner først bilen fra Saudi-Arabias ambassade, og så de tyske livvaktbilene. I retning et tåkelagt Gardermoen.

I en e-post skriver Sheikh:

– Jeg vil bare gjøre dere oppmerksomme på at møte på Hotel Continental torsdag 18.11 var et miniseminar om kampen mot ekstremisme med cirka 25 deltakere, av dem flere ambassadører, også den saudiarabiske.

Kalt inn

Samtidig som al-Issa omsider kunne komme til Norge for å motta prisen sin, har Aamir J. Sheikh blitt kalt inn til møte med Høyre for å forklare seg for partiet sitt etter Dagbladets avsløringer.

Høyre kalte Sheikh inn på teppet etter Dagbladets avsløringer, men ville lenge ikke si hva som har kommet ut av møtet.

Angående møtet med Høyre var Dagbladet i kontakt med Sheikh på telefon ved 14.15-tida torsdag. Han bekreftet da at han har forklart seg for partiet over Zoom.

– Har du fått noen reaksjoner fra Høyre etter det møtet som du ble innkalt på?

– All kommunikasjon går via meg og Høyre. Jeg vil ikke kommunisere via Dagbladet.

– Hva slags reaksjon har du fått så langt?

– Det må jo Dagbladet vite. Dere vet jo alt. Så det er bare å grave det.

Skaffet Erna-kontakt

Utover millionene fra den Saudi-tilknyttede organisasjonen, har Dagbladet avslørt at:

- Sheikh og Bondevik har skaffet MWLs leder kontakt med tre Høyre-statsråder: Erna Solberg (to ganger), Bent Høie og Tina Bru, samt Kjell Ingolf Ropstad.
- Aamir J. Sheikh skal ha vært på flere luksusturer til landet, og blant annet blitt tatt om bord i et saudiarabisk militærfly.
- Sheikh ga «Brobyggerprisen» til MWLs leder etter at MWL betalte flere millioner kroner til Sheikh og hans Stiftelsen dialog for fred. Cecilia Brækhus, som var juryleder i Brobyggerprisen, reagerte sterkt på opplysningene og trakk seg umiddelbart fra vervet.
- Sheikh har hatt tett kontakt over flere år med Saudi-Arabias ambassade i Oslo, og startet virksomheten «Nordic Delight» sammen med kona og sjåføren til den saudiarabiske diplomaten Majid Alharazi.
- Det har også foreligget et ønske i det saudiarabiske diplomatiet at daværende statsminister Erna Solberg skulle plasseres ved siden av Majid Alharazi ved middager, møter og liknende. Ved en MWL-sponset konferanse i Oslo i fjor satt nettopp Solberg og Alharazi ved siden av hverandre.

DELTE KAKA: De tre prisvinnerne, representanter for hver sin religion, delte kake. Fra venstre: Kjell Magne Bondevik, Dr Ioan Sauca fra Kirkenes Verdensråd, MWL-leder Mohammed al-Issa, rabbi Michael Melchior og høyrepolitiker Aamir J. Sheikh. Foto: Hans Arne Vedlog

SAMMEN: Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh. Foto: Hans Arne Vedlog

PÅ OPERAEN: Høyrepolitiker Aamir J. Sheikh ønsket den fungerende lederen for Kirkenes Verdensråd, Dr Ioan Sauca, velkommen til prisutdelingen. Foto: Hans Arne Vedlog

Delte ut prisen

Operaen, mandag kveld: Høye hæler klikker mot hvit, blankpolert marmor. Sheikhs 14. August-komiteen har leid foajeen i selveste Operaen til Brobryggerprisutdelingen, som komiteen har delt ut årlig siden 2003.

Runde bord er dekket med sirlige oppsatte blomster. Et kor på 25 sangere fra et katolsk universitet er fløyet inn fra Milano. Den britiske artisten Ben Adams fra A1 fra boybandet A1 skal runde av kvelden for de inviterte gjestene.

I døra står Høyre-politiker Aamir J. Sheikh og ønsker velkommen. Han ønsker ikke å snakke om kritikken mot prisen. Men håper Dagbladet skriver om «det vi faktisk gjør».

– Det er viktig å ha respekt for ulikhet, dele kjærlighet, ha toleranse for hverandre, sier Sheikh.

To av prisvinnerne, den jødiske rabbien Michael Melchior og den fungerende lederen for Kirkenes Verdensråd, Dr. Ioan Sauca, er kommet. Så kjører en svart Mercedes opp foran operaen, ut av den stiger MWL-leder al-Issa. Prisutdelingen kan starte. Alle reiser seg opp mens «Ja, vi elsker» spilles over høyttalerne.

– Dear friends of peace, begynner Sheikh.

Han forteller at akkurat som Martin Luther King, har han en drøm. Om at alle er der for hverandre, uavhengig av hva man tror på. En drøm om respekt, dialog og toleranse. Hvor man står sammen og bygger broer. Kjemper mot islamhat og religiøse konflikter.

Sheikh gir ordet til Norges tidligere statsminister, Kjell Magne Bondevik, som leder programmet. Bondevik sier det er en stor ære. Han snakker om religion som en kilde til fred, men at det også kan føre til krig. Og derfor er interreligiøs dialog så viktig.

Både doktor Sauca og rabbi Michael Melchior holder taler og mottar prisen. Fra WHOs generalsekretær Tedros Adhanom Ghebreyesus kommer en Twitter-melding der han gratulerer vinnerne. Selv fikk han Brobyggerprisen i fjor.

Til sist mottar MWL-leder al-Issa prisen. Bondevik introduserer ham som en «ledende global stemme for moderat islam.» Al-Issa holder tale på arabisk. Han sier blant annet at religiøs, politisk og kulturell bevissthet skal hjelpe oss å krysse broer. Slik kan vi finne trygghet, fred, harmoni og kjærlighet, ifølge oversettelsen.

Kritiske til dekningen

Både Bondevik og Sheikh har overfor Dagbladet vært klare på at MWL har opplyst til dem at det er en uavhengig organisasjon. En rekke av verdens ledende eksperter på området har vært tydelige på at organisasjonen sterkt tilknyttet det saudiarabiske regimet, og at den inngår i regimets hvitvasking av eget rykte.

Kjell Magne Bondevik skriver i en e-post til Dagbladet:

– Jeg kan for øvrig opplyse følgende: Muslim World League, som er en seriøs internasjonal organisasjon, støtter økonomisk flere andre anerkjente internasjonale organisasjoner og institusjoner. Så de bidrar vel til «hvitvasking» av regimet i Saudi-Arabia de også da, skal vi tro Dagbladet …

Aamir Sheikh har i en tidligere e-post skrevet:

– Norges myndigheter har dialog med Saudi-Arabia, som vi er positive til. Vi mener at isolasjon og boikott ikke er den rette veien å gå. Det er viktig å bruke disse anledninger til å ta opp viktige temaer for å finne gode løsninger på konflikter og vanskelige forhold. Vi har derfor et åpent forhold til Saudi-Arabia, slik vi har med andre land og aktører. Formålet med kontakt er også å sette kritikkverdige forhold på dagsordenen og bidra til dialog, toleranse, forsoning og fred sammen.

MWL-leder Mohammad al-Issa forklarte sammenhengen slik i møte med Dagbladet i august:

– MWL er en internasjonal organisasjon, som for eksempel Den arabiske liga eller FN. I begynnelsen ble MWL finansiert av flere islamske land, ikke bare Saudi-Arabia. Men ikke etter at jeg tok over som generalsekretær for fem år siden.

Al-Issa har fortalt at MWL er en uavhengig organisasjon, som ikke engasjerer seg i politikk, og som samarbeider med rundt 100 organisasjoner i flere land.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no
CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@dagbladet.no
FRANK KARLSEN (FOTO)
fka@db.no
HANS ARNE VEDLOG (FOTO)
hav@db.no

MIDTØSTEN-PENGENE

– TROR KNAPT DI

Stortingspolitikere krever at Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh forklarer seg

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh må forklare seg om sin nærkontakt med autoritære regimer, mener stortingspolitiker Åsmund Aukrust (Ap).

CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@dagbladet.no
TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no
SIRI GEDDE-DAHL
sgd@dagbladet.no

TROR KNAPT DET HAN LESER: – Ingen bør kunne kjøpe seg ærespris og møte med Norges statsminister, sånn som det framstår i denne saken, sier Åsmund Aukrust (Ap). Foto: Vidar Ruud / NTB

KRITISK: Stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde (Frp) mener Utenriksdepartementet bør ha en mening om det kan er privat utenrikspolitikk fra Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh sin side. Foto: Terje Pedersen / NTB

BER DEM FORKLARE: Tidligere statsminister Kjell Mange Bondevik (KrF) Saudi Arabia. Nå krever stortingspolitikere at de to forklarer seg om sin

Dagbladet avslørte torsdag at Høyre-politiker Aamir J. Sheikh ifølge en e-post ba det autoritære regimet Bahrain om 704 000 kroner, med Bondevik i kopi.

En måned seinere overrakte Bondevik og Sheikh en «ærespris» til representanter for Bahrains statsminister.

Både Åsmund Aukrust (Ap) og Christian Tybring-Gjedde (Frp), som begge sitter i Stortingets Utenriks- og forsvarskomité, reagerer kraftig på avsløringen:

– Kjell Magne Bondevik er en så erfaren politiker at han må vite hva det betyr når han som tidligere statsminister pleier så nær kontakt med autoritære regimer, sier Aukrust, som leder Arbeiderpartiets utenriksfraksjon.

Prisoverrekkelsen skjedde på et arrangement i Norge, der daværende statsminister Erna Solberg var til stede, fordi hun skulle dele ut en annen pris.

– Tror det knapt

Bahrains statsminister fikk æresprisen «for hans innsats for å fremme regional og global fred, sikkerhet, toleranse og harmoni», ifølge Sheikhs organisasjon 14. August-komiteen, som sto bak prisen.

– Bahrain er autoritært regime med massive brudd på menneskerettighetene. Her framstår det som de har fått tilbud om å kjøpe seg en pris «for fred, sikkerhet, toleranse og harmoni». Det er knapt så man tror det man leser, sier Aukrust.

Han viser til at Dagbladet har hatt en rekke avsløringer om «nære økonomiske forbindelser mellom Oslosenteret, 14. August-komiteen og autoritære land, som har kjøpt seg møter i Norge.»

– Jeg reagerer på de mange avsløringene fra Dagbladet. Ingen bør kunne kjøpe seg ærespris og møte med Norges statsminister, sånn som det framstår i denne saken, sier Aukrust.

Kjell Magne Bondevik har følgende kommentar:

– Jeg er meg bevisst hvilken rolle jeg har når jeg snakker med politikere fra andre land. Jeg setter meg inn i Norges relasjoner og politikk overfor de landene jeg besøker, og sier aldri noe i strid med dette.

Aamir J. Sheikh svarer at han aldri har hatt en skjult agenda for sitt freds- og forsoningsarbeid:

– Det er ingen som kan «kjøpe» seg til en pris som 14. August-komiteen deler ut. Det er mot våre prinsipper. La meg nok en gang understreke at det er ingen som har betalt for å få møte norske politikere. Jeg har hele veien vært åpen om mine relasjoner til ulike organisasjoner og land, skriver Sheikh, og legger til:

– Dette har jeg gjort gjennom media som alltid har vært invitert til alle våre arrangementer. I tillegg har jeg selv delt informasjon hele veien om fredsarbeidet offentlig på min facebookside, stiftelsens og komiteens hjemmeside, hvor Dagbladet for øvrig har forsynt seg med private bilder (uten min/vår tillate) i nesten alle artiklene Dagbladet har publisert under overskriften «Dagbladet avslører». Sannheten er at det er informasjon jeg selv har delt omverdenen.

ET MAN LESER

og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh (foran) sammen med gjester fra Midt-Østen i forbindelse med et seminar i juni 2020, der World Muslim League innledet på video fra nærkontakt med totalitære regimer. Foto: Hans Arne Vedlog

– Privat utenrikspolitikk

Både Bondevik og Sheik sto bak invitasjonen til representantene fra Bahrain. De to norske politikerne hadde også vært to ganger på besøk i Bahrain, hos statsministeren og kronprinsen, i året før utdelingen.

Tidligere har Dagbladet avslørt hvordan Sheikhs stiftelse, Bondevik og Oslosenteret har mottatt millionhonorar fra den Saudi-baserte organisasjonen Muslim World League, via Sheikhs stiftelse.

Det norske Utenriksdepartementet legger til grunn at Muslim World League har «tette bånd» til Saudi-Arabia. Bondevik, Sheikh og Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa sier at organisasjonen er uavhengig av regimet.

Stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde (Frp) mener Sheikh og Bondevik driver en form for privat utenrikspolitikk, som kan være skadelig.

Derfor mener han at Utenriksdepartementet (UD) bør engasjere seg i det som kommer fram i Dagbladet.

– Det er UD som har ansvar for utenrikspolitikken vår, det er ikke Bondevik og Sheikh som skal stå for den, sier Tybring-Gjedde.

Tybring-Gjedde sier til Dagbladet at Bondevik og hans organisasjon Oslosenteret har hatt «kontakter mot mange som norske myndigheter ikke nødvendigvis har det næreste forhold til.»

– Bondevik snakker om fred og forsoning, men det er vanskelig å dokumentere. Hvor er freden og forsoningen, og hvilke konsekvenser har det for norsk utenrikspolitikk? For han driver jo med norsk utenrikspolitikk, og det er utenriksdepartementet og regjeringen som skal drive med det, sier Tybring-Gjedde.

– Ingen bindinger

Frp-politikeren mener at Bondevik som tidligere statsminister har et spesielt ansvar for hvilke saker han fronter eller hvem han har kontakt med. Det ansvaret mener Bondevik at han tar:

– Jeg driver ikke med «privatpraktiserende utenrikspolitikk.»

MIDTØSTEN-PENGENE

«DET ER UD SOM HAR ANSVAR FOR UTENRIKSPOLITIKKEN VÅR, DET ER IKKE BONDEVIK OG SHEIKH SOM SKAL STÅ FOR DEN.»

CHRISTIAN TYBRING-GJEDDE, stortingsrepresentant (Frp)

GA ÆRESPRIS: Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) holdt tale og overrakte æresprisen i august 2019. Daværende statsminister Erna Solberg skulle dele ut en annen pris. Hun satt mellom de to representantene fra Bahrain. Foto: Stiftelsen dialog for fred

Jeg har selv vært utenriksminister og vet godt at utenrikspolitikken forvaltes av UD innenfor de rammer de folkevalgte i Stortinget trekker opp. Jeg prøver ikke å influere på eller forandre på dette. Men jeg vet også at tidligere politikere og andre uavhengige står friere til å ha ulike kontakter, og at dette i noen tilfeller kan være nyttig, skriver Bondevik.

Han legger til at Oslosenteret ikke mottar driftsstøtte fra, og har ingen politisk binding til, andre lands regimer.

Sheikh svarer at han ikke driver med utenrikspolitikk:

– Jeg leder en stiftelse og komité som har som formål å jobbe for fred, forsoning og brubygging mellom mennesker, kulturer, religioner og ikke minst land som er i konflikt. Vi har siden 2005 stilt opp for mennesker og land som har vært i ulike kriser.

Sheikh skriver at organisasjonene har drevet «støttearbeid i samarbeid med norske hjelpeorganisasjoner for redde liv og helse til mennesker i nød, samt arbeid for forsoning og fred.»

– Dette gjelder blant annet Pakistan, India, Syria, Midtøsten og Kashmir. I motsetning til andre som bare er opptatt av å kritisere, har vi også gjennom dialog forsøkt å bidra med å fokusere på blant annet menneskerettigheter.

Ber om en forklaring

Verken Kjell Magne Bondevik eller Aamir J. Sheikh har svart på spørsmål om deres kontakt med regimet i Bahrain.

Bondevik har skrevet at han ikke vil svare på nye spørsmål, fordi han mener Dagbladet har en forutinntatt agenda og at flere av spørsmålene «bygger på feil premisser og er uakseptabelt mistenkeliggjørende.» Sheikh har skrevet at Dagbladet «bare er ute etter å skade mitt arbeid og omdømme».

Arbeiderparti-politiker Aukrust mener Bondevik og Sheikh bør forklare seg:

– Her må vi forvente at de svarer for seg. Det er utrolig å se at Høyre-politiker Sheikh og en tidligere statsminister avviser å svare på spørsmål i denne saken. Vi trenger åpenhet og at de forklarer om hva slags forbindelser de har til disse regimene, både politisk og økonomisk, understreker Åsmund Aukrust.

Høyres Ine Marie Eriksen Søreide, som leder utenriks- og forsvarskomiteen, ønsker ikke å kommentere saken.

Spørsmål til utenriksministeren

Frp-politiker Tybring-Gjedde sendte torsdag et spørsmål til utenriksministeren om hvor mye støtte som hadde blitt bevilget til Oslosenteret siden opprettelsen, og til hvilke formål.

– Vi skal komme til bunns i hvordan de finansieres og hva de driver med, og hvem som kontrollerer det de driver med, sier Tybring-Gjedde.

Begrunnelsen for spørsmålet er det som kommer fram i Dagbladets artikler.

Sheikh og Bondevik har ikke svart på spørsmål om hvorvidt de eller organisasjonene deres har mottatt penger fra Bahrain.

Oslosenterets direktør Karolina Olofsson, som tiltrådte i år, svarer følgende på spørsmål om senteret har mottatt penger fra Bahrain.

– Nei, vi har ikke fått statsstøtte til våre operasjoner, inklusive fra Bahrain.

På spørsmål om hvor mye statlig støtte Oslosenteret har fått siden starten i 2006, svarer hun:

– Akkurat som andre utviklingsorienterte organisasjoner mottar vi midler til programmer fra ulike bistandsorganer som NORAD. Gjennom åra har vi fått støtte fra Norge, Belgia, Sverige og Danmark.

– Like uforklarlig

Norsk PEN var en av ni organisasjoner som protesterte i 2019, da Bahrain ble tildelt «ærespris» med statsminister Solberg til stede. Styreleder Kjersti Løken Stavrum viser til at Norsk PEN var utvetydig den gangen, og sier nå:

– Norsk PEN og en rekke andre organisasjoner reagerte sterkt på tildelingen av prisen i 2019. Den er like uforklarlig i dag. Lite, om noe, har utviklet seg til det bedre i Bahrain siden den gang når det kommer til menneskerettigheter, sier Kjersti Løken Stavrum.

HANSENs ONSDAGSKRYSS SIDE 44

MATEN SOM SENKER KOLESTEROLET

SIDE 24, 25 OG 26

Foto: Shutterstock/NTB

Dagbladet

Onsdag 6. oktober 2021 Nr. 227. Uke 40. 153. årgang. Løssalg kr 40,00

MIDTØSTEN-PENGENE

Kjell Magne Bondevik

DAGBLADET AVSLØRER

SIDE 12, 13, 14, 15 OG 16

NYE DETALJER OM HEMMELIG MILLION-AVTALE

Aamir Javed Sheikh

Foto: Ole Berg-Rusten / NTB

SIDE 19

Nytt hytte-håp for Bettan

Foto: Nina Hansen

NYE RÅD:

Disse vil få TREDJE VAKSINE-DOSE

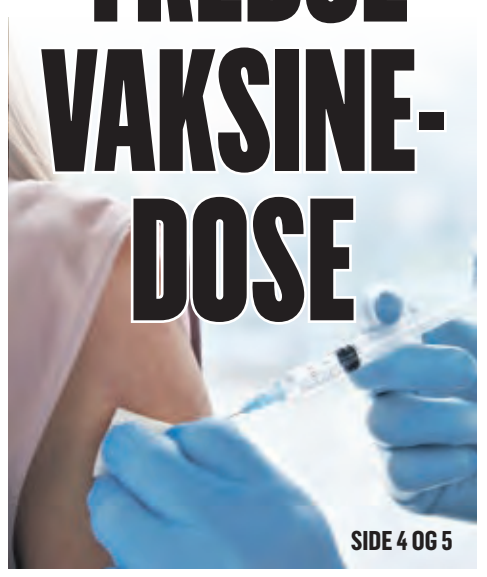

SIDE 4 OG 5

Foto: Shutterstock/NTB

7 022070 000110

FREDSPRIS-NOMINERT

FIKK PRIS: Den nigerianske pastoren Father Edeh (nr. 2 fra venstre) skjærer bløtkake sammen med tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik under seremonien Noen måneder seinere ba Sheikh en stortingsrepresentant om å nominere pastoren til Nobels fredspris. Foto: Stiftelsen dialog for fred

BLE NOBELPRIS-NOMINERT E

PENGEGAV

FREDSPRIS-NOMINERT

der pastoren ble tildelt Brobyggerprisen – en pris Høyre-politiker Aamir J. Sheikh (t.v.) står bak.

TTER
/E

Kjell Magne Bondeviks organisasjon Oslosenteret fikk 600 000 kroner fra stiftelsen til en rik katolsk pastor fra Nigeria. Et halvt år seinere ba Bondeviks samarbeidspartner Aamir J. Sheikh en stortingsrepresentant om å nominere pastoren til Nobels fredspris. – Ingen sammenheng, sier Sheikh.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@db.no
CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@db.no

Det var i juli 2015 at pastor Emmanuel Edeh, en av Nigerias mest kjente religiøse ledere, kom på besøk til Norge. Høyre-politiker Aamir J. Sheikh og tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik var vertskap.

Dagbladet kan i dag avsløre:

At organisasjonen Oslosenteret – der Bondevik er styreleder – sommeren 2015 fikk 600 000 kroner av stiftelsen til pastor Edeh i Nigeria.

At Aamir Sheikh, Bondeviks samarbeidspartner, et halvt år seinere ba en partifelle i Høyre om å nominere pastor Edeh til Nobels fredspris.

Høyre-politikeren Kristin Ørmen Johnsen bekrefter overfor Dagbladet i dag at hun nominerte Edeh til fredsprisen etter et møte med Sheikh og Edehs rådgiver. Selv om hun ikke visste hvem Edeh var før det møtet.

– At Oslosenteret har mottatt penger stiller saken i et annet lys enn det jeg ble presentert for den gangen, sier Kristin Ørmen Johnsen.

– KAN IKKE «KJØPE» PRISEN

Dagbladet har sendt Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh en rekke spørsmål til denne saken. Bondevik skriver følgende i sitt svar til Dagbladet:

– Min erfaring med Dagbladets journalister er at jeg får en rekke mistenkeliggjørende spørsmål ut fra en forutinntatt agenda. Slik også i denne saken, skriver Bondevik.

– Derfor kommer jeg ikke til å svare på alle de nye spørsmålene, men bare gi følgende kommentar. Jeg besøkte Madonna-stiftelsens senter og arbeid i Nigeria i juni 2015 og ble imponert over hva de gjør for mange fattige med barnehager, skoler, jobbskaping og beskyttelse av jenter som hadde vært kidnappet av Boko Haram, skriver Bondevik.

– Når Aamir Sheikh i et møte med stortingsrepresentant Ørmen Johnsen skal ha sagt «at Bondevik går god for» Fader Edeh, kan det ha vært på denne bakgrunn. Jeg var da ikke kjent med de anklagene som nå er kommet fram. Fader Edeh så positivt på Oslosenterets arbeid, og ville støtte dette. Madonna-stiftelsens bidrag til Oslosenteret var basert på senterets demokratistøtte-arbeid og hadde ingenting å gjøre med fredsprisnominasjoner. Det er et prinsipp at det ikke er noen politisk binding til noe av den økonomiske støtten Oslosenteret mottar.

Han opplyser:

– Fader Edeh var første gang nominert til Nobels fredspris et tidligere år av en annen enn den stortingsrepresentanten Dagbladet omtaler. Dette var jeg ikke kjent med da og jeg kjente heller ikke Fader Edeh på det tidspunkt. Han ble så nominert igjen i 2016, slik Dagbladet omtaler.

Bondevik understreker:

– Nobelkomiteen er helt uavhengig, og det vil være å trekke dens integritet i tvil hvis noen tror at de kan «kjøpe» seg til prisen.

Aamir J. Sheikh skriver i en e-post at Dagbladet har hatt «en bestemt agenda for å skade mitt dialog-arbeid og omdømme».

– Derfor vil jeg ikke svare på alle spørsmålene. Men jeg vil bare si følgende: Under mitt besøk på Madonna-stiftelsens senter i Nigeria så jeg med egne øyne at de drev et svært positivt arbeid for mange barn og unge i fattigdom og nød, skriver Sheikh.

– Det er riktig at jeg på denne bakgrunn tok kontakt med stortingsrepresentant Kristin Ørmen Johnsen og anbefalte at hun nominerte Fader Edeh til Nobelprisen. Jeg kjenner til at Ørmen Johnsen gjorde andre undersøkelser og konsultasjoner. Alle stortingsrepresentanter står fritt til å foreta sin selvstendige vurdering. Fader Edeh var for øvrig nominert til Nobels fredspris før stortingsrepresentant Ørmen Johnsen, som jeg var i kontakt med, gjorde det.

Som Bondevik presiserer også Sheikh:

– Ingen kan «kjøpe seg» til en nominasjon eller en pris. Dette hadde ingenting å gjøre med Madonna-stiftelsens støtte til Oslosenteret.

Verken pastor Edeh eller hans sekretær Martin Anagboso har svart på Dagbladets henvendelser.

Vi går tilbake til juni 2015. Da besøkte Sheikh og Bondevik pastor Edeh i Nigeria.

«BROBYGGERPRISEN»

«Free Our Chibok Girls», sto det på plakaten.

Som en rekke andre verdensledere og kjendiser lot Bondevik og Sheikh seg avbilde med en oppfordring til terrorgruppa Boko Haram om å

FREDSPRIS-NOMINERT

løslate de 276 bortførte skolejentene fra Chibok i Nigeria

Den grufulle saken var høyt på dagsordenen også i Norge. Ifølge nettsidene til Aamir Sheikhs stiftelse ble han og Bondevik brifet om pastor Edehs kampanje om å få frigitt jentene – og pastorens arbeid mot terror.

Til tross for massiv internasjonal mobilisering, militæroperasjoner, fangeutveksling og diplomati på toppnivå, er omkring 150 av jentene fortsatt savnet, ifølge BBC.

I juli 2015 gjengjeldte pastor Edeh besøket. Sheikh og Bondevik hadde lagt opp et omfattende program for ham i Norge. På Father Edehs hjemmesider går det fram at pastoren holdt foredrag på Litteraturhuset og ble vist rundt i Oslo og Drammen.

Den 14. august 2015 fikk Father Edeh «Brobyggerprisen» – en pris som hvert år deles ut av organisasjonen 14. August-komiteen, som Aamir J. Sheikh står bak.

Father Edeh satt på bord med daværende fylkesmann, tidligere Krf-leder og statsråd, Valgerd Svarstad Haugland og eksstatsminister Bondevik selv da de feiret prisen.

Pastorens rådgiver, Martin Anagboso, kom på nok et besøk til Norge. I november 2015 satt han et par plasser bortenfor kronprinsparet og NRK-topp Charlo Halvorsen under en støttekonsert for syriske flyktninger, viser bilder publisert av Aamir J. Sheikhs stiftelse.

Samme sommer som pastor Edeh besøkte Norge, og Bondevik og Sheikh besøkte Nigeria, ble det undertegnet en til nå ukjent avtale.

PENGEOVERFØRINGEN

Dagbladet har tilgang til et dokument datert 28. juli 2015. Det er underskrevet av daværende leder for Oslosenteret, organisasjonen som Bondevik etablerte. Den daglige lederen i 2015 er i dag død.

I dokumentet bekrefter daglig leder at Oslosenteret skal motta 72 000 dollar fra pastor Edehs organisasjon MICPA.

Han referer til en intensjonsavtale inngått 7. juni 2015.

«Oslosenteret for Fred og Menneskerettigheter bekrefter herved at det tar imot en donasjon på 72 000 dollar fra stiftelsen MICPA, relatert til ovennevnte intensjonsavtale.»

Daglig leder ba om at beløpet overføres til en DNB-konto, «som står i navnet Oslosenteret for Fred og Menneskerettigheter».

Dokumentet ble skrevet etter at Bondevik og Sheikh hadde besøkt den nigerianske stiftelsen MICPA i Nigeria – som blant annet driver nødhjelpsarbeid, ifølge deres nettsider.

Sheikh har bekreftet, som gjengitt over, at han mente Father Edeh var verdig en Nobelnominasjon etter dette besøket.

Men verken Bondevik eller Sheikh har etter reglene adgang til å nominere noen til Nobels fredspris.

Det ba Sheikh en stortingspolitiker om å gjøre.

MØTET PÅ STORTINGET

– Jeg ble introdusert for Emmanuel Edeh av Aamir Sheikh og Edehs rådgiver, Martin Angaboso, sier Kristin Ørmen Johnsen (H) til Dagbladet.

Hun er partifelle med Aamir J. Sheikh i Høyre, og hadde fra 2001 til 2004 vært statssekretær i Kommunal- og regionaldepartementet i Kjell Magne Bondeviks andre regjering. Fra 2013 og fram til i år, satt hun på Stortinget for Buskerud.

Nå bekrefter Ørmen Johnsen at hun nominerte den nigerianske pastoren Father Edeh til Nobels fredspris etter et kort møte med Aamir J. Sheikh og Martin Anagboso – pastorens rådgiver – på Stortinget.

I det møtet fortalte Sheikh og Anagboso henne om pastor Edehs arbeid, og spurte om hun ville nominere pastoren til Nobels fredspris. Sheikh postet et bilde fra møtet på Facebook i februar 2016, viser Dagbladets gjennomgang av Sheikhs Facebook-side.

– Jeg møtte dem i Vandrehallen på Stortinget, så satte vi oss inn på et møterom. Der ble jeg presentert for arbeidet han gjorde, særlig rettet mot fattige, helseproblemer og kvinners rettigheter.

Den 7. januar 2016 skrev Sheikh en e-post til Kristin Ørmen Johnsen. Dagbladet har tilgang til e-posten, der Sheikh skriver:

«Jeg har snakket med Kjell Magne Bondevik og informerte ham om at du kommer til å foreslå Father Edeh som kandidat til Nobels fredspris 2016, noe han ble veldig glad for å høre».

– Hadde du hørt om Father Edeh før dette møtet?

– Nei, det kan jeg ikke huske at jeg hadde, svarer Ørmen Johnsen, og legger til:

PÅ KONSERT: Rådgiveren til den nigerianske pastoren Father Edeh sitter med rødt slips, tre plasser til høyre for kronprinsesse Mette-Marit. Foto: Dialog for fred

«AT OSLOSENTERET HAR MOTTATT PENGER, STILLER SAKEN I ET ANNET LYS ENN DET JEG BLE PRESENTERT FOR DEN GANGEN.»

KRISTIN ØRMEN JOHNSEN, Høyre-politiker

– Det gjorde et godt inntrykk – det møtet, og den dokumentasjonen jeg fikk. Jeg mener jeg fikk informasjon om at også Bondevik støttet nominasjon, det gir jo også en viss tyngde. Så må jo dette kvalitetssikres, jeg gjorde et søk på Edehs arbeide.

– Hva skjedde på møtet?

KJENTE IKKE TIL: Kristin Ørmen Johnsen hadde ikke hørt om Father Edeh før hun ble spurt om å nominere ham til Nobels fredspris. Foto: Hans Arne Vedlog

– Jeg fikk en orientering om det arbeidet Edeh gjorde, særlig rettet mot forsoning, utdanning og hjelp til fattige, kvinner og flyktninger.

FØLER SEG BRUKT

– Hva tenker du om at Oslosenteret har fått 600 000 kroner fra Edehs organisasjon?

– At Oslosenteret har mottatt penger, stiller saken i et annet lys enn det jeg ble presentert for den gangen.

– Føler du deg brukt, spør Dagbladet.

– Ja … på en måte, kanskje, svarer Kristin Ørmen Johnsen.

Ørmen Johnsen fortsetter:

– Det er ikke sånn man skal gå fram, tenker jeg. For det første må man legge alle fakta på bordet. Jeg snakket ikke selv med Bondevik selv den gangen, men mener jeg ble presentert for at Oslosenteret gikk god for personen. For meg var det en kvalitetssikring. Men at senteret da skal ha mottatt midler fra organisasjonen til den personen man nominerer, er uryddig, og det var ukjent for meg. Som stortingsrepresentant er du var for hva du setter navnet ditt på. Jeg ville jo ikke gjort det da.

Ifølge Nobelstiftelsens statutter regnes en nominasjon til Nobels fredspris bare som gyldig om den kommer fra en person som oppfyller visse kriterier. Å sitte i et lands nasjonalforsamling – som Stortinget – er ett slikt kriterium.

FREDSPRIS-NOMINERT

«VÅRT ARBEID HAR INGENTING Å GJØRE MED FREDSPRISEN, MEN VI ER NATURLIGVIS GLADE FOR AT MENNESKER SOM ARBEIDER FOR FRED ANERKJENNES FOR DERES BIDRAG OG OFRE.»

KAROLINA OLOFSSON, daglig leder i Oslosenteret

HØYTIDELIG: Father Edeh satt ved bord med daværende fylkesmann, tidligere Krf-leder og statsråd, Valgerd Svarstad Haugland og eks-statsminister Bondevik da de feiret Brobyggerprisen. Dagbladet har søkt Haugland for en kommentar, men ikke fått kontakt. Foto: Stiftelsen dialog for fred

Karolina Olofsson, daglig leder i Oslosenteret, skriver i en e-post at Oslosenteret ikke har noen innflytelse over Nobels fredspris eller nomineringsprosessen.

– Dette var før min tid, men det er ikke noe jeg kan se at tidligere direktører har støttet. Vårt arbeid har ingenting å gjøre med fredsprisen, men vi er naturligvis glade for at mennesker som arbeider for fred anerkjennes for deres bidrag og ofre.

Hun legger til:

– Jeg vil legge til at jeg tar disse anklagene på alvor, og holder på å undersøke dem.

FIRE STORTINGSREPRESENTANTER

E-poster Dagbladet har tilgang til, viser at Sheikh i januar 2016 kontaktet fire stortingspolitikere med samme forespørsel:

Å nominere Father Edeh til Nobels fredspris.

Blant dem var Hans Olav Syversen (KrF) og Sylvi Graham (KrF). På telefon sier de begge at de ikke husker henvendelsen fra Aamir J. Sheikh. Dagbladet har ikke fått tak i de øvrige to stortingsrepresentantene.

Dagbladet har tidligere avslørt to saker der aktører har fått priser av Sheikhs organisasjon, etter at de har betalt, eller blitt bedt om, penger.

Det ifølge dokumenter Dagbladet sitter på.

I august 2019 ble den autoritære staten Bahrains statsminister tildelt en ærespris. Under forberedelsene til utdelingen av prisen sendte Sheikh en e-post til regimet i Bahrain – med Bondevik i kopi – der han ba om 704 000 kroner fra Bahrain til arrangementet.

– INGEN INNFLYTELSE: Karolina Olofsson, daglig leder i Oslosenteret, skriver i en e-post at Oslosenteret ikke har noen innflytelse over Nobels fredspris eller nomineringsprosessen. Foto: Oslosenteret.

22. november i år ble Muslim World Leagues leder Mohammad al-Issa tildelt «Brobyggerprisen».

Hans organisasjon har de to siste åra, før tildelingen av prisen, betalt 12,8 millioner til Sheikhs stiftelse. 6,8 millioner gikk videre til Bondevik og hans stiftelse, Oslosenteret. Pengestrømmene er ikke bestridt. Beløpene framgår av dokumentasjon Dagbladet har tilgang til.

Bondevik, Sheikh og Muslim World League har alle avvist enhver forbindelse mellom penger og priser.

– Ingen kan eller har noen gang «bestilt» prisen. Det har alltid vært verdige prisvinnere, skrev Aamir J. Sheikh i en e-post om «Brobyggerprisen» til MWL-leder al-Issa.

De har også flere ganger uttalt at MWL er frikoblet fra diktaturet i Saudi-Arabia, selv om både Utenriksdepartementet og internasjonale eksperter er av en annen oppfatning. Bahrain-saken har Bondevik og Sheikh avvist å kommentere.

– FENGSLET OG TORTURERT

Men: Hvem er pastoren som Sheikh og Bondevik sørget for at ble nominert til Nobels fredspris?

FREDSPRIS-NOMINERT

PÅ OSLOBESØK: Den nigerianske pastoren Father Edeh sammen med Høyre-politiker Aamir J. Sheikh. Foto: Fatheredeh.com

«JEG VAR DEN GANG IKKE KLAR OVER DE ANKLAGER SOM ER KOMMET MOT MADONNA-STIFTELSEN OG FADER EDEH.»

AAMIR J. SHEIKH, Høyre-politiker

Ifølge en omfattende presentasjon på hans egen hjemmeside, står Father Edeh bak flere fredssentre og religiøse bygg i Nigeria. Han har fått skryt i pressen for sin rolle med å lege sårene etter flere betente konflikter i Nigeria, og er ifølge nigerianske medier også en suksessrik forretningsmann som har tjent store penger blant annet på eiendom, bankdrift, sminke og leskedrikker.

Virksomheten har ifølge nigerianske medier gjort Father Edeh til en formuende mann. Pastorens formue er imidlertid uklar – nigerianske medier opererer med alt fra 3,5 til 90 millioner dollar. Velstand måles ofte i BNP per innbygger. I Nigeria er gjennomsnittsinnbyggeren, ifølge Verdensbanken, god for omkring 2100 dollar.

Pastoren står også bak flere utdanningsinstitusjoner i Nigeria. Men har stått i flere mediestormer de siste åra:

– Father Edeh har gjort mye bra. Men han har omgitt seg med veldig dårlige rådgivere, sier en nigeriansk student til Dagbladet.

Han er ett av sju medlemmer av en studentgruppe, kjent som «the Madonna 7». De sju var studenter ved Madonna University, der Father Edeh er kansler – universitetets øverste leder.

– Hvorfor kritiserte du universitetet på Facebook?

– Flere studenter ble dårlig behandlet på universitetet. Om du kom med kritikk kunne du bli kastet ut, sier studenten til Dagbladet.

Han tør ikke å stå fram med navn av sikkerhetshensyn.

Da studentene kritiserte universitetet på sosiale medier, ble livet deres røsket opp med røttene.

Madonna University anklaget de sju for alt fra kidnapping til cyberkriminalitet og ærekrenkelser, ifølge AllAfrica. Saken har fått bred pressedekning i Nigeria. De sju skal ha blitt torturert i fengsel, der de ifølge Sahara Reporters satt i sju måneder før en aktivistkampanje bidro til å få dem løslatt. Madonna University har ikke svart på Dagbladets henvendelser.

FALSKE ANKLAGER

– Politiet brukte vold mot meg, ydmyket meg og låste meg inne. Jeg satt månedsvis i varetekt, sier studenten til Dagbladet.

Verken Father Edeh eller hans sekretær har svart på Dagbladets spørsmål. Både Bondevik og Sheikh skriver i en e-post at de ikke var kjent med anklagene mot Father Edeh og Madonna-stiftelsen. «Madonna 7»-hendelsene pågikk etter at Father Edeh ble nominert til Nobels fredspris.

– Det var ikke før Nigerias nasjonale studentforening og flere støttegrupper engasjerte seg, og mediene begynte å skrive om saken, at den kom for retten og vi ble frikjent, forteller studenten videre.

Studentens fortelling understøttes av en rekke avisartikler og vitneforklaringer i Nigeria. De falske anklagene ble ifølge flere medier, deriblant Vanguard, behandlet helt til topps i det nigerianske rettssystemet. Der det ble slått fast at studentene ikke hadde begått noen av de alvorlige forbrytelsene de var anklaget for.

– Hva anklaget de deg for?

– For at jeg drev med kidnapping og væpnet ran. Jeg visste at anklagene var gale.

Studenten sier anklagene seinere ble endret til nettkriminalitet og ærekrenkelser. Han bekrefter at han gikk med på å skrive en beklagelse til universitetet for å ha svertet universitetets rykte.

– Hvorfor gikk du med på det?

– Fordi jeg ikke har midler til å stå imot Edeh i retten. Om jeg så klarte å samle inn en million naira, kunne han bla opp 20 millioner på dagen.

MÅTTE FORKLARE SEG

«Madonna 7»-saken skjedde etter at Edeh ble nominert til Nobels fredspris.

Men også tidligere hadde det vært uro i Father Edehs rekker.

Ifølge avisa The Will måtte tre personer fra ledelsen ved Madonna University forklare seg for den nasjonale menneskerettighetskommisjonen i Nigeria (NHRC) etter anklager om at studenter skal ha blitt utsatt for tortur.

Det skjedde i 2015 – samme år som Father Edeh var på fredsbesøk hos Sheikh og Bondevik i Norge. Universitetslederne måtte ifølge Channels TV forklare seg etter at nigerianske medier trykket bilder av at politifolk og soldater utsatte studenter for vold på universitetets område.

Både Bondevik og Sheikh forklarer til Dagbladet at de var helt ukjent også med dette:

– Jeg var den gang ikke klar over de anklager som er kommet mot Madonna-stiftelsen og Fader Edeh, skriver Sheikh på e-post.

– Jeg besøkte Madonna-stiftelsens senter og arbeid i Nigeria og ble imponert over hva de gjør for mange fattige med barnehager, skoler, jobbskaping og beskyttelse av jenter som hadde vært kidnappet av Boko Haram. Oslosenteret var dermed positive til stiftelsen basert på deres prosjekter og ingenting annet. Jeg var da ikke kjent med de anklagene som nå er kommet fram, skriver Bondevik.

Det ble til slutt Colombias president Juan Manuel Santos som fikk Nobels fredspris i 2016.

SLØSERI MED NORGES TILLIT

Er Nobelnominasjoner til salgs? At det er mulig å stille spørsmålet viser alvorligheten i saken Dagbladet avslørte denne uka. Mandag kunne vi fortelle at Høyre-politiker Aamir J. Sheikh ba sin partifelle, daværende stortingsrepresentant Kristin Ørmen Johnsen, om å nominere den nigerianske pastoren Father Edeh til Nobels fredspris.

Et halvt år tidligere hadde pastoren betalt 600 000 kroner til Oslosenteret, hvor Sheikhs mangeårige samarbeidspartner Kjell Magne Bondevik, er styreleder. Sheik avviser overfor Dagbladet at det er noen sammenheng mellom pengestøtten til Oslosenteret og hans henvendelse til Ørmen Johnsen. Bondevik har ikke selv vært involvert i kontakten med den tidligere stortingsrepresentanten om nominasjonsspørsmålet.

Ørmen Johnsen forteller Dagbladet at Sheikh formidlet at Bondevik gikk god for pastoren. På bakgrunn av Dagbladets opplysninger sier den tidligere stortingsrepresentanten at hun ikke ville ha nominert Father Edeh hvis hun hadde kjent til pengestøtten. Hun hadde ikke hørt om pastoren før møtet med Sheikh, forteller hun.

> Våre artikler har vist forhold som er svært problematiske.

Også Nobelinstituttets direktør Olav Njølstad reagerer på henvendelsen Ørmen Johnsen fikk. Det «kan virke som man ikke har spilt med helt åpne kort», sier Njølstad. Han legger på generelt grunnlag til at det ikke er bra for prisens anseelse dersom det kan oppstå tvil om økonomiske transaksjoner ligger til grunn for nominasjoner. Bare at det oppstår tvil, kan utgjøre et problem for prisens integritet og omdømme, sier han.

Disse ordene treffer prosjektet til Bondevik, Sheikh og Oslosenteret midtskips. Fra før har en rekke menneskerettighetseksperter reagert på andre avsløringer vi har hatt om pengestøtte som har tilfalt Oslosenteret fra organisasjonen Muslim World League (MWL). Både Bondevik og Sheikh har hevdet at MWL er fristilt fra saudiarabiske myndigheter, men et stort, internasjonalt ekspertkorps er tydelige på at organisasjonen brukes av Saudi-Arabia til å hvitvaske regimets rykte. Norsk og amerikansk UD mener også at MWL har tette bånd til Saudi-Arabia.

Våre artikler har vist forhold som er svært problematiske. Sheikh og Bondevik har likevel forsøkt å tåkelegge avsløringene, også ved å rette anklager mot Dagbladet. Uten å kunne påpeke faktafeil eller tilbakevise funn, blir Dagbladet beskyldt for å være «mistenkeliggjørende» og ha en «forutinntatt agenda».

Nå truer denne nonchalante, privatpraktiserende utenrikspolitikken også med å ramme Nobelprisens rykte.

Dagbladet

Grunnlagt 1869 av Hagbard Emanuel Berner

«Uavhengig og riksdekkende venstreorgan for frisinnet og framskrittsvennlig politikk i nasjonalt, sosialt og økonomisk henseende.»

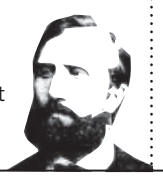

ANSVARLIG REDAKTØR/ADMINISTRERENDE DIREKTØR:
ALEXANDRA BEVERFJORD
abe@dagbladet.no

Nyhetsredaktør: **Frode Hansen** *fha@dagbladet.no*
Direktør TV: **Mads A. Andersen** *mads@aller.com*
Redaktør Pluss: **Hilde Schjerve** *hks@dagbladet.no*
Politisk redaktør: **Geir Ramnefjell** *ger@dagbladet.no*
Kulturredaktør: **Sigrid Hvidsten** *shv@dagbladet.no*

Utgitt av AS Dagbladet, Pb. 1184 Sentrum, 0107 Oslo. Sentralbord: 24 00 10 00. Trykkes i Oslo, Bergen, Trondheim og Harstad.
Fotografering av Dagbladets stoff og annonser for videreproduksjon er ikke tillatt uten etter avtale.

Korstoget mot abort

Kan retten til selvbestemt abort bli forbudt i store deler av USA? Ikke hvis velgerne får bestemme.

Donald Trump fikk det som han ville. Trumps ene store strategiske valgløfte, å fylle høyesterett med konservative abortmotstandere for å omgjøre abortlovgivningen, ser ut til å innfris. Det ble klart etter en dramatisk høring i amerikansk høyesterett, Supreme Court, sist uke. Saken handlet om delstaten Mississippis forbud mot abort etter 15. uke, et forbud som etter dagens lovgivning anses å være i strid med høyesterettsdommen i «Roe vs. Wade», som i snart 50 år har sikret amerikanske kvinner retten til selvbestemt abort.

TRUMPS HØYESTERETT TOLKER det annerledes. Etter at Trump fikk innsatt hele tre nye dommere, var det bare spørsmål om tid før noen igjen ville utfordre «Roe vs. Wade» og bli møtt med stor velvilje av det nye flertallet i landets øverste domstol. Enkelt forklart handler det om spørsmålet om abort skal overlates til den enkelte delstat. Hvis høyesterett går inn for det i sin kjennelse, som trolig kommer i juni neste år, er «Roe vs. Wade» i praksis død. Det betyr at 22 delstater kan begynne å håndheve drakoniske abortlover som de allerede har vedtatt.

SKJER DET, VIL det være et nesten ufattelig politisk og sosialt jordskjelv som garantert vil utløse voldsom motstand. Det vil ryste høyesterett i sine grunnvoller og så tvil om domstolens uavhengighet. Men først og fremst er det en tragedie for millioner av amerikanske kvinner som blir tvunget til å fullføre uønskete svangerskap, eller igjen må ty til ulovlige og helsefarlige alternativ. Den virkelighetsfjerne Amy Coney Barrett, en av dommerne Trump utnevnte, mente i høringen at et abortforbud ikke er noe problem. Kvinner kan jo bare overlate babyen til staten. Det høres ut som en oppskrift fra «Handmaid's tale», ikke et moderne demokrati.

HVORFOR ER AMERIKANERE så besatt av abort? Det kan i hvert fall framstå slik for dem som følger amerikansk politikk. Noe av svaret ligger nettopp i den gamle dommen, som av flere grunner var omstridt. Det skyldtes ikke abortspørsmålet alene, men like mye at høyesterett grep inn i delstatenes autonomi i et spørsmål der meningene kan variere sterkt fra røde til blå stater. «Roe vs. Wade» bidro til å politisere abortsaken, dele velgerne inn i «pro-life» og «pro-choice» og mobilisere ytterliggående aktivister. Særlig i de siste par tiåra har republikanske politikere brukt abortsaken som en potent markør, ikke minst i eget parti. Trump utnyttet skismaet da han før valget i 2016 la fram en liste over dommere han ville utnevne til høyesterett som president, de fleste av dem kjent som abortmotstandere. Det sikret ham støtte i konservative kristne grupper som i utgangspunktet var skeptisk til ham.

Hvem hadde ellers trodd at New York-playboyen Donald var så fundamentalt mot abort?

AMERIKANERE FLEST ER verken besatt av abort, eller ihuga abortmotstandere. Bare fire prosent av velgerne mener spørsmålet er avgjørende i valg. Velgerne er delt mellom å se seg selv som «pro-life» eller «pro-choice», men et klart flertall mener at abort skal være tillatt under visse omstendigheter. Høyesterett tar med andre ord side i et spørsmål som er satt på spissen av republikanere og aktivistgrupper.

LØRDAG SPESIAL

PASTORENS RÅDGIVER MØTTE NOBELKOMITÉ-ME

LØRDAG SPESIAL

DLEM

MØTTE RÅDGIVEREN: Høyre-politiker Aamir J. Sheikh (t.v.) ba en partikollega nominere en nigeriansk pastor til Nobels fredspris. Her møter Henrik Syse – som satt i Nobelkomiteen – pastorens rådgiver. Foto: Fra Facebook

I 2016 ba Høyre-politiker Aamir Sheikh en partifelle om å nominere en nigeriansk pastor til Nobels fredspris. Samtidig satt filosof Henrik Syse både i Nobelkomiteen og i styret i Sheikhs egen stiftelse. – Jeg ante ingenting om nominasjonen, sier Syse til Dagbladet.

Dagbladet har avslørt at Høyre-politiker Aamir J. Sheikh, ba partifellen og stortingsrepresentanten Kristin Ørmen Johnsen om å nominere den nigerianske pastoren Father Edeh til Nobels fredspris i 2016.

Omkring et halvt år før Johnsen nominerte pastor Edeh til fredsprisen, inngikk pastorens organisasjon MICPA i Nigeria en avtale om å betale 600 000 kroner til Oslosenteret – organisasjonen til Sheikhs samarbeidspartner Kjell Magne Bondevik.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no

CAROLINE DREFVELIN
carolinedrefvelin@dagbladet.no

Bondevik og Sheikh var vertskap sammen da Father Edeh besøkte Norge, og de besøkte ham begge to i Nigeria. Bondeviks navn ble også brukt aktivt av Sheikh da han ba Ørmen Johnsen om å nominere pastoren til fredsprisen, fortalte hun. Da Dagbladet la fram omstendighetene i saken for henne, sa Ørmen Johnsen at hun følte seg brukt. Bondevik og Sheikh avviser enhver kobling mellom pengestøtten til Oslosenteret og fredsprisnominasjonen.

Nå kan Dagbladet avsløre at da Sheikh ba Ørmen Johnsen om å nominere pastor Edeh til Nobels fredspris, satt en venn av Sheikh både i Nobelkomiteen – og i styret i Sheikhs stiftelse: Filosofen Henrik Syse.

Saken får Jan Fridtjof Bernt, professor emeritus ved det juridiske fakultetet på Universitetet i Bergen, til å reagere.

– Dette er først og fremst en illustrasjon på at Nobelkomiteen må være kildekritisk og oppmerksom på faren for forsøk på påvirkning gjennom uformelle kanaler, sier Bernt til Dagbladet.

SATT I STYRET

Det er Syse som selv bruker betegnelsen «venn» om Sheikh i en e-post til Dagbladet. Han sier han ikke ante noe om Sheikhs rolle med å be stortingsrepresentant Kristin Ørmen Johnsen nominere Father Edeh, før Dagbladet ringte og ba om en kommentar til denne saken.

– Jeg har ikke latt meg påvirke, og jeg har ikke diskutert komiteens arbeid med nominasjonene og kandidatene utad. Jeg har ikke anledning til å kommentere rundt hvem som er nominert eller som har nominert noen, men jeg kan love at arbeidet i komiteen forholder seg til hvem som er nominert, ikke hvem som har nominert dem.

Det var partiet Høyre, der både Aamir J. Sheikh og Henrik Syse er medlem, som nominerte Syse til Nobelkomiteen i 2014. Henrik Syse er sønnen til tidligere Høyre-statsminister Jan P. Syse.

Nobelkomiteen består av fem personer, og er valgt av Stortinget.

Da Henrik Syse ble valgt inn i komiteen, som hvert år avgjør hvem som får kanskje verdens mest prestisjefylte pris, hadde han siden 2007 sittet i styret i en Oslo-basert stiftelse med navnet Stiftelsen dialog for fred.

Daglig leder og styreleder i Dialog for fred var – og er – Aamir J. Sheikh.

Aamir J. Sheikh skriver i en e-post til Dagbladet

LØRDAG SPESIAL

I NOBELKOMITEEN: Henrik Syse (t.h.) fotografert med 2017-utgaven av Nobelkomiteen – sammen med leder av fredsprisvinner ICAN, Beatrice Fihn og Hiroshima-overlevende Setsuko Thurlow. Foto: Audun Braastad / NTB

at han ikke fortalte Henrik Syse om sin rolle da Father Edeh ble nominert til Nobels fredspris. Dagbladet har stilt både ham og Kjell Magne Bondevik en rekke spørsmål til denne saken – uten å få svar.

– ANTE INGENTING

Henrik Syse sier selv også at han ikke ante noe om Sheikhs rolle i nominasjonen.

– Jeg var usedvanlig nøye i løpet av mine år i Nobelkomiteen på ikke å havne i situasjoner som kunne skape konflikter av noe slag. Jeg har ikke lov til å oppgi hvem som blir nominert eller ikke, men vet i hvert fall ingenting om det du nevner her, sier Syse til Dagbladet.

– Jeg var meget bevisst på, og dette er det strenge regler for i Nobelkomiteen, ikke å ha verv som kunne skape konflikt med mitt komitéarbeid. Hva angår min involvering i Dialog for fred, hadde det ikke noen berøring med mitt verv i Nobelkomiteen. Og Nobelkomiteen og Nobelinstituttet var selvsagt orientert om mitt styreverv.

– Burde Aamir J. Sheikh ha fortalt deg om nominasjonen?

– Jeg kan ikke fra mitt synspunkt se at noe burde ha vært gjort annerledes, gitt at jeg aldri blandet sammen disse vervene eller diskuterte komiteens arbeid med Aamir Sheikh. Hvem som foreslår hvem som kandidat, er ikke noe jeg har forholdt meg til. Det er jo heller ingen grunn til at folk som kjemper for en nominasjon eller har nominert noen, skal kontakte noen i komiteen om det. Og det var aldri noen relasjon mellom Aamir Sheikh og meg som skulle tilsi at vi skulle snakke om det. Tvert om har Aamir opptrådt ryddig her ved ikke å diskutere dette med meg.

«JEG HAR IKKE LATT MEG PÅVIRKE, OG JEG HAR IKKE DISKUTERT KOMITEENS ARBEID MED NOMINASJONENE OG KANDIDATENE UTAD.»

KRISTIN ØRMEN JOHNSEN

VIL HA GJENNOMGANG

Saken gjør at professor Jan Fridthjof Bernt mener Nobelkomiteen bør endre praksis og la det bli kjent – etter prisutdelingen – hvem som har nominert årets vinner av prisen.

– Jeg mener også det er behov for en gjennomgang av saksbehandlingen ved tildelingen av Nobels fredspris. Det går på behov for en kartlegging og vurdering av regelverket for arbeidet med pristildeling, herunder registrering av hvem som har vært i kontakt med sekretariat eller medlemmer av komiteen, og registrering av andre typer forbindelser mellom komitémedlemmer og forslagsstillere eller kandidater, sier Bernt.

Han utdyper:

– Jeg vil anta som sikkert at dette er forhold som sekretariat og komité passer godt på, men jeg er ukjent med om man har noe reglement eller instruks som setter denne problematikken i fokus. Poenget her ikke primært å forebygge at det gjøres feil, men å ha et offentlig kjent regelverk som forhindrer alle spekulasjoner om slike forhold.

Bernt mener at saken er problematisk – selv om Syse ikke visste at Sheikh var involvert i å få Father Edeh nominert til fredsprisen.

– Hvis Syse ikke visste om Sheikhs aktivitet i saken og om hans tilknytning til den foreslåtte, kunne han selvsagt ikke reagere, og var da ikke inhabil. Hvis han derimot hadde kunnskap om dette, spiller det ingen rolle hvem som var formell forslagsstiller, og hvis det var kjent for instituttet, burde det framgå av sakens dokumenter. Men uansett illustrerer dette mitt poeng om at medlemmer av Nobelkomiteen bør unngå tilknytninger som kan skape slike problemer, sier Bernt.

Syse ønsker ikke å kommentere Bernts kritikk.

AVBILDET SAMMEN

Aamir J. Sheikh skriver i en e-post til Dagbladet at han ikke fortalte Henrik Syse om sin rolle da Father Edeh ble nominert til Nobels fredspris. Men Father Edeh hadde i 2015 samarbeidet tett med stiftelsen der Henrik Syse var ett av tre styremedlemmer.

Henrik Syse sier han ikke var involvert i arrangementene der Edeh deltok – men bekrefter i en e-post at han «så vidt» møtte Martin Anagboso – Edehs rådgiver.

– Jeg kan aldri huske å ha truffet Fader Edeh, så det tror jeg ikke jeg har. Jeg har i hvert fall aldri vært på noe seminar e.l. der han har talt og kan ikke huske å ha sett eller møtt ham. Men jeg husker et arrangement, som jeg tror handlet om forretningsetikk og fred, og der jeg var ordstyrer, der en mann som jeg mener var fra Fader Edehs senter, kom opp til meg etter seminaret og introduserte seg. Jeg tror han også sendte meg noe informasjon på en mail etterpå. Jeg husker ikke hans navn, dette er nok fem-seks år siden), og hadde ikke noe mer med ham å gjøre seinere. Men dette kan jo være den du snakker om.

Dagbladet er kjent med et bilde av Syse, Aamir Sheikh og Martin Anagboso. Når vi spør Syse om dette, svarer han i en ny e-post:

– Jeg tror det seminaret jeg nevnte, var på vårparten en gang, 2015? 16?, så kanskje har jeg til og med truffet ham to ganger? Mer enn en prat i forbifarten var det uansett ikke, og jeg festet meg ikke ved noe navn. Hvis bildet ble tatt under Nobeldagene, siden du sier det er fra desember, så var det mange som ville ha en selfie da med et komitémedlem, så dette var nok tatt i en slik forbindelse.

Dagbladet har søkt Father Edeh og Martin Anagboso for en kommentar – uten hell.

Flere arrangementer

Bilder publisert på Dialog for fred og Father Edehs egne hjemmesider viser at den nigerianske pastoren var til stede på flere arrangementer i regi av Aamir J. Sheikhs organisasjoner 14. August-komiteen eller Stiftelsen dialog for fred i løpet av månedene før nominasjonen til Nobels fredspris.

Edeh ble tildelt «Brobyggerprisen» – en pris Sheikh står bak – den 14. august 2015. Edeh deltok også på et en stor utdanningskonferanse 6–7. juli og et dialogmøte og foredrag 19. juli.

Den 11. juli 2015 arrangerte Sheikh et dialogmøte med Malala Yousafzai – som selv hadde vunnet fredsprisen året før – der Father Edeh fikk møte fredsprisvinneren.

Dialog for fred har også publisert bilder av at stiftelsens leder Aamir J. Sheikh, ofte sammen med Bondevik, introduserte Father Edeh for alt fra to britiske eksstatsministre – Tony Blair og Gordon Brown – til Irans daværende visepresident og Saudi-Arabia og Irans daværende ambassadører til Norge. Edeh ble også introdusert for Yousaf Raza Gillani, som var statsminister i Pakistan fram til landets Høyesterett avsatte ham i 2012.

21. juni 2015, mens Syse satt i styret, var Dialog for fred også på besøk hos Father Edeh i Nigeria. Sheikh har forklart til Dagbladet at det var etter det besøket at han innså at pastoren fortjente å bli nominert. Syse opplyser at han ikke hadde noe med det besøket på å gjøre. Han opplyser ellers at styrevervet i Dialog for fred var ubetalt.

VISSTE OM ARRANGEMENTER

Henrik Syse bekrefter overfor Dagbladet at han som styremedlem var orientert om at Sheikhs Stitftelsen dialog for fred gjennomførte flere arrangementer med Father Edeh, men at han ikke deltok på noen av disse selv.

– Father Edeh var ganske mye i Norge det året – han fikk Brobyggerprisen, var med på dialogmøter og foredrag. Hva var din rolle der?

– Jeg var orientert om disse tingene, men ikke involvert i noen av dem. Men jeg fant ut at det var like greit å ikke sitte i det styret fordi jeg uansett ikke hadde tid til å involvere meg så mye.

– Du var orientert om dem, men ikke involvert i dem?

– Jeg så jo hva som skjedde, men som menig styremedlem hadde jeg ikke noe med dem å gjøre. Jeg har aldri vært involvert i noen drift av stiftelsen, selv om jeg har vært kjent med hvilke aktiviteter som fant sted.

– Da en Høyre-politiker nominerte Father Edeh etter at pastoren hadde vært på sjarmoffensiv gjennom Dialog for fred, kobla du det på noe vis?

– Jeg kan ikke se at jeg skulle ha koblet det, blant de hundrevis av nominasjoner vi må forholde oss til. Jeg har ikke anledning til å kommentere rundt hvem som er nominert eller som har nominert noen, men jeg kan love at arbeidet i komiteen forholder seg til hvem som er nominert, ikke hvem som har nominert dem. Jeg har selvsagt aldri latt meg påvirke på noe urettmessig vis, og jeg har ikke diskutert komiteens arbeid med nominasjonene og kandidatene utad, sier Syse.

UT AV KOMITEEN

Henrik Syse er filosof, forsker ved Institutt for fredsforskning (PRIO) og professor II ved Oslo Nye Høyskole (tidligere Bjørknes Høyskole). Han gikk ut av Nobelkomiteen i 2020, og uttalte da til NTB:

– Jeg håper jeg har gjort et godt og etisk bevisst arbeid for Nobelkomiteen. Det har jeg lagt mye arbeid i. Jeg har enorm ydmykhet og respekt for det arbeidet.

Syse står registrert som styremedlem i Sheikhs stiftelse fra februar 2007 og helt fram til januar 2020, men sier til Dagbladet at han ba om å fratre styrevervet i 2018.

– Jeg ble fortalt at offisiell registrering av fratredelse ville skje i 2019, men jeg deltok ikke i noe styrearbeid i den tiden, sier Syse.

I styret satt bare to andre personer – en av dem var styreleder Sheikh.

– ER EN PROBLEMSTILLING

Olav Njølstad, direktør for Nobelinstituttet, sier til Dagbladet at Syse har opptrådt ryddig. Men at saken reiser en problemstilling.

KRITISK: Professor Jan Fridthjof Bernt mener Dagbladets Nobel-avsløring gjør at det trengs en gjennomgang av nominasjonsprosessen. Foto: Lise Åserud / NTB

AVKLARER: Olav Njølstad er sekretær av Nobelkomiteen. Her på møterommet i Nobelinstituttet. Foto: Heiko Junge / NTB

DELTOK: Bilder publisert på Dialog for fred og Father Edehs egne hjemmesider viser at den nigerianske pastoren Father Edeh (til venstre) var til stede på flere arrangementer i regi av Aamir J. Sheikhs organisasjoner 14. August-komiteen eller Stiftelsen dialog for fred i månedene før nominasjonen til Nobels fredspris. Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik til høyre. Foto: Stiftelsen dialog for fred

LØRDAG SPESIAL

I NORGE: Henrik Syse var orientert om aktiviteten til pastor Edeh i Norge. Foto: Fatheredeh.com

«VI PLIKTER Å MELDE FRA HVIS EN ROLLE KAN VÆRE PROBLEMATISK I FORHOLD TIL VERVET SOM MEDLEM AV NOBELKOMITEEN.»

OLAV NJØLSTAD, direktør for Nobelinstituttet

– Slik jeg vurderer det, opptrådte Henrik helt ryddig og i tråd med komiteens etiske retningslinjer. Der må vi årlig opplyse om alle våre styreverv og inntekter. Henrik opplyste at han satt i det styret, og sa at han ikke opplevde det som problematisk, sier Njølstad til Dagbladet.

– Kan det være problematisk at Syse både satt i Nobelkomiteen og Sheikhs styre, mens Sheikh lobbet for en nobelpriskandidat – selv om Syse ikke visste om det?

– Hvis han selv ikke er klar over at noen i styret, lobbet for en kandidat, vil det jo ikke kunne påvirke ham. Men jeg ser helt klart at det er en problemstilling. Dette er likevel noe vi føler oss helt trygge på at vi kan håndtere, fordi vi har det etiske regelverket og en innrapporteringsplikt om hvilke styreverv man har. Vi plikter å melde fra hvis en rolle kan være problematisk i forhold til vervet som medlem av Nobelkomiteen, sier Njølstad.

Han kommenterer professor Bernts kritikk slik:

– Jeg kan berolige professor Bernt med at Nobelkomiteen og dens sekretær hvert år gjennomgår og signerer et utførlig etisk regelverk for vårt arbeid. Regelverket omhandler habilitet, taushetsplikt og retningslinjer for hvordan man skal forholde seg til gaver, tilbud om betalte reiser og andre forsøk på utidig påvirkning, skriver Njølstad.

Han sier at komiteen og dens sekretær må samtidig gi en skriftlig redegjørelse for alle sine styreverv, inntekter og betalte oppdrag av mulig betydning for arbeidet med Nobels fredspris.

– Redegjørelsene blir protokollført. I tillegg må komiteens medlemmer og sekretær skrive under på et tilsvarende etisk regelverk for hele den svensk-norske Nobel-sfæren. Der pålegges Den norske Nobelkomite å varsle Stortinget dersom den finner at et medlem av komiteen har gjort seg skyldig i et så alvorlig brudd på de etiske retningslinjene at det ikke er forenelig med videre arbeid i komiteen. Det vil da være opp til Stortinget å avgjøre om vedkommende må skiftes ut.

SLAKTER DAGBLADET

Både Aamir J. Sheikh og hans samarbeidspartner Kjell Magne Bondevik har vært kritiske til Dagbladets dekning – både av Nobel-saken og av andre saker om deres virksomhet.

– Min erfaring med Dagbladets journalister er at jeg får en rekke mistenkeliggjørende spørsmål ut fra en forutinntatt agenda. Slik også i denne saken, skrev Bondevik i en e-post til Nobel-saken.

– Derfor kommer jeg ikke til å svare på alle de nye spørsmålene, men bare gi følgende kommentar. Jeg besøkte Madonna-stiftelsens senter og arbeid i Nigeria i juni 2015 og ble imponert over hva de gjør for mange fattige med barnehager, skoler, jobbskaping og beskyttelse av jenter som hadde vært kidnappet av Boko Haram, skrev Bondevik og la til:

– Når Aamir Sheikh i et møte med stortingsrepresentant Ørmen Johnsen skal ha sagt «at Bondevik går god for» Fader Edeh, kan det ha vært på denne bakgrunn. Jeg var da ikke kjent med de anklagene som nå er kommet fram. Fader Edeh så positivt på Oslosenterets arbeid, og ville støtte dette. Madonna-stiftelsens bidrag til Oslosenteret var basert på senterets demokratistøtte-arbeid og hadde ingenting å gjøre med fredsprisnominasjoner. Det er et prinsipp at det ikke er noen politisk binding til noe av den økonomiske støtten Oslosenteret mottar. Fader Edeh var første gang nominert til Nobels fredspris et tidligere år av en annen enn den stortingsrepresentanten Dagbladet omtaler. Dette var jeg ikke kjent med da og jeg kjente heller ikke Fader Edeh på det tidspunkt. Han ble så nominert igjen i 2016, slik Dagbladet omtaler. Nobelkomiteen er helt uavhengig, og det vil være å trekke dens integritet i tvil hvis noen tror at de kan «kjøpe» seg til prisen.

Aamir J. Sheikh mener at Dagbladet har hatt «en bestemt agenda for å skade mitt dialog-arbeid og omdømme».

– Derfor vil jeg ikke svare på alle spørsmålene. Men jeg vil bare si følgende: Under mitt besøk på Madonna-stiftelsens senter i Nigeria så jeg med egne øyne at de drev et svært positivt arbeid for mange barn og unge i fattigdom og nød, skrev Sheikh i en e-post om Nobel-saken.

– Det er riktig at jeg på denne bakgrunn tok kontakt med stortingsrepresentant Kristin Ørmen Johnsen og anbefalte at hun nominerte Fader Edeh til Nobelprisen. Jeg kjenner til at Ørmen Johnsen gjorde andre undersøkelser og konsultasjoner. Alle stortingsrepresentanter står fritt til å foreta sin selvstendige vurdering. Fader Edeh var for øvrig nominert til Nobels fredspris før stortingsrepresentant Ørmen Johnsen, som jeg var i kontakt med, gjorde det. Ingen kan «kjøpe seg» til en nominasjon eller en pris. Dette hadde ingenting å gjøre med Madonna-stiftelsens støtte til Oslosenteret.

Verken pastor Edeh eller hans sekretær Martin Anagboso har svart på Dagbladets henvendelser – verken til denne saken eller tidligere omtale.

I snart 14 år har Odd Petter Magn som er mistenkt for å ha drept d

DATTEREN: Martine Vik Magnussen ble drept i London i 2008. Foto: Britisk politi / NTB

ET FLOTT MINNE: Bysten av Martine, laget av Magnar Kjeldsmo, står i stuen hjemme på Nesøya. – Kunstneren kontaktet oss. Han hadde fulgt saken nøye, og ville gjerne lage en byste av Martine, om vi ønsket det. Vi var litt usikre følelsesmessig først, men nå er vi veldig glade for at hun står her, sier Odd Petter Magnussen. Kjeldsmo har også laget en skulptur til av Martine. Den står på sokkel i Martines minnepark i Myanmar, i Thor Heyerdahl klimapark, hvor hun representerer kampen for utsatte kvinner verden over og markeres på FNs kvinnedag hvert år. Foto: Hans Arne Vedlog

ussen jobbet for å få mannen atteren Martine stilt for retten.

Odd Petter Magnussen får aldri datteren tilbake, men han har et stigende håp om juridisk rettferdighet i saken.

➜ FORTS. NESTE SIDE

➜ FORTS. FRA FORRIGE SIDE

Presset øker mot mistenkte, sier Odd Petter Magnussen til Dagbladet.

Han vil også hylle en gammel samarbeidspartner som har fått skarp kritikk i pressen: Kjell Magne Bondevik.

Det er småfriskt i stua i villaen på Nesøya – strømprisene er høye, også på Oslo Vest. Magnussen kompenserer med stilig, rosa ullgenser, hyppig, energisk gestikulering og fotturer rundt i stua.

Det er snart 14 år siden datteren – økonomistudenten Martine Vik Magnussen – ble voldtatt og drept i kjelleren til et fasjonabelt leilighetskompleks i London.

I snart 14 år har Martines far ført kampen for å få utlevert Abdulhak til Storbritannia, der drapet skjedde. Han kjemper for at den mistenkte skal utleveres og stilles for retten i Storbritannia.

I leilighetskomplekset der Martine ble drept, bodde mannen som er eneste mistenkte i saken: Den egyptiske rikmannssønnen Farouk Abdulhak. Han forlot London kort tid etter drapet og endte opp i farens hjemland Jemen. Der har han gjemt seg siden – med unntak av enkelte angivelige turer, under falskt navn, til andre land i Midtøsten.

Dokumentarserier

Der har Abdulhak tidvis kunnet leve i luksus – men de siste åra under stadig hardere kår, ettersom landet har vært herjet av krig. Farouks mer ustabile situasjon gjør Martines far optimistisk. Over et førjuls-skolebrød sier Odd Petter Magnussen nå at han har stor tro på prosessene som foregår i det skjulte. Han ramser opp:

– Seinere tids dialog med myndighetene i Jemens hovedstad Sanaa – hvor mistenkte oppholder seg. Martine-stiftelsens ukentlige postinger mot Sanaa. Og Discovery Channels nylige annonsering av kommende dokumentarserie om Martine-saken – alt dette øker presset mot mistenkte, sier Magnussen.

Håpet er nå at er at ytterligere press på Abdulhak-familiens omdømme vil skape ny bevegelse i saken – så det vil bli mindre attraktivt å bidra til å skjule ham. Magnussen og hans støttespillere delte eksempelvis villig vekk i sosiale medier da Farouk Abdulhaks nå avdøde far, Shaher, ble navngitt i Panama Papers-dokumenter.

Neste år kommer det to dokumentarserier om saken, og da mistenkte rapporteres å slite med sin isolerte tilværelse i Sanaa, kan pågående dokumentarer, målrettede FB-postinger og andre aktiviteter bidra til å løse Martines sak, sier faren.

Roser Bondevik

Magnussen ønsker også å komme med en støtteerklæring til en gammel støttespiller. Han har registrert Dagbladets avsløringer om Kjell Magne Bondevik i høst. Nå vil han ta eksstatsministeren i forsvar.

– Jeg har begrenset mulighet for å vurdere om noe av det dere har skrevet er feil, sier Magnussen.

– Men i Martine-saken har Bondevik gjort en stor innsats. Innrømmelsen mistenkte selv kom med i 2011, om sin involvering i drapet på Martine, har vært en viktig plattform for fortsatt innsats i denne saken. Som foreldre er vi svært glade for den visshet Bondevik og hans hjelpere i Oslosenteret her ga oss etter samtalene med mistenkte og hans far i henholdsvis Sanaa og Kairo i 2011, sier Magnussen.

Han legger til:

– Så vidt jeg forstår var Bondeviks tilnærming via en uavhengig stiftelse – Oslosenteret – avgjørende for gjennombruddet den gang. Bondeviks navn og posisjon, fristilt fra statsministerfunksjonens fokus på nasjonale særinteresser og politikk, var utslagsgivende.

Kjell Magne Bondevik og Høyre-politiker Aamir J. Sheikh har fått kraftig kritikk fra både Ap, Frp, SV og Rødt, og Sheikh er kalt inn på teppet hos sitt eget parti Høyre. Også flere forskere har kritisert Sheikh og Oslosenterets kontakt med representanter for regimene i Saudi-Arabia og Bahrain og den Saudi-baserte religiøse organisasjonen Muslim World League og deres rolle da en nigeriansk pastor ble nominert til Nobels fredspris.

Utenfor boksen

I sofaen foran panoramavinduene mot Oslofjorden har Magnussen lest sakene om Kjell Magne Bondevik. Og følt behov for å gi Krf-nestoren skryt.

– I en sak om grunnleggende menneskerettigheter – og denne gang for en norsk borger – opplevde jeg Oslosenterets pragmatiske og etiske tilnærming som avgjørende. Bondeviks profesjonelle og samvittighetsfulle innsats, uten godtgjørelse fra vår kant, var rørende når man vet at Oslosenteret drives på basis av midler fra eksterne sponsorer og støttespillere. FNs tidligere generalsekretær Kofi Annan uttrykte ved Oslosenterets 10-års jubileum i 2016 sin anerkjennelse for senterets innsats i mange av verdens konflikt- og problemområder.

MISTENKTE: Farouk Abdulhak har skjult seg i farens hjemland Jemen. Foto: NTB

FARENS HOTELL: Taj Sheba-hotellet i Sanaa. Foto: Khaled Abdullah / Reuters / NTB

TOPPMØTER: Odd Petter Magnussen fotografert med Kjell Magne Bondevik og ambassadør Sarah Gillett etter et møte på den britiske ambassaden i Oslo i 2015. Etterforskningsleder Andrew Partridge i Scotland Yard ytterst til venstre. Foto: Tore Meek / NTB

BONDEVIK TALTE: Kjell Magne Bondevik talte på en minnekonsert for Martine. Foto: Dagbladet

Magnussen legger til:

– Jeg håper derfor Oslosenterets innsats for dialog, menneskerettigheter og demokratiutvikling fortsetter til fordel for svakt posisjonerte mennesker som ellers ikke hjelpes i alle deler av verden.

– At senteret valgte å engasjere seg i menneskehetens eldste og mest alvorlige urettferdighet – voldtekt og drap på en kvinne, min datter, demonstrerte Oslosenterets mulighetsrom; Bondeviks kontakter i Midtøsten gjorde at man kunne tenke og agere «out of the box» og dermed få til møter med vitale personer i en fastlåst sak ingen tidligere hadde skapt framdrift i.

Gåtefull

Utenfor villaen står en snødekket Mercedes kabriolet (den fungerer fint som helårsbil, understreker Magnussen). I utgangspunktet en bil som «strider mot hans verdier», bedyrer den Abildsø-fødte siviløkonomen. Men en bil han kjøpte i 2008 for å overraske datteren.

– Hun hadde sett en sånn bil på parkeringsplassen på Ikea. Aldri i livet om hun trodde at jeg skulle kunne kjøpe noe sånt. Jeg skulle overraske henne med den på Gardermoen da hun kom hjem på ferie, sier Magnussen. Og legger til:

– Men sånn ble det ikke.

Magnussen får aldri datteren tilbake. Men understreker flere ganger at han har et stigende håp om juridisk rettferdighet i saken.

Skal bo på hotell

Ifølge Dagbladets opplysninger bor Farouk Abdulhak nå på Taj Sheba-hotellet i Jemens hovedstad Sanaa – der han ifølge kontakter av familien også har bodd tidligere. Hotellet var eid av Abdulhaks far – som døde i februar i fjor. Selv om hotellet er fasjonabelt, har Abdulhak begrenset bevegelsesfrihet.

FAKTA

MARTINE-SAKEN

- Martine Vik Magnussen (23) fra Asker var student ved Regent's College i London. Hun ble funnet død 16. mars 2008 i kjelleren til leilighetskomplekset hvor medstudenten Farouk Abdulhak bodde.
- Martine Vik Magnussen ble sist sett i live halvannet døgn tidligere på et utested sammen med Abdulhak.
- Abdulhak forlot Storbritannia dagen etter at Martine forsvant.
- Britisk politi har siktet ham for å ha voldtatt og drept Magnussen og etterlyst ham via Interpol.
- Britiske myndigheter har ingen avtale om utlevering med Jemen, men har likevel bedt om utlevering. Dette har Jemen avslått. (NTB)

Dagbladet har forsøkt å nå Farouk gjennom hotellet. Men resepsjonisten hevder:

– Han er ikke her. Han har aldri vært her heller.

En kilde som kjenner Abdulhaks tilværelse, betegner den mer som en husarrest enn et hotellopphold. Abdulhak har også i perioder vært gjemt av opprørslederen i landet.

– *Er dere i dialog med Houthi-bevegelsen om Farouk?*

– Ingen kommentar, svarer Magnussen.

Men påpeker:

– Selv om det ikke står noe i mediene, betyr ikke det at det ikke skjer noe i saken.

Kritiske til Dagbladet

Kjell Magne Bondevik og Aamir J. Sheikh har begge vært tydelige på at de ikke er enige i kritikken som har kommet mot dem – og at de mener de bare har jobbet for fred og dialog, i kontakten med representanter for Muslim World League, Saudi-Arabia og Bahrain.

De to har også vært kritiske til Dagbladets dekning.

– Flere av Dagbladets spørsmål legger opp til å mistenkeliggjøre det interreligiøse arbeidet jeg og flere er engasjerte i, har Bondevik skrevet i en e-post.

– Jeg føler at Dagbladet med mange av sine spørsmål ønsker å skade mitt arbeid for dialog og fred, har Sheikh forklart.

Bondevik har også kritisert Dagbladet på kronikkplass to ganger. Der slo han fast:

– Det får bli opp til enhver å vurdere kvaliteten i en slik form for journalistikk som Dagbladet har presentert i denne saken. Jeg har erfart den som forutinntatt og uetterrettelig.

TORGEIR P. KROKFJORD
tpk@dagbladet.no
CAROLINE DREFVELIN
caroline.drefvelin@dagbladet.no